

**T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM KURUMLARINDAKİ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASININ
ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK YETERLİLİKLERİNİ
KAZANMALARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ
(Van İli Örneği)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Elif DAVRAN**

**Danışman
Prof. Dr. Rauf YILDIZ**

Van- 2006

ÖNSÖZ

Her toplum kendine özgü bir eğitim sistemi oluşturmaktadır. Eğitimin toplumu oluşturan bireylerin yetişmesinde çok önemli bir görevi vardır. Çünkü insan ögesinin en çok önem taşıdığı alan eğitimidir. Eğitim sisteminin gelişmesi de, öğretmenin gelişmişlik düzeyi ile yakından ilişkilidir. Öğretmenler nitelikli oldukları takdirde bir ülkenin geleceğinin teminatını da büyük ölçüde vermiş olacaklardır. Etkili, nitelikli ve verimli bir eğitim için nitelikli öğretmenlerin yetişmesi şarttır.

Öğretmenlik mesleğinin ülke kalkınmasındaki rolü günümüzde bütün toplumlar tarafından bilinmekte ve bununla ilgili çeşitli düzenlemeler yapılmaktadır. Öğretmenlik mesleği ve bu mesleği yürüten profesyonellerin mesleğin gereklerini yerine getirişleri ile ilgili düzenlemeler Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan beri üzerinde hep durulan ve tartışılan bir konu olmuştur.

Öğretmen yetiştirme görevi 1982'den bu yana üniversitelere verilmiştir. Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitiminde önemli bir yere sahip olan üniversiteler ve ona bağlı eğitim fakülteleri kendine düşen görevleri yerine getirme gayretini sürdürmeye devam etmektedir.

Öğretmen adaylarının edindikleri kuramsal bilgileri uygulamaya koyma olanağının verildiği, eksikliklerini ve gereksinimlerini objektif olarak görmelerine yardımcı olan uygulama derslerinin, eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmen yeterliliklerini kazanmalarında ve hizmet öncesi öğretmen eğitiminde önemli bir yeri vardır.

“İlköğretim Kurumlarındaki Öğretmenlik Uygulamasının Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Yeterliliklerini Kazanmaları Üzerindeki Etkisi” adlı bu araştırmanın her aşamasında rehberlik ve eleştirileriyle beni yönlendiren, katkı ve yardımlarını esirgemeyen danışman hocam sayın Prof. Dr. Rauf YILDIZ'a ve araştırma boyunca desteğini esirgemeyen değerli aileme teşekkürlerimi sunarım.

Elif DAVRAN

2006-VAN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER.....	II
TABLolar LİSTESİ.....	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XII
KISALTMALAR.....	XIII
I. BÖLÜM.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Varsayımlar.....	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar.....	5
II. BÖLÜM.....	7
2. KURAMSAL TEMEL VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen.....	7
2.2. Öğretmen Yeterlilikleri.....	10
2.2.1. Eğitim Öğretme Yeterlilikleri.....	12
2.2.1.1. Öğrenciyi Tanıma.....	12
2.2.1.2. Öğretimi Planlama.....	13
2.2.1.3. Materyal Geliştirme.....	13
2.2.1.4. Öğretim Yapma.....	14
2.2.1.5. Öğretimi Yönetme.....	15
2.2.1.6. Başarıyı Ölçme ve Değerlendirme.....	15
2.2.1.7. Rehberlik Yapma.....	16
2.2.1.8. Temel Becerileri Geliştirme.....	17
2.2.1.9. Özel Eğitime Gerek Sinim Duyan Öğrencilere Hizmet Etme.....	18
2.2.1.10. Yetişkinleri Eğitim.....	18
2.2.1.11. Ders Dışı Etkinliklerde Bulunma.....	18
2.2.1.12. Kendini Geliştirme.....	19
2.2.1.13. Okulu Geliştirme.....	20
2.2.1.14. Okul-Çevre İlişkilerini Geliştirme.....	21
2.2.2. Genel Kültür Bilgi ve Becerileri.....	21
2.2.3. Özel Alan.....	21
2.3. Öğretmen Becerileri.....	22
2.3.1. Alan Bilgisi Açısından.....	22
2.3.2. Öğretme- Öğrenme Sürecini Yönetme Açısından.....	23
2.3.3. Öğrenci Kişilik Hizmetleri Açısından.....	23
2.3.4. Kişisel ve Mesleki Özellikler Açısından.....	23
2.4. Öğretmen Rollerini.....	24
2.5. Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması.....	26

2.5.1. Okul Deneyimi I ve II.....	27
2.5.1.1. Okul Deneyimi I.....	27
2.5.1.2. Okul Deneyimi II.....	28
2.5.2. Öğretmenlik Uygulaması.....	28
2.5.2.1. Öğretmenlik Uygulamasının Kapsamı ve Yapısı.....	30
2.5.2.2. Öğretmenlik Uygulamasının Zamanı, Süresi ve Yeri.....	30
2.5.2.3. Öğretmenlik Uygulamasına Katılan Tarafların Görev, Yetki ve Sorumlulukları.....	31
2.5.2.3.1. Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları.....	31
2.5.2.3.2. Fakülte Yönetiminin Görev, Yetki ve Sorumlulukları.....	32
2.5.2.3.3. Fakülte Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları.....	32
2.5.2.3.4. Bölüm Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları.....	32
2.5.2.3.5. Uygulama Öğretim Elemanının Görev ve Sorumlulukları	32
2.5.2.3.6. İl-İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları.....	32
2.5.2.3.7. Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları.....	33
2.5.2.3.8. Uygulama Okulu Müdürlüğünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları.	33
2.5.2.3.9. Uygulama Okulu Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları.....	33
2.5.2.3.10. Uygulama Öğretmeninin Görev ve Sorumlulukları.....	33
2.5.2.3.11. Öğretmen Adayının Görev ve Sorumlulukları.....	34
2.5.2.4. Uygulamaya Yönelik Beklentiler.....	34
2.5.2.4.1. Öğretmen Adayının Beklentileri.....	34
2.5.2.4.2. Uygulama Okulunun Beklentileri.....	35
2.5.2.4.3. Eğitim Fakültesinin Beklentileri.....	35
2.6. İlgili Araştırmalar.....	37
III. BÖLÜM.....	43
3. YÖNTEM.....	43
3.1. Araştırmanın Modeli.....	43
3.2. Evren ve Örneklem.....	43
3.3. Verilerin Toplanması.....	44
3.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.....	46
IV. BÖLÜM.....	47
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	47
4.1. Deneklerin Özellikleri.....	47
4.2. Konu İle İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	48
4.2.1. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi.....	48
4.2.2. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi.....	49
4.2.3. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi.....	51
4.2.4. Öğretmen Adaylarının “Öğretmen Yeterlilikleri” Ölçeğinin Farklı	

Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığının İncelenmesi.....	52
4.2.5. Farklı Anabilim Dalındaki Öğretmen Adaylarının “Öğretmen Yeterlilikleri” Ölçeğinin Farklı Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi.....	53
4.2.5.1. Farklı Anabilim Dalındaki Öğretmen Adaylarının <u>Alan Bilgisi</u> Kategorisindeki Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	54
4.2.5.2. Farklı Anabilim Dalındaki Öğretmen Adaylarının <u>Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme</u> Kategorisindeki Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	55
4.2.5.3. Farklı Anabilim Dalındaki Öğretmen Adaylarının <u>Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik)</u> Kategorisindeki Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	57
4.2.5.4. Farklı Anabilim Dalındaki Öğretmen Adaylarının <u>Kişisel ve Mesleki Özellikler</u> Kategorisindeki Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	59
4.2.6. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Öğretmen Yeterlilikleri” Anketinin Farklı Kategorilerine İlişkin Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi	60
4.2.6.1. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının <u>Alan Bilgisi</u> Kategorisine Yönelik Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	61
4.2.6.2. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının <u>Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme</u> Kategorisine Yönelik Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	62
4.2.6.3. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının <u>Öğrenci Kişilik Hizmetleri(Rehberlik)</u> Kategorisine Yönelik Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeylerine ilişkin Bulgu ve Yorumlar.....	63
4.2.6.4. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının <u>Kişisel ve Mesleki Özellikler</u> Kategorisine Yönelik Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	64
4.2.7. Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaşılan Sorunların Neler Olduğunun İncelenmesi.....	66
4.2.7.1. <u>Uygulama Öğretmeninden</u> Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	66
4.2.7.2. <u>Uygulama Öğretim Elemanından</u> Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	67
4.2.7.3. <u>Uygulama Okul Koordinatöründen</u> Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	68
4.2.7.4. <u>Öğretmen Adayından</u> Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	68
4.2.8. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlar Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi.....	69
4.2.8.1. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik	

Uygulamasında <u>Uygulama Öğretmeninden</u> Kaynaklanan Sorunlarına Yönelik Bulgu ve Yorumlar.....	69
4.2.8.2. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında <u>Uygulama Öğretim Elemanından</u> Kaynaklanan Sorunlarına Yönelik Bulgu ve Yorumlar.....	74
4.2.8.3. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında <u>Uygulama Okul Koordinatöründen</u> Kaynaklanan Sorunlarına Yönelik Bulgu ve Yorumlar	78
4.2.8.4. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında <u>Kendilerinden</u> Kaynaklanan Sorunlarına Yönelik Bulgu ve Yorumlar.....	79
4.2.9. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlar Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığının İncelenmesi.....	82
4.2.9.1. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında <u>Uygulama Öğretmeninden</u> Kaynaklanan Sorunlara Yönelik Bulgu ve Yorumlar.....	82
4.2.9.2. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında <u>Uygulama Öğretim Elemanından</u> Kaynaklanan Sorunlarına Yönelik Bulgu ve Yorumlar.....	85
4.2.9.3. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında <u>Uygulama Okul Koordinatöründen</u> Kaynaklanan Sorunlarına Yönelik Bulgu ve Yorumlar.....	87
4.2.9.4. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında <u>Kendilerinden</u> Kaynaklanan Sorunlarına Yönelik Bulgu ve Yorumlar...	87
V. BÖLÜM.....	90
5.ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	90
5.1 Özet.....	90
5.2. Sonuçlar.....	91
5.2.1. Öğretmenlik Uygulamasına Katılan Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeyleri.....	91
5.2.2. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Yeterlilik Düzeyleri.....	91
5.2.3. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Yeterlilik Düzeyleri	92
5.2.4. Öğretmen Adaylarının “Öğretmen Yeterlilikleri” Ölçeğinin Farklı Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeyleri.....	92
5.2.5. Farklı Anabilim Dalındaki Öğretmen Adaylarının “Öğretmen Yeterlilikleri” Ölçeğinin Farklı Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeyleri.....	93
5.2.6. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Öğretmen Yeterlilikleri” Anketinin Farklı Kategorilerine İlişkin Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeyleri.....	94
5.2.7. Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar.....	94
5.2.8. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlar.....	95

5.2.9. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlar.....	95
5.3. Öneriler.....	96
ABSTRACT.....	96
KAYNAKLAR.....	101
EKLER.....	106

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.	Araştırmanın Örneklemine İlişkin Sayısal Veriler.....	43
Tablo 2.	Örneklem Olarak Seçilen İlköğretim Bölümüne Bağlı Anabilim Dallarını.....	44
Tablo 3.	Öğretmen Yeterlikleri Ölçeğine Uygulama Öncesi ve Sonrası Katılan Deneklerin Özelliklerine İlişkin Sayısal Veriler.....	47
Tablo 4.	Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Anketine Katılan Deneklerin Özelliklerin İlişkin Sayısal Veriler.....	48
Tablo 5.	Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Yeterlik Düzeyleri.....	48
Tablo 6.	Farklı Anabilim Dalındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Yeterlik Düzeyleri.....	49
Tablo 6.1.	Farklı Anabilim Dalındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğretmenlik Mesleği Yeterliklerine İlişkin Ancova Sonuçları.....	50
Tablo 7.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Yeterlik Düzeyleri.....	51
Tablo 7.1.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğretmenlik Mesleği Yeterlik Düzeylerine İlişkin Ancova Sonuçları.....	51
Tablo 8.	Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Farklı Kategorilerdeki Yeterlik Düzeyleri.....	52
Tablo 9.	Farklı Anabilim Dalındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Alan Bilgisi Yeterlik Düzeyleri.....	54
Tablo 9.1.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Alan Bilgisi Yeterlik Düzeylerine İlişkin Ancova Sonuçları.....	55
Tablo 10.	Farklı Anabilim Dalındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme Yeterlik Düzeyleri.....	56
Tablo 10.1.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğrenme-Öğretme Sürecini Yönetme Yeterlik Düzeylerine İlişkin Ancova Sonuçları.....	56
Tablo 11.	Farklı Anabilim Dalındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik) Yeterlik Düzeyleri.....	57
Tablo 11.1.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik) Yeterliğine İlişkin Ancova Sonuçları.....	58
Tablo 12.	Farklı Anabilim Dalındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Kişisel ve Mesleki Özellikler Yeterlik Düzeyleri.....	59

Tablo 12.1.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Kişisel ve Mesleki Özellikler Yeterliğine İlişkin Ancova Sonuçları.....	60
Tablo 13.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Alan Bilgisi Yeterlik Düzeyleri	61
Tablo 13.1.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Alan Bilgisi Yeterliğine İlişkin Ancova Sonuçları.....	61
Tablo 14.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme Yeterlik Düzeyleri	62
Tablo 14.1.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme Yeterliğine İlişkin Ancova Sonuçları.....	63
Tablo 15.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik) Yeterlik Düzeyleri	63
Tablo 15.1.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik) Yeterliğine İlişkin Ancova Sonuçları.....	64
Tablo 16.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Kişisel ve Mesleki Özelliklere İlişkin Yeterlik Düzeyleri	65
Tablo 16.1.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Kişisel ve Mesleki Özellikler Yeterlik Düzeyine İlişkin Ancova Sonuçları	65
Tablo 17.	Uygulama Öğretmeninden Kaynaklanan Sorunlara Yönelik Frekans Tablosu.....	66
Tablo 18.	Uygulama Öğretim Elemanından Kaynaklanan Sorunlara Yönelik Frekans Tablosu.....	67
Tablo 19.	Uygulama Okul Koordinatöründen Kaynaklanan Soruna Yönelik Frekans Tablosu.....	68
Tablo 20.	Öğretmen Adayından Kaynaklanan Sorunlara Yönelik Frekans Tablosu.....	68
Tablo 21.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Derse İlişkin Kaynak Kitap Bulmama Yardımcı Oldu” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	69
Tablo 22.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Günlük Planlarımı Hazırlamada Yardımcı Oldu” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	70
Tablo 23.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Uygulama Süresince Benimle Beraberdi” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	70
Tablo 24.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Sınıftan Ayrılması Gereken Durumlarda Kolayca Ulaşabileceğim Yerlerde Oldu” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	71
Tablo 25.	Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Uygulamamdaki Performansıma İlişkin	

	Değerlendirmeler Yaptı” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	72
Tablo 26.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Öğretmenlik Becerilerimin Gelişimini Olumlu Yönde Etkiledi” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	72
Tablo 27.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Sınıf Dışı Etkinliklerde Bana Rehberlik Etti” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	73
Tablo 28.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Öğrencilerle İyi İlişkiler Sunmama Katkı Sundu” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	73
Tablo 29.	Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Bizi Öğretmen Yeterlikleri Hakkında Bilgilendirdi” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	74
Tablo 30.	Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Bize Uygulamaya Yönelik Değerlendirmeler Hakkında Bilgi Verdi” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	75
Tablo 31.	Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Bize Uyulması Gereken Kurallar Hakkında Bilgi Verdi” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	76
Tablo 32.	Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Bize Rehberlik Ve Danışmanlık Yaptı” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	76
Tablo 33.	Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Uygulama Dersimi Dinledi” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	77
Tablo 34.	Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Uygulama Öğretmeni İle Görüşerek Başarımı Artırıcı Önlemler Almamı Sağladı” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	78
Tablo 35.	Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Okul Koordinatörü Farklı Uygulama Öğretmenlerini Gözlemlememize Yardımcı Oldu” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	78
Tablo 36.	Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Derslerine Düzenli Olarak Gitmekten Zevk Aldım” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	79
Tablo 37.	Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının	

	“Uygulama Öğretmeni İle Sağlıklı Bir İletişimim Oldu” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	80
Tablo 38.	Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Okul Yöneticileri İle Sağlıklı İletişimim Oldu” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	80
Tablo 39.	Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Öğretim Elemanı ve Uygulama Öğretmeninin Sağlıklı İletişim İçinde Olduklarını Gözlemledim” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	81
Tablo 40.	Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uymam Gereken Okul Kurallarına ve Yönetmeliklere Uymaktan Zevk Aldım” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları	81
Tablo 41.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Derse İlişkin Kaynak Kitapları Bulmama Yardımcı Oldu” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	82
Tablo 42.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Günlük Planlarımı Hazırlamamda Bana Yardımcı Oldu” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	83
Tablo 43.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Uygulama Süresince Benimle Beraberd” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	83
Tablo 44.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Sınıftan Ayrılması Gereken Durumlarda Kolayca Ulaşabileceğim Yerlerde Oldu” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	83
Tablo 45.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Düzenli Olarak Uygulamamdaki Performansıma İlişkin Değerlendirmeler Yaptı” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	84
Tablo 46.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Öğretmenlik Becerilerimin Gelişimini Olumlu Yönde Etkiledi” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	84
Tablo 47.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Sınıf Dışı Etkinliklerde Bana Rehberlik Etti” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	84
Tablo 48.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Öğrencilerle İyi İlişkiler Kurmama Katkı Sundu” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	85
Tablo 49.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Bizi Öğretmen Yeterlilikleri Hakkında Bilgilendirdi” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	85
Tablo 50.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim	

	Elemanı Bize Uygulamaya Yönelik Değerlendirmeler Hakkında Bilgi Verdi” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	85
Tablo 51.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Bize Uyulması Gereken Kurallar Hakkında Bilgi Verdi” Karşılaştıkları Sorunlar Arasındaki Farkı Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	86
Tablo 52.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Bize Rehberlik Ve Danışmanlık Yaptı” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	86
Tablo 53.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Uygulama Dersimi Dinledi” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	86
Tablo 54.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Uygulama Öğretmeni İle Görüşerek Başarımı Artırıcı Önlemler Almamı Sağladı” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	87
Tablo 55.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Okul Koordinatörü Farklı Uygulama Öğretmenlerini Gözlemlememize Yardımcı Oldu” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	87
Tablo 56.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Derslerine Düzenli Olarak Gitmekten Zevk Aldım” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	88
Tablo 57.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni İle Sağlıklı Bir İletişimim Oldu” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	88
Tablo 58.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Okul Yöneticileri İle Sağlıklı İletişimim Oldu” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları	88
Tablo 59.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Öğretim Elemanı ve Uygulama Öğretmeninin Sağlıklı İletişim İçinde Olduklarını Gözlemledim” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	88
Tablo 60.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uymam Gereken Okul Kurallarına ve Yönetmeliklere Uymaktan Zevk Aldım” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları.....	89

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Yeterlik Düzeyleri.....	49
Şekil 2.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Yeterlik Düzeyleri.....	51
Şekil 3.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Alan Bilgisi Yeterlik Düzeyleri.....	54
Şekil 4.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme Yeterlik Düzeyleri.....	55
Şekil 5.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik) Yeterlik Düzeyleri.....	57
Şekil 6.	Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Kişisel ve Mesleki Özellikler Yeterlik Düzeyleri.....	59
Şekil 7.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Alan Bilgisi Yeterlik Düzeyleri.....	61
Şekil 8.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme Yeterlik Düzeyleri.....	62
Şekil 9.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik) Yeterlik Düzeyleri.....	63
Şekil 10.	Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Kişisel ve Mesleki Özelliklere İlişkin Yeterlik Düzeyleri.....	64

KISALTMALAR

Araştırmada kullanılan bazı kavramları ifade edebilmek için, aşağıda belirtilen kısaltmalar kullanılmıştır.

A.g.e	: Adı geçen eser
Bkz	: Bakınız
Bşk	: Başkaları
MEB	: Milli Eğitim Basımevi
İ.Ö. SBÖ	: İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
İ.Ö. MÖ	: İlköğretim Matematik Öğretmenliği
İ.Ö. FBÖ	: İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği
İ.Ö. SÖ	: İlköğretim Sınıf Öğretmenliği
İ.Ö. OÖÖ	: İlköğretim Okul Öncesi Öğretmenliği

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterliliklerini kazanmaları üzerindeki etkisi adlı araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve araştırmada geçen bazı kavramların tanımları yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Çağımızda bilim ve teknolojiye görülen baş döndürücü değişme ve gelişmeler toplumun yapısını da değiştirmektedir. Değişen topluma ayak uydurabilecek, nitelikli insanların yetişmesi için de eğitim ön plana çıkmıştır.

Eğitim, genel anlamda bireyde davranış değiştirme süreci olarak tanımlanmaktadır.¹ Eğitim yoluyla bireylerin amaçları, bilgileri, tutumları, değer anlayışı değişir ve gelişir. Eğitim toplumsal gelişmenin tabanını oluşturur. Toplumda bütün sektörler için gerekli, iş gücü denilen ham maddeye şekil veren eğitim ve öğretmenlerdir.

Öğretmen, eğitim öğretimde önemi tartışılmaz kişidir. Öğretmen niteliği toplumun gelişmişlik düzeyini, insan anlayışını etkilemektedir. İnsanların olumlu ve olumsuz davranış özellikleri kazanmalarında öğretmenlerin etkisi büyüktür. Bu nedenle olumlu davranış özelliklerine sahip insan yetiştirebilmek için nitelikli öğretmenlere duyulan ihtiyaç da fazladır. Bir ülkede yeni nesillerin yaratıcı, verimli, yapıcı, üretken, meslek sahibi, ülkesine karşı sorumluluklarının bilincine varmış vatandaşlar olarak yetiştirilmesinde etkisi olan kişilerden biri de öğretmenlerdir.

Kıncal'ın da ifade ettiği gibi öğretmen, okul eğitiminde öğrenciden sonraki temel unsurdur. Öğrencilerin sorunlarının çözümünde yardımcı olan ve onları öğretim süreci içinde yönlendiren onlarla var olan birer rehberdir.² Bununla birlikte öğretmenler, eğitim sisteminin iyileşmesinden sorumlu olan kişilerdir. Çünkü öğretmenler, önemli olan insan sermayesi stokunu temsil ederler ve onların eğitim sürecine katkıları kalkınma yönünden en önemli etkidir. Hizmet öncesi öğretmen yetiştirme ve mevcut öğretmenleri iş başında eğitime bu açıdan oldukça önemlidir.³

¹ DEMİREL, Özcan –KAYA, Zeki, *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Pegem Yayınları, Ankara, 2002, s.18.

² KINCAL, Remzi, *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Eser ofset, Erzurum, 2001, s.244

³ KURAN, Kezban, "Öğretmenlik Mesleği", *TÜRKOĞLU, Adil, Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Mikro Yayın, Ankara, 2002, s.277

Öğretmenlerin çağın gereksinimini karşılayacak bilgi ve yeterlikte yetişmiş olması toplumsal gelişme için büyük önem taşımaktadır. Bu gerçeği Karaca⁴ “eğitimin kalitesini doğrudan etkileyen faktörlerin başında öğretmen yeterliği ya da niteliği gelmektedir” şeklinde ifade eder.

Ülkemizde nitelikli öğretmen yetiştirebilme amacıyla YÖK/ Dünya Bankası işbirliği ile geliştirilen Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında tüm öğretmen yetiştiren kurum programları 1998’den beri standart hale getirilmiştir. Yine programla eğitim fakültesi öğrencilerinin hizmet öncesi eğitimlerinde daha fazla uygulama yapmaları sağlanmıştır. İlk ve orta öğretim kurumlarında yapacakları bu uygulamalar:

- Okul Deneyimi I, II
- Öğretmenlik Uygulaması dersleridir.

Okullarda yapılacak iki ayrı uygulama çalışmasından ilki olan okul deneyimi, öğretmenlik mesleğini oluşturan birçok görevi öğretmen adaylarına tanıtma amacına yönelik planlı gözlem ve etkinliklerden oluşmaktadır. Bu gözlem ve etkinlikler *Okul Deneyimi I* ve *Okul Deneyimi II* olarak mevcut öğretmen eğitimi programında yer almaktadır.⁵

Okul Deneyimi I, öğretmen adayının uygulama yapacağı okulu, öğrencileri, programı ve öğretmenleri genel olarak tanımasını sağlamak için sunulan gözlem ve görüşmelere dayalı bir derstir. Bu derste öğretmen adayının, okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini değişik yönleriyle tanıması ve lisans programında alacağı derslere bir temel oluşturması amaçlanmaktadır.⁶

Okul Deneyimi II de, öğretmen adayının sınıfta yapabileceği kısa süreli etkinlikleri planlayıp uygulayabilmesi, öğrenme ve gelişim açısından öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları tanıyabilmesi ve okullarda etkin ve diğer öğretmenlerle uyumlu bir şekilde çalışabilmesi için gerekli becerileri kazanması amacıyla verilen derslerdir.⁷

Öğretmenlik Uygulaması ise, öğretmen adayının kazanmış olduğu bilgi ve becerilerini bir okul ortamında deneyip geliştirebilmesi ve mesleğinin gerektirdiği özellikleri kazanabilmesi için planlanan bir derstir.⁸

Öğretmen adaylarına kuramsal öğretmenlik meslek bilgilerini uygulamaya koyma olanağı veren, adayların eksikliklerini ve gereksinimlerini objektif olarak öğrenmesine yardımcı olan uygulama çalışmalarının öğretmen yetiştirmeye birçok katkısı vardır.

⁴ KARACA, Erol, Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Yeterliklerine İlişkin Algıları, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2004, s.15

⁵ YÖK, Fakülte-Okul İşbirliği, Öğretmen Eğitimi Dizisi, YÖK/ Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara, 1998, s.33

⁶ YÖK, A.g.e, s.33

⁷ A.g.e, s.35

⁸ A.g.e, s.35

Bu bağlamda her üç dersin öğretmen eğitiminde önemli bir yere sahip olduğu açıktır. Bu çalışmada “**Öğretmenlik Uygulaması**” dersinin etkisi araştırılacaktır. Yani öğretmen adaylarının bir öğretmenin “sahip olması gereken yeterliliklere” bu dersi almadan önce ve dersi aldıktan sonra sahip oluş düzeyleri araştırılacak, anılan dersin adayların bu yeterlilikleri kazanmaları üzerindeki etkisi ve uygulamada karşılaştıkları sorunlar irdelenecektir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterliliklerini kazanmaları üzerindeki etkisini ortaya çıkarmak ve uygulamada karşılaşılan problemleri belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıtlar aranacaktır.

- 1- Öğretmenlik uygulamasına katılan **öğretmen adaylarının** uygulama öncesi ve uygulama sonrası yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 2- **Farklı ana bilim dallarında** öğretmenlik uygulamasına katılan öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 3- **Kız ve erkek** öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 4- **Öğretmen adaylarının** “Öğretmen Yeterlilikleri” ölçeğinin **farklı kategorilerine** ait uygulama öncesi ve uygulama sonrası yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 5- **Farklı anabilim dalındaki** öğretmen adaylarının “öğretmen yeterlilikleri” ölçeğinin **farklı kategorilerine ait** uygulama öncesi ve uygulama sonrası yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 6- **Kız ve erkek** öğretmen adaylarının “öğretmen yeterlilikleri” ölçeğinin farklı **kategorilerine ait** uygulama öncesi ve uygulama sonrası yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 7- **Öğretmenlik uygulaması** sırasında karşılaşılan sorunlar nelerdir?
 - a- Uygulama öğretmeninden kaynaklanan sorunlar nelerdir?
 - b- Uygulama öğretim görevlisinden kaynaklanan sorunlar nelerdir?
 - c- Uygulama okul koordinatöründen kaynaklanan sorunlar nelerdir?
 - d- Öğretmen adayından kaynaklanan sorunlar nelerdir?
- 8- **Farklı anabilim dallarındaki** öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştığı **sorunlar** arasında anlamlı bir fark var mıdır?

- 9- **Kız ve erkek** öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştığı **sorunlar** arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitimde kalitenin yakalanması, diğer faktörlerin yanında; kaliteli, nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesiyle mümkündür. Bunun için, öğretmen yetiştirme sisteminin iyi planlanması ve uygulanması önemlidir. Kaliteli öğretmen yetiştirme temelinde hizmet öncesi öğretmen eğitimi yatmaktadır.

Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde önemli bir yeri olan okul uygulamaları, öğretmen adaylarının yeni bilgi ve beceriler kazanmasında etkili olmakla birlikte adayların fakültede edindikleri bilgileri, meslek hayatlarında da etkili olarak kullanabilmelerinde önem taşımakta ve öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitiminde bu uygulamaları yeteri kadar yapmaları ile mümkün olmaktadır.⁹

Her mesleğin gerektirdiği uygulamalar gerçek ortamında ya da ona en yakın uygulama ortamında yapıldığında etkili olmaktadır. Nitekim YÖK/ Fakülte İş Birliği kitapçığında da belirtildiği gibi öğretmenlik uygulaması, ancak gerçek ortamda yapıldığında öğretmen adayına hedeflenen deneyimleri kazandırır. Bu nedenle, öğretmenlik uygulamasının gerçek ortamı okuldur. Öğretmen adayları, becerilerini geliştirmek ve mesleğinin inceliklerini kavrayabilmek için bu ortamda bulunmalıdır.¹⁰

Hizmet öncesi kazanılmayan değerlerin sonradan kazanılmasının ne kadar güç olduğu bilinen bir gerçektir. Öğretmen adaylarına fakültedeki öğrenimleri boyunca uygulama yaptırılması hizmet öncesi eğitimin en önemli unsurudur. Öğretmen olarak yetiştirilecek öğrencilerden istenen bilgi, beceri ve davranışlar programa konulan meslek bilgisi ders ve faaliyetleriyle sağlanır. Bu bilgiler öğretmenlik mesleğinin teorisini kazandırır. Ancak teorisinin uygulama faaliyetleriyle birleştirilmesi öğretmen adayının hizmet öncesi eğitiminde vazgeçilmez unsurdur.¹¹ Bu uygulamaların öğretmen adaylarına olan etkisi bu anlamda önemlidir. Bu kadar önem taşıyan uygulama derslerinin, öğretmen adaylarının öğretmen yeterliklerini kazanmasındaki etkisini ve uygulamada karşılaşılan sorunları ele alması sebebiyle bu araştırma önem taşımaktadır. Ayrıca bu araştırma ile toplanacak verilerin özellikle;

- 1- İlköğretim Bölümüne bağlı anabilim dallarında öğrenim gören öğrencilerin öğretmenlik uygulaması dersinden maksimum düzeyde faydalanmalarına,
- 2- Fakülte- uygulama okulu işbirliğinin etkililiğini artırmaya,

⁹HARMANDAR, Mansur ve bşk. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde “Okul Deneyimi ve Uygulaması ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 148, Ankara, 2002, s.3-6

¹⁰ YÖK, Fakülte Okul İşbirliği, Öğretmen Eğitimi Dizisi, YÖK/ Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara 1998, s.1

¹¹ KÜÇÜKAHMET, Leyla, “Öğretmen Yetiştirme Programlarının Özellikleri”, *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* Nobel Yayın, Ankara, 2000, s.12

- 3- Öğretmenlik uygulamasında karşılaşılan sorunların tesbiti ve çözümüne,
- 4- Bu alandaki mevcut bilgilere yeni bilgiler eklenmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada aşağıdaki temel varsayımlardan yola çıkılmıştır:

- 1- Örnekleme girecek grupların anketlere verecekleri yanıtlar gerçeği yansıtmaktadır.
- 2- Ulaşılan veri kaynakları araştırmanın gerçekçi sonuçlara ulaşması için yeterlidir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 1- Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü;
 - a- Matematik Öğretmenliği,
 - b- Sosyal Bilgiler Öğretmenliği,
 - c- Fen Bilgisi Öğretmenliği,
 - d- Sınıf Öğretmenliği ve
 - e- Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim dalları, 4. sınıf öğrencileri ile,
- 2- Araştırmada elde edilecek veriler ile,
- 3- Yüksek Lisans tez süresi ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Öğretmen: Mesleği bir bilim dalını, sanatı veya teknik bilgileri öğretmek olan ve bu amaçla okullarda çalışan kimsedir.¹²

Eğitim: Yaygın bir biçimde “insanın kişiliğini besleme süreci” ve “insan sermayesine yapılan yatırım” olarak kabul edilmektedir.¹³

Okul Deneyimi: Öğretmen adaylarının belli amaçlarla kısa süreli olarak okulları görmeleri, okul öncesini tanımaları, yeni öğretim tekniklerini incelemeleri, öğrencilerin çalışmalarını gözlemlemeleri ve okulun ders dışı etkinliklerini incelemeleri gibi etkinliklerdir.¹⁴

Öğretmenlik Uygulaması: Öğretmen adaylarına, öğretmeni olacağı alanda ve öğretim düzeyinde, bizzat sınıf içinde öğretmenlik becerisi kazandıran ve belirli bir

¹² TDK, *Türkçe Sözlük*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1988, s.573

¹³ SENEMOĞLU, Nuray, *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2004, s.23

¹⁴ MEB, *Eğitim ve Eğitim Terimleri Sözlüğü*, MEB yayınevi, İstanbul, 2000, s.808

dersi ya da dersleri planlı bir şekilde öğretmesini sağlayan uygulama etkinliklerinin tartışılıp, değerlendirildiği bir derstir.¹⁵

Meslek: Bir kimsenin hayatını kurtarmak, geçimini sağlamak için çalıştığı ve ihtisas sahibi olduğu iş.¹⁶

Öğretmen Adayı: Öğretmenlik programlarına devam eden, öğretmeni olacağı öğretim düzeyi ve alanında okul ortamında öğretmenlik uygulaması yapan yüksek öğretim kurumu öğrencisidir.¹⁷

Uygulama Okulu: Öğretmenlik uygulamalarının yürütüldüğü, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi, özel, yatılı-pansiyonlu ve gündüzlü, okul öncesi, ilköğretim, genel ve mesleki orta öğretim, özel eğitim ile çıraklık ve yaygın eğitim kurumlarıdır¹⁸.

Uygulama Öğretim Elemanı; Alanında deneyimli ve öğretmenlik formasyonuna sahip, öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarını planlayan, yürüten ve değerlendiren yüksek öğretim kurumu öğretim elemanıdır.¹⁹

Uygulama Okulu Koordinatörü; Okulundaki uygulama etkinliklerinin belirlenen esaslara uygun olarak yürütülmesi için uygulama okulu, ilgili kurumlar ve kişiler arasında iletişim ve koordinasyonu sağlayan okul müdürü veya yardımcısıdır.²⁰

Uygulama Öğretmeni; Uygulama okulunda görevli, öğretmenlik formasyonuna sahip, alanında deneyimli öğretmenler arasından seçilen, öğretmen adayına öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği davranışları kazanmasında rehberlik ve danışmanlık yapan sınıf veya ders öğretmenidir.²¹

Yeterlik; Bir görevi icra etmek ve görevin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmek için ihtiyaç duyulan yetenek, bilgi ve becerileri ifade eden bir kavramdır.²²

Akreditasyon; Belirli bir malı üretmeye veya hizmeti vermeye aday bir kurum veya kuruluşun belirlenen standartlar çerçevesinde yeterliliğinin saptanmasıdır.²³

¹⁵ Erişim:(<http://www.mef.gazi.edu.tr/yon4.htm>)Erişim Tarihi: 03.04. 2005

¹⁶ Komisyon, *Örnekleriyle Türkçe Sözlük*, 3.cilt, MEB yayınları, Ankara, 2002, s.1954

¹⁷MEB, *Öğretmen Adaylarının, Milli eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim-Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge*, MEB, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Temmuz, 2000. s.1-3

¹⁸ A.g.e. s.1-3

¹⁹ A.g.e. s.1-3

²⁰ A.g.e. s.1-3

²¹ A.g.e. s.1-3

²² ŞAHİN, Ali, E. , “Öğretmen Yeterliklerinin Belirlenmesi” *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi* Yıl:5, sayı 58, Aralık, 2004, s.59

²³ Erişim: (http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_egitiminde_kalite.htm.) Erişim tarihi: 17.06.2005

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL TEMEL VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde öğretmenlik mesleği ve öğretmen, öğretmenlerin genel yeterlilik alanları, özellikleri, öğretmen rolleri, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersinin amacı, önemi ve ilkeleri konularında yapılan literatür taraması sonucunda ulaşılan bilgiler yer almaktadır. Bölümün sonunda da öğretmenlik uygulaması ile ilgili yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ VE ÖĞRETMEN

Öğretmenlik 24. 06. 1973 tarih ve 14574 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 14. 06. 1973 tarih ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’na göre, devletin, eğitim öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir.

Eğitim kurumları varlıklarını, en ilkel ve en gelişmiş toplumların hepsinde göstermişlerdir. Öyleki, insanlar eğitimle var olmuştur. Medeni ve ileri olarak sınıflanan toplumların gelişmelerinde öğretmenlik mesleğinin aile ile birlikte yer aldığı, toprağın öğretmenle vatanlaştığı görülmüş, toplum öğretmenin eseri olmuştur.²⁴

Öğretmenin kim olduğuna ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tanımlara baktığımızda, öğretmenliğin, bireysel, sosyal, kültürel, bilimsel ve teknolojik boyutlu, profesyonel statüde bir eğitim mesleği, öğretmenin ise insan davranışlarını ve yeteneklerini geliştiren, bir meslek adamı olarak tanımlandığını görürüz.²⁵ 1982 Anayasası ise öğretmeni;²⁶

- Atatürk ilkeleri ve inkılâpları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre öğretim ve eğitim yapan,
- Türkçe’yi düzgün konuşan ve yazan, öğrencileri bu yönde yetiştiren, mantıklı düşünüp davranan,
- Araştırma ve inceleme yapmayı alışkanlık haline getirmiş, Anayasa ve yasalara sadık kalarak görev yapan bir meslek adamı olarak tanımlamaktadır.

²⁴ BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş ve Bşk. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Mikro Yayın, Konya, 2003 s.1

²⁵ ALKAN, Cevat, “Meslek ve Öğretmenlik Mesleği”, SÖNMEZ, Veysel (Editör), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Anı Yayınları, Ankara, 2000, s.202

²⁶ ERGÜN, Mustafa ve bşk. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ocak Yayınları, Ankara, 1999, s.88

Anayasada ifade edildiği gibi, öğretmen bir meslek adamıdır. Meslek ise, bir kimsenin hayatını kurtarmak, geçimini sağlamak için çalıştığı ve ihtisas sahibi olduğu iş olarak tanımlanmaktadır.²⁷ Bir meslekten söz edilebilmesi için, o mesleğe ilişkin alan bilgisine sahip olunması gereklidir. Belli bir mesleği yapan kişilerde genel kültür yanında derin bir alan bilgisine sahip olma özelliği de aranmaktadır.²⁸ Öğretmenliğin statüsünü yükseltmek için çaba sarf eden, alan bilgisine sahip olan öğretmenler, topluma önemli katkılarına olduğunu bilir ve buna göre eğitim yaparlar. Öğretmen sadece bildiğini öğreten kişi değil, aynı zamanda öğrencisi üzerinde bıraktığı etkiyle yıllarca yaşayan insandır.²⁹ Her şeyin bir üreticisi vardır. Öğrencileriyle birlikte eğitim yerinde, eğitsel mal, hizmet ve düşünce üreten öğretmen de eğitimin üreticisidir.³⁰

İyi yetiştirilmiş ve görevlerini en iyi şekilde yerine getiren öğretmenler bir milletin kaderini değiştirebilecek etkiye sahiptirler. Milletin ruh ve karakterine şekil veren öğretmenlerdir.³¹ Öğretmenler ülkenin kalkınmasında, milletin aydınlanmasında ve huzur bulmasında rehberdirler.³²

Bir ülkenin kalkınması, halkın okur-yazarlık durumunun artması ve kaliteli öğretmenlerin yetiştirilmesi ile orantılıdır.³³ Yine nitelikli öğretmenlere sahip olunması kaliteli insanların oluşmasında en önemli faktördür.³⁴ Temel eğitim sorunu olarak nitelikli ve gerçek öğretmene sahip olmayı hedef alan bir toplumun gelişmiş bir toplum olacağını düşünen Yahya Akyüz, aksi bir düşünceyi toplumsal gelişme açısından bir hayal olarak görmektedir. Yine Akyüz, bir ülkenin en iyi eğitim sistemi ve en yüce araçlara sahip olsa da ancak öğretmen ve öğretmenlik mesleğinin yeterli güç ve niteliğe ulaşmasıyla gelişebileceğini ifade eder.³⁵

Mustafa Kemal Atatürk'ün “Bir millet eğitim ordusuna sahip olmadıkça, savaş meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin kalıcı sonuçlar vermesi ancak eğitim ordusuyla mümkündür” sözüyle belirttiği gibi, başarının yolu eğitimden, eğitilmiş insanlardan geçmektedir. Herhangi bir toplumun hızla kalkınabilmesi, ekonomik ve kültürel alanda çağdaş ülkeler düzeyine çıkabilmesi, buna bağlı olarak bilimsel gelişmesini yapabilmesi için eğitim sisteminin bunu sağlayacak biçimde düzenlenmesi gereklidir.

²⁷ Komisyon, *Örnekleriyle Türkçe Sözlük*, a.g.e. s.1954

²⁸ KÜÇÜKAHMET, Leyla, *Eğitim Programları ve Öğretim*, Ankara,1997, s.197

²⁹ KAYA, Y. Kemal, “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme:2000’li Yıllara Doğru Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Sistemine Bir Bakış”, *Amme İdaresi Dergisi*, c.27, s.3, Ankara, 1994, s.48

³⁰ BAŞARAN, İ.Ethem, *Türkiye Eğitim Sistemi*, Ankara, 1996 s.110

³¹ BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş ve bşk. a.g.e. s.1

³² BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş, “Cumhuriyet Döneminde Öğretmen, Yönetici ve Uzman Yetiştirme Problemi”, *Milli Eğitim Dergisi*, 1991, sayı:106, s.29–32

³³ BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş, “Öğretmen Yetiştirme Probleminin Dünü, Bugünü ve Geleceği Hakkında Düşünceler”, *Milli Eğitim ve Kültür*, M.E. Basımevi, İstanbul, 1985

³⁴ KORKMAZ, İsa, AKBAŞLI, Sait, “Okul Deneyimi I Çalışmalarının Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi” *Eğitim Bilim Dergisi*, Ekim 2001, s.1

³⁵ AKYÜZ, Yahya, *Başlangıçtan 2001’e Türk Eğitim Tarihi*, Alfa yayınları, İstanbul 2001, s. 23

Turhan,³⁶öğretmenin sistem içindeki önemini şöyle vurgulamaktadır: “Gerçekten de bugün bütün uygar ulusların eğitimcileri gibi fikir adamları da okulun öğretmen demek olduğuna; onun yerini ne müfredat programıyla, ne kitapla, ne disiplin veya herhangi bir araçla tutmanın mümkün olmadığına kanaat getirmiş bulunmaktadır. Bu nedenle öğretmeni hesaba katmayan hiçbir eğitim reform planının başarılı olmasına ihtimal verilmemektedir.”

Öğretmen, üstlendiği göreviyle hem etkilenen hem de etkileyen konumda olan eğitim öğretim etkinliklerinin oldukça önemli ögesi durumundadır. Bu durumu Sözer³⁷ şöyle anlatmaktadır: “Öğretim programları, yöntem ve teknikler, araç-gereçler öğretimi geliştirmek için önemli etmenler olmakla birlikte, öğretmenin canlı kişiliği ile eyleme konulmadıkça istenilen ölçüde bir etki sağlayamayacaktır. Bu bakımdan öğretmenlerin nitelikli bir hizmet öncesi geçmiş olmaları büyük önem taşır. Çünkü öğrenci ile sürekli olarak etkileşim içinde bulunan öğretmen, öğrencide, konunun ve bağlantılı olarak dersin, okulun ve Milli Eğitimin amaçları yönünde davranış değiştirmekle sorumludur.”

Öğretmen niteliğinin yükseltilmesi, eğitimin niteliğinin yükselmesidir. Gelişmiş ve çağdaş bir ülke olmanın yolu eğitimden geçmektedir. Soykan³⁸ eğitimi, insanı yaşamın içinde gelecek durumlara alıştıra alıştıra hazırlama sanatı olarak ifade eder. Bu sanatı uygulayan eğitimcilerden beklenen ise, insanda saklı olan yetilerin ortaya çıkarılmasına yardımcı olmalarıdır. Çünkü bunu insanın henüz eğitim çağındayken kendi başına başarması pek mümkün değildir.³⁹ Bu kadar önemli etkiye sahip eğitimcilerin eğitimi de bu anlamda önemlidir. Çünkü öğretmenler, içinde bulunduğumuz çağı daha sonraki çağa taşıyacak olan bireylerin yetişmesinde, sistem içinde köşe taşı olarak yer alan kişilerdir.⁴⁰ Bu nedenle hizmet öncesi eğitimleri çok önemlidir.

Bir ülkede uygulanan öğretmen atama ve yetiştirme politikaları, o ülkenin öğretmen yetiştirme kurumları ile yakından ilgilidir. Türkiye’de öğretmenlik mesleği bireylerin, toplumun ve devletin en stratejik hizmetlerinden birini üstlenmiş bulunmakta, önemi ve vazgeçilmezliği her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır. Bunun sonucu olarak da yüksek nitelikli öğretmenlik mesleğine duyulan gereksinim de artmaktadır.⁴¹

Öğretmenliğin toplumların hayatındaki önemine değinen ve Japon eğitim felsefesini oluşturan şu sözler önemlidir: “Yetiştirdiği her insanı yeniden

³⁶ TURHAN, Mümtaz, *Marifimizin Ana Davaları ve Bazı Hal Çareleri*, İstanbul, 1964, s. 103.

³⁷ SÖZER, Ersan, *Türk Üniversitelerinde Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Öğretmenlik Davranışları Kazandırma Yönünden Etkililiği*, Anadolu Üniversitesi Basımevi, 1991, s.4–5

³⁸ SOYKAN, Ö. Naci, “Eğip Bükmeyen Bir Eğitim Nasıl Olanaklıdır”, *Türkiye 2.Eğitim Felsefesi Kongresi 23–26 Ekim 1996*, Y.Y.Ü. Eğt. Fak. Van, Kozan Baskı,1997, Ankara s.1–2

³⁹ A.g.e. s.1–2

⁴⁰ AZAR, Ali, “Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşlerin Yansımaları” *Milli Eğitim*, Sayı 159, 2003, s.181

⁴¹ UÇAN, Ali, “Türkiye’de Öğretmenlik Mesleğine Bakış”, *MEB Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü, Öğretmen Yetiştirmede ve Eğitiminde Kalite Paneli*, Ankara,2001, s.92

kullanabilen toplum, akılcı, uygar, ileri bir toplumdur. Ancak, yetişkin insanların en iyilerini öğretmenlik mesleğine seçebilen toplum en güçlü toplumdur.”⁴²

Öğretmenlik mesleği topluma ve ülkeye yön veren bir meslek olduğu için önemi herkes tarafından bilinmeli ve nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi için gerekenler yapılmalıdır.

Öğretmenin önemini, Yılman⁴³ şu sözlerle ifade etmektedir: “Eğitim sisteminde gerçekleştirilecek her türlü ileriye dönük, olumlu düzenleme ve değişimin doğrudan doğruya “öğretmen” faktörüne ve “onun niteliklerine” bağlı bulunduğu gerçeğini göremediğimiz müddetçe eğitimde başarıya ulaşabilmemiz çok güçtür.”

2.2. ÖĞRETMEN YETERLİLİKLERİ

Öğretmen bir ulusun, geleceğinin teminatı olduğu için, üzerine büyük sorumluluk yüküdür. Bundan dolayı bir takım yeterliklere sahip olması gereklidir. Yalın, bu gerçeği şöyle ifade eder:⁴⁴

“Öğretmenlik mesleği, eğitim sektörü ile ilgili bireysel, sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda özel uzmanlık bilgisi ve becerisini esas alan akademik ve mesleki formasyonu gerektiren profesyonel statüde bir uğraşı alanıdır.” Bundan dolayı öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterliklere sahip olması önemlidir.

Öğretmenliğin alan bilgisi ve genel kültür yanında pedagojik formasyon gerektirdiği bilinmekte ve öğretmenlik yapacak kişilerde bilgi, istek, yaratıcılık yanında bazı özel yeteneklerin olması da beklenmektedir. Ancak bu özellikteki kişiler öğretmenlik yapabilir. Artık belli konularda bilgi ve beceriye sahip olan herkesin öğretmen olamayacağı herkes tarafından kabul edilmektedir.⁴⁵

İçinde bulunduğumuz çağ hızlı bir değişim ve gelişim çağıdır. Eğitim ve öğretim faaliyetleri yanında içinde bulunduğu çağı etkileyen ve etkisini sürdüren öğretmenlerin de yaşadıkları çağa uyum sağlamaları gereklidir. Öğretmen yaşadığı ortama yabancılaşmadan ve o ortamın gerisinde kalmadan, eğiteceği kişilerin daima önünde giderek yönlendirme görevini yapabilmelidir.⁴⁶ Bu nedenle öğretmenin çağın gereklerine yanıt verecek nitelikte, çok yönlü ve çağın teknolojisini iyi çözümleyerek

⁴² ÖZKAN, Recep, “Öğretmen Yeterlikleri Üzerine Bazı Düşünceler”, *Bilim ve Akıl Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Yıl:5, sayı:58, Ankara 2004, s.47

⁴³ YILMAN, Mustafa, *Öğretmenlik Mesleği ve Meseleleri*, Türkiye Milli Kültür Vakfı, 1992, İstanbul, s.46

⁴⁴ YALIN, Meltem, “İlköğretim Birinci Kademe Öğretmenlerinin Problemleri ve Çözüm Önerileri” *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, sayı 9, Ekim 2002, s.136

⁴⁵ ESKİCUMALI, Ahmet, “Eğitim, Öğretim ve Öğretmenlik Mesleği”, *ÖZDEN, Yüksel(Editör), Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2002, s.9–10

⁴⁶ ÖZKAN, Recep, a.g.e. s.49

yetişmiş olması gereklidir. Toplumun gereksinimlerini öngören bir modelin oluşturulmasında öğretmenlik mesleğinin gerektirdiğı özellikler de göz önünde bulundurulmalıdır.⁴⁷ Bundan dolayıdır ki öğretmenlik mesleğinin genel yeterlikleri ve özel alan yeterlikleri taslağında öğretmenin temel görevi, ulusal ve evrensel değerleri benimsemek ve sorunlara çözüm üretmek, milli eğitimin ve alanıyla ilgili ders programlarının amaçlarını davranışa dönüştürmek, öğrenmeyi öğrenen bireyleri, her bireyin gereksinimlerini dikkate alarak yetiştirmek olarak belirtilir.⁴⁸

Öğretmen yetiştirmede koordinasyon ve iş birliğı toplantısında nitelikli öğretmenin önemi ve onun yerini hiçbir eğitim unsurunun alamayacağı gerçeğı şu şekilde vurgulanmıştır: “Her meslek özel bir ihtisası gerektirir, ancak öğretmenlik bunlardan farklı olarak “çok özel” bir yer tutmaktadır. Mademki bir ulusun çocuğunu, gencini bu mesleğin mensupları eğitmektedir, o halde kendisinin “beden, zihin, ruh, ahlak, duygu ve bilgi” bakımından çok nitelikli eğitilmesi gereklidir. Ders kitapları ne kadar mükemmel hazırlanırsa hazırlansın, en modern dersliklerde ders yapılırsa yapılsın, ders saati ve sayısı ne kadar çok olursa olsun öğretmen nitelikli olmadıktan sonra bunlar önemini kaybetmektedir.”⁴⁹

Öğretmenlik Standartları Ulusal Danışmanlık Raporunda da öğretmen kalitesi konusu yer almıştır. Kısa süre önce Avustralya’da yapılan bir araştırma ve yeni uluslararası araştırmalar öğretmen kalitesinin öğrencilerde öğrenme sonuçları açısından çok önemli bir belirleyici faktör olduğunu göstermiştir. Araştırmalara göre, öğretmen kalitesinin öğrenci başarısındaki rolü, sınıf kaynakları, müfredat rehberleri ve değerlendirme uygulamaları gibi öğretme ortamı ya da okul kültürü ve organizasyon gibi daha geniş okul çevresi ile ilgili pek çok faktörden daha büyüktür.⁵⁰ Bundan dolayı öğretmen eğitim unsurunun en vazgeçilmez ögesidir.

Cumhuriyet’in kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’e göre öğretmen; “yetiştirici, eğitici- öğretici, yaratıcı- geliştirici” olmasının yanında “öncü, kurtarıcı, kılavuzlayıcı, yenileştirici, savaşımcı-devrimci, değişimci-dönüşümcü, örnek olucu, yükseltici, yüksek hizmet verici, kutsal bir hizmet verici”dir. Bütün bunlarla Atatürk’ün tanımladığı gerçek öğretmenliktir.⁵¹

Öğrenme ve öğretme süreçlerinin temel öğelerinden olan öğretmenin yeterlikleri, eğitim-öğretim süreçlerinin niteliğini de büyük ölçüde etkilemektedir. Bu yeterlikleri şu şekilde sıralayabiliriz:⁵²

⁴⁷ SÖZER, Ersan, a.g.e. s.35

⁴⁸ MEB, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Öğretmen Mesleğinin Genel Yeterlikleri ve Özel Alan Yeterlikleri Taslakları, Ankara, 2004

⁴⁹ Öğretmen Yetiştirmede Koordinasyon ve İşbirliğı Toplantısı, 26–29 Mayıs 1992 Erzurum, MEB Yayınevi, Ankara, 1992, s.116

⁵⁰ Erişim:(http://oyegm.meb.gov.tr/yet/yayinlar/ogretmenlik_standartlari_ulusal_cer%C3%A7eve.htm) Erişim Tarihi:17.06.2005

⁵¹ UÇAN, a.g.e, s.58

⁵² Erişim: (http://oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ogrt_yeterl.htm) Erişim Tarihi 13.1.2005

2.2.1. EĞİTME -ÖĞRETME YETERLİKLERİ

Eğitime-öğretme yeterlilikleri içinde, kapsamın önemli bir kısmını bilgi, beceri ve tutumları başkalarına öğretme yeterlilikleri oluşturmaktadır. Ancak, öğretmenden sınıf içindeki eğitim ve öğretim etkinliklerinin dışında farklı nitelikler de beklenmektedir. Bunlar; sınıf ve okul içinde rehberlik yapma, özel eğitime gereksinime duyan öğrencilere hizmet etme, okulu geliştirme gibi niteliklerdir. Nitelikler, eğitimin niteliğinin yükseltilmesine katkıda bulunurken, öğretmen ve öğrencilere rehberlik eden eğitim uzmanları ile etkili bir iş birliğinin de temelini oluşturacaktır. Bu nitelikleri şu şekilde sıralayabiliriz:

2.2.1.1. Öğrenciyi Tanıma

Bireyler kendi içinde buldukları durumu doğru olarak algılayabiliyor ve kişisel değerleri toplumsal beklentiler arasında denge kurabiliyorlarsa kişisel yeterliğe ulaşmış sayılırlar.⁵³ Bu anlamda öğretmenin başarılı olabilmesi öğrencileri tanıması ile mümkün olacaktır.

Öğrencilerin özelliklerini tanımadan yapılan eğitimin değeri yoktur. Öğretmen dersinin öğretmeni değil, öğrencisinin öğretmeni olmalıdır. Öğrencilerin sorunlarını ve gereksinimlerini bilmeden öğrenmesini sağlamak da olanaksızdır.⁵⁴

En değerli varlık olan insanı eğiten ve öğreten öğretmende, her şeyden önemli olan insan sevgisinin bulunması gereklidir. Bu yönüyle öğretmenlik fedakârlık ve sevgi mesleğidir.⁵⁵ İnsan sevgisine sahip olan öğretmenler öğrencilerini tanımakta zorluk çekmeyecektir. Çünkü öğretmenlik insanlık mesleğidir. Eğitim insanı tanımakla ve sevmekle başlar.

Öğretmenlerin öğrencileriyle iyi ilişkiler kurmaları eğitimde önemli etkiye sahiptir. Öğretmen öğrencileriyle ilişkileri iyi olmadığı zaman görecektir ki en iyi öğretim teknikleri bile faydasız kalmaktadır.⁵⁶ Bu nedenle öğretmen öğrenci ile iyi ilişkiler kurar, onu tanır ve eğitim öğretimi daha etkili hale getirir. Bu çerçevede öğretmen, öğrencilerin fiziksel, sosyo-ekonomik, zihinsel, duygusal, psiko-motor özelliklerini tanıma, öğrenciyi tanımada ilgililerle iş birliği yapma, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyini belirleme gibi yeterlilikleri gösterir.⁵⁷

⁵³ YILMAZ, H.- ÜRE, Ö. *Reherlik*, Çizgi Kitabevi, Konya, 2002, s.50

⁵⁴ BAŞARAN, İ. Ethem, *Eğitim Yönetimi*, Ankara, 1995, s.15

⁵⁵ ÇELİKKAYA, Hasan, *Eğitime Giriş*, Alfa Basın Yayın Dağıtım, İstanbul, 1997. s.10

⁵⁶ GORDON, Thomas, *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2002, s.21

⁵⁷ Erişim: (http://oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ogrt_yeterl.htm)Erişim Tarihi 13.01.2005

2.2.1.2. Öğretimi Planlama

Plan yapmak, eğitim ve öğretimde verimli olabilmek için oldukça önemlidir. Planlı çalışma gelişigüzel çalışmayı ortadan kaldırmakta ve hedefe ulaşmaya yardımcı olmaktadır. Büyükkaragöz,⁵⁸ planı “belirli eğitim amaçlarına ulaşabilmek için öğretim konulu etkinlikleri, bunların seçimini, öğrencilere nasıl ve niçin verileceğini hangi araçların kullanılabileceğini ve elde edilen başarının nasıl değerlendirileceğini önceden tasarlayıp, kâğıt üzerine aktarma” olarak tanımlar.

Kısacası plan, eğitim ve öğretimde nerde olmamız gerektiğini gösteren yardımcı bir kılavuz ve rehber durumundadır. Bu nedenle öğretmenlerin planlama yeterliliğine sahip olması gereklidir.

Öğretmen, konu alanının bilgisine, öğrencilere, topluma, program amaçlarına ve Millî Eğitim Bakanlığının ilgili usul ve esaslarına göre öğretim etkinliklerini plânlar. Öğretmen, öğretim etkinliklerinin gelişigüzel yürütülemeyeceğine, bunların plânlı olarak yürütülmesinin gerekliliğine inanır. Yıllık, ünite ve ders plânlarıyla gezi, gözlem ve deney plânları yapar. Plânların öğrenci gereksinimlerine ve değişen koşullara göre sürekli gözden geçirmeye ve değişiklik yapmaya açık olması gerektiğine ve plânlı çalışmanın, öğretmenin başarısını artıracığına inanır. Bu çerçevede öğretmen, öğretimin amacını, öğretim etkinliğini, yönetimini, materyalini, öğretim ortamını, ölçme-değerlendirme araçlarını belirleme yeterliği ile birlikte yıllık, ünite, ders ve gezi, gözlem, deney plânı yapma yeterliliklerini de gösterir.⁵⁹

2.2.1.3. Materyal Geliştirme

Öğretmen, öğrencilerin etkili ve verimli bir şekilde öğrenebilmesi için gerekli öğretim materyallerini geliştirir.

Eğitsel materyallerin en önemli özelliği bilgi-beceri kazanılmasına hizmet edecek şekilde tasarlanmış olmasıdır. Kendi materyalini hazırlayan eğitimcinin materyali hazırlarken bilimsel ve eğitsel ilkeleri göz önünde bulundurması, hazırladığı materyalin daha faydalı ve daha eğitsel olmasını sağlayacaktır.⁶⁰ Böylece öğretmen; öğrencilerin öğrenme biçimlerini, hızlarını, düzeylerini, engellerini tanıyacak, öğretim materyallerini, materyallerin özelliklerini, öğretime sağladığı yararları ve beraberinde getirdiği sınırlılıkları da bilecektir.

Öğretmen, bütün öğrencilerin, uygun öğrenme materyalleri kullanıldığında öğrenebileceğine inanır. Öğrencilerin öğrenme materyalleri konusundaki gereksinimlerine saygı duyar. İyi hazırlanmış bir öğretim materyalinin öğrenmeye etkisini önemser. Öğrencilerin uygulayarak öğrenebileceklerine inanır. Bu çerçevede öğretmen, etkinlik, görev, iş ve deney, bilgi ve işlem yaprağı hazırlama, tepegöz saydamı, slayt, ödev kağıdı, elde şema-şekil ve grafik hazırlama, pano, afiş, sergi,

⁵⁸ BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş, *Program Geliştirme*, Kuzucular Ofset, Konya, 1997, s. 112

⁵⁹ Erişim: (http://oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ogrt_yeterl.htm)Erişim Tarihi 13.01.2005

⁶⁰ YILDIZ, Rauf (Editör), “Öğretim Materyalleri Hazırlama İlkeleri”, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Mikro Yayınları, Ankara, 2002, s.14-15

zaman şeridi ve model hazırlama, materyal uyarlama ve öğrenciye materyal hazırlatma, bilgisayar ekranı, ses kaseti, video kaseti, koleksiyon ve döner levha hazırlama, materyali arşivleme, materyal karteksi tutma gibi yeterlilikleri gösterir.⁶¹

2.2.1.4. Öğretim Yapma

Öğretmenin temel görevi öğrenmeye rehberlik etmek ve öğrenmeyi kolaylaştırmaktır. Öğretmen, öğrencilerin nasıl öğrendiklerini ve geliştiklerini bilir, onların entelektüel, sosyal ve kişisel gelişimlerini destekleyecek etkinlikleri düzenler, eleştirel düşünme, problem çözme ve performans becerilerine ait gelişmelerini özendirme için çeşitli öğretim stratejilerini uygularsa, etkili öğretim yapabilir.

Maley, ilköğretimde öğretim yapan öğretmenlerin daha etkili kılınmaları için şu tavsiyelerde bulunur:⁶²

— Öğretmen, öğrencilerin fiziksel özelliklerini gözden geçirmeli, gözlemlemeli ve fiziksel yeterliklere göre öğretme aktivitesini düzenlemelidir. Fiziksel özellikler kas sisteminin gelişmiş olması, denge duyarlılığı ve çizme yazma yeteneklerinin istenilen düzeyde olmasıdır.

— Öğretmen yeterliğini artırmanın bir diğer yolu da öğrencilerin öğrendiklerini sosyal ortamda kullanmalarına yardımcı olmaktır. Öğrenciler öğrendiklerini, sosyal çevre içerisinde akranlarıyla paylaşıp onlarla işbirliği yapabilmelidirler. Özellikle fikirlerini öğrendikleriyle ifade ederken saldırgan olmadan, iddialı olmalıdırlar. Öğretmen bu anlamda öğrencilerin sosyalleşmesine yardımcı olabilir.

— Öğretmen öğrencilerine nasıl öğrenmeleri gerektiğini öğretmelidir. Kısacası öğretmen öğrencilerini sadece sınıftaki ders kitaplarıyla sınırlamamalıdır. Öğrenmeyi sadece sınıf ortamıyla bağdaştırmamalıdır. Öğretmen öğrencilerine bazı becerileri dışarıda, çevrede öğrenme fırsatını tanımalıdır.

Öğretmen; öğrencilerin bilişsel (bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve yeni bilgi üretme, eleştirel düşünme, bağımsız problem çözme vb.), duyuşsal ve psiko-motor, performans yeterlilikleri ile ilgili gelişmelerini değerlendirir. Öğrencinin tepki, düşünce ve gereksinimlerinin, öğretim sürecinin esnek olmasını gerektirdiğine inanır. Öğretme ve öğrenme sürecinde, eğitim teknolojisinden olabildiğince yararlanmanın, öğrencinin ilgi ve dikkatini çekmenin, önceden öğrenilenlerle yeni öğrenilecekler arasında bağ kurmanın önemini takdir eder. Bu çerçevede öğretmen, öğrencinin ilgi ve dikkatini çekme, önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kurma, öğrenciye amaçlara ulaşma yollarını bildirme, öğrenciye dersin amacını bildirme, öğrencileri öğretim etkinliğine katma, dersi özetleme ve değerlendirme, öğrenme eksikliklerini,

⁶¹ Erişim: (http://oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ogrt_yeterl.htm)Erişim Tarihi: 13.01.2005

⁶² MALEY, Alan, *Young Learners*, Oxford: OUP, 1993, s.2

yanlışlıklarını giderme, öğrencileri bir sonraki derse hazırlama ve çeşitli öğretim yöntemleri ile öğretim yapma yeterlilikleri gösterir.⁶³

2.2.1.5. Öğretimi Yönetme

Öğretmen, etkili bir eğitim için, öğrencilerin kendilerini güvende hissetmesi gerektiğinin bilincindedir. Öğrenme ortamlarının oluşması için birey ve grup yönetiminin ilke ve stratejilerini iyi bilir ve kullanır.

Sınıfta ve okulda olumlu ve demokratik bir öğrenme ortamı oluşturmaya çaba gösterir. Öğrenci kişiliğinin kendisinin model alınmasıyla etkili olduğunu bilir ve davranışları ve sözleriyle tutarlı ve uyum içinde olur.⁶⁴ Öğrencilerin birbirlerinden öğrendikleri bilgi ve becerilerin önemini farkındadır. Öğrenmenin oluşmasında öğrenciler arası ilişkilerin önemini anlar. Enerjik, coşkulu, neşeli ve esprili olmanın öğretim sürecine olumlu katkı sağladığının farkındadır. Bu çerçevede öğretmen, öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri bir ortamı oluşturma, uygulanacak kuralları belirleme, olumlu ve olumsuz davranışları belirleme, öğrencileri olumlu davranış yönünde motive etme, pekiştirme ve caydırma listesi hazırlama, öğretim ortamını düzenleme, zamanı yönetme, öğretim hızını öğrenciye göre ayarlama, iletişim düzenini kurma, öğrenci devamını kontrol etme gibi yeterlikleri gösterir. Bunlarla birlikte öğretmen öğrencileri birbirine kaynaştırma ve belirli amaçlar yönünde güdüleme, öğrenci ve öğrenci gruplarının sorunlarının çözümüne yardımcı olma, öğrencilerin liderlik özelliklerini geliştirme, öğrenci deneyimlerini yönetme, öğretim ortamı ile ilgili güvenlik önlemlerini alma, öğrenciye ilk yardım yapma, toplantıları yönetme, okul etkinliklerine sınıfı katma yönündeki yeterlilikleri de gösterir.⁶⁵

2.2.1.6. Başarıyı Ölçme ve Değerlendirme

Ölçme, kişinin hedef davranışları kazanıp kazanmadığı ya da öğrenip öğrenmediğini, eksiklik, yanlışlık ve güçlüklerini belirlemek için gerekli bilgileri elde etmeye yönelik olarak hazırlanır. Programın hedeflerine ne derece ulaşıldığını belirlemek için değerlendirmeye ihtiyaç duyulur.⁶⁶ Bu nedenle öğretmen ölçme değerlendirme, analiz etme yeterliklerine sahip olmanın önemini bilir.

Yine öğretmen ölçme tekniklerini, ölçme araçlarında aranması gereken geçerlilik ve güvenilirlik gibi teknik nitelikleri test geliştirme, testte yer alabilecek değişik türlerde madde yazma, test uygulama, puanlama, puanların analizi gibi değerlendirmeye ilişkin temel kavramları ve süreçleri bilir. Bu yola öğrencinin güçlü ve zayıf yönlerini belirler, buna uygun önlemleri alır. Sürekli değerlendirmenin, öğretim sürecinin vazgeçilmez bir parçası olduğunu takdir eder. Öğrencinin öğrenmesini kontrol etmek ve ilerletmek için farklı değerlendirme stratejilerinin

⁶³ Erişim: (http://oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ogrt_yeterl.htm)Erişim Tarihi 13.01.2005

⁶⁴ BAŞAR, Hüseyin, *Sınıf Yönetimi*, Pegem Yayın, Ankara, 2001, s.63-64

⁶⁵ Erişim: (http://oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ogrt_yeterl.htm)Erişim Tarihi 13.01.2005

⁶⁶ BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş, *Program Geliştirme*, Kuzucular Ofset, Konya, 1997 s. 50-51

doğru ve sistemli bir şekilde kullanılmasının gerekliliğine inanır. Değerlendirme sonuçlarını öğrencilerle paylaşır ve bundan öğretimi geliştirmeye dönük kendine dersler çıkarır. Değerlendirmede öğrencinin bireysel gelişim özelliklerini dikkate alır. Bu çerçevede öğretmen, amaca uygun ölçme ve değerlendirme yöntemi ile öğrencinin performans ölçütlerini belirleme, yazılı ve sözlü yoklama yapma, çeşitli test türlerini yapma, hazırladığı ölçme araçlarının geçerlilik ve güvenilirliklerini saptama, ödev-proje ve öğrenci çalışma dosyasını değerlendirme, değerlendirme sonuçlarını okul yönetimine bildirme, öğrenci velisine geri bildirim sağlama, mutlak ve bağıllı değerlendirme yapma, öğrencilerin değerlendirme sürecine katılımını sağlama, kendi öğretiminin etkililiğini değerlendirme, öğrencinin kendini değerlendirmesine yardımcı olma, öğrenciye geri bildirim sağlama, iş, performans testi yapma, tutum ölçme, yeterlilikleri gösterir.⁶⁷

2.2.1.7. Rehberlik Yapma

Kuzgun'a⁶⁸ göre rehberlik; "Bireyin kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitesini geliştirmesi, çevresine sağlıklı ve dengeli bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirme için kişilerce bireye yapılan psikolojik yardımlardır." Bu tanımdan da anladığımız gibi eğitim ile rehberlik içiçedir. Çocuğun özelliklerine uygun amaçlar belirlenmesi ve böylece bireyin hem kendisine hem de topluma yararlı olacak biçimde bütün potansiyel ve yetenekleriyle sağlıklı bir kişilik geliştirmesi sürecine "eğitim" diyebiliriz.⁶⁹ Çocuk kendi potansiyelini ve yeteneklerini eğitimcilerin etkileri ile en iyi biçimde geliştirebilir. Modern araştırmalar ve görüşler, çocuğun eğitiminde kendisinin rolü olması gerektiğini vurgulamaktadır. Ama çocuğun kendisini tanıması ve eğitiminde aktif olarak yer alması sürecinde öğretmenin rehberliğine ihtiyacı vardır.⁷⁰

Yine bir eğitimci olarak öğretmenin insanın üstünlüklerini doğru anlaması, insanı sevmesi kadar önemlidir.⁷¹ Böylece öğretmen bireyin yeterliklerini tanımış ve tanıtmış olacaktır. İdealist bir öğretmen gençlerin akıl gelişimine yardımcı olmayı görev bilir.⁷² Bu görevini yaparken aynı zamanda rehberlik faaliyetini de yerine getirmiş olur. Çünkü rehberlik, özellikle eğitimde uzmanlaşmış birinin öğrencideki muhtemel başarısızlıkların nedenleri hakkında bilgi ve beceri sahibi olmaları için çalışma, öğrenciye iyileştirici müdahalede bulunma faaliyeti olarak tanımlanmaktadır.⁷³ Soykan, insanla konuşan, öğrencisine kendi başına düşünme becerisi kazandıran, yaşama sanatında kendi ustalılığını öğrencisiyle paylaşan, yaşama yoldaşı bir eğitimci isteyerek, öğretmenin sahip olması gereken rehberlik görevini de belirtmiş olur.⁷⁴

⁶⁷ Erişim: (http://oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ogrt_yeterl.htm)Erişim Tarihi 13.01.2005

⁶⁸ KUZGUN, Yıldız, *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*, Ösym Yayınları, 1997, Ankara, s.18

⁶⁹ YILMAZ, Hasan-ÜRE, Ömer, A.g.e. s. 32

⁷⁰ A.g.e, s.31-32

⁷¹ RUSSEL, Bertand, *Eğitim Üzerine*, Çev. Naiz Bezel, Say Yayınları,1996, s.41

⁷² BÜYÜKDÜVENCİ, Sabri, *Felsefeye Eğitişim*, A yayınları, Ankara, 2000, s.140

⁷³ YILMAZ, H. ÜRE, Ö. a.g.e. s. 2

⁷⁴ SOYKAN, a.g.e, s.3

Öğretmen; öğrencilere sağlıklı bir biçimde gelişmelerini sürdürebilmeleri için kendilerini tanıma, okula uyum, fiziksel gelişmeleri ile sınıf içi ve dışı etkinlikleri, başarı düzeyleri, öğrenme ve çalışma alışkanlıkları, ilgi ve yetenekleri ile meslek seçimi konularında da rehberlik yapar. Öğretmen, başarı algısı ve motivasyonun, öğrenme ve çalışma alışkanlıklarının, meslek seçimine yönelik konularda öğrencilere yardım etmek üzere uygun kaynak ve yöntemlerin neler olduğunu bilir. Öğrencilerin çeşitli konulardaki (sosyal, psikolojik, cinsel, ekonomik vb.) sorunlarını dinler ve bunlara çözüm bulmaya çaba gösterir. Velilerle bu sorunlarla ilgili olarak görüşür ve çözüme yönelik iş birliği yapar. Öğrenciye okulda uygulanan kurallar ile ilgili disiplin sorunlarında yardımcı olur, ayrıca rehber öğretmenin yanı sıra diğer öğretmen ve yöneticilerle bu konuda işbirliği yapar. Öğretmen, bütün öğrencilerin başarılı olacağına inanır ve bu yolda ortaya çıkan sorunların çözümü için gerekli kaynakları ve stratejileri işe koşar. Öğrencilerin danışmanlık gereksinimini fark eder, bunun için uygun ortamı oluşturur. Bu çerçevede öğretmen, öğrencilere rol modelliği yapma, onları dinleme, onların kendilerini ifade etmelerine yardımcı olma, öğrenme ve çalışma alışkanlıkları konusunda ve derslerdeki başarıları konusunda rehberlik yapma, ilgi ve yeteneklerine göre yönlendirme, öğrencilerin meslekleri tanımalarına ve seçmelerine bununla birlikte sonraki eğitimleri ile ilgili kararlarına yardımcı olma yeterlilikleri gösterir. Ayrıca, öğrencilerin genel nitelikli psikolojik, sağlık ve uyum sorunlarını çözmeye yardımcı olma, insan ilişkileri konusunda yardımcı olma, öğrencilerin ekonomik ve sosyal programlardan yararlanmalarına yardımcı olma, öğrencilere disiplin kurallarına uymada rehberlik etme, öğrencilerin disiplin sorunlarıyla mücadele etme, öğrencilerin madde bağımlılığı sorunlarını çözmeye rehberlik etme, öğrencilerin okul karar süreçlerine katılımını destekleme, öğrenci örgütlerinin yönetiminde öğrencilere danışmanlık yapma, anne, babalara/velilere öğrenciler konusunda rehberlik yapma, öğrenci sorunları ile ilgili rehberlik uzman ve servisleriyle iş birliği yapma yeterliği de gösterir.⁷⁵

2.2.1.8. Temel Becerileri Geliştirme

Öğretmen; öğrencilerin temel okuma, yazma, matematik, iletişim ve diğer yaşamsal becerilerini geliştirmelerine yardım eder ve böylece öğrencilerin meslekî, toplumsal ve kişisel gelişimini destekleyecek öğrenme fırsatları yaratır. Bu kapsamda öğretmen, öğrencilerin okuma-yazma, sözlü iletişim ve matematik becerilerini geliştirmelerine, öz bakım becerileriyle birlikte fiziksel ve el becerilerini geliştirmelerine, öğrencilerin toplumsal yaşama uyum sağlama becerilerini, görsel öğeleri okuma, sanatsal becerilerini geliştirmelerine, estetik yargılarının geliştirilmesine, teknolojik okuryazarlık becerilerini, eleştirel becerilerini, kendi kendine öğrenme becerilerini geliştirmelerine yardım etme yeterlilikleri gösterir.⁷⁶

⁷⁵ Erişim: (http://oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ogr_yeterl.htm)Erişim Tarihi 13.01.2005

⁷⁶ Aynı

2.2.1.9. Özel Eğitime Gerekksinim Duyan Öğrencilere Hizmet Etme

Öğretmen, bedensel, ruhsal ve zihinsel özellikler bakımından, özel eğitime gereksinime duyan öğrencilere, özelliklerine uygun özel eğitim olanak ve fırsatları sunar. Özel eğitime muhtaç öğrencilerin eğitimi, “kaynaştırma sınıfı” anlayışını benimsemiş olan eğitim sisteminde öğretmenin eğitim öğretim sorumluluğu kapsamına girmektedir. Öğretmen, öğrencinin her türlü bireysel farklılığını dikkate alarak eğitim etkinliklerini düzenlemek ve eğitim öğretimi yapmakla yükümlüdür. Bu bağlamda, öğrenmede özel eğitimi gerektiren alanları ve öğrencilerin özelliklerinin öğrenme ve performanslarına nasıl etki ettiğini bilir. Öğrencilerin istisnâ özelliklerine, onların gelişmelerinin gücü olarak kabul eden bir anlayışla öğretim etkinliklerini tasarlar ve uygular. Öğretmen, bütün öğrencilerin üst düzeyde öğrenebileceğine inanır ve öğrencilerin başarısı için özendirici olur. Onların farklılıklarını kabul eder, çeşitli yeteneklerine ve sınırlılıklarına saygı gösterir ve bireysel gelişimleri için çaba harcar. Öğrencilerinin birey olarak değerli olduklarını hissetmelerini sağlar ve birbirlerine saygı göstermeyi öğrenmelerine yardımcı olur. Öğrenci gelişimi konusunda özel eğitim uzmanı ile iş birliğine açıktır. Bu çerçevede öğretmen, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere hizmet etmek üzere kendini hazırlama, özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri belirleme, bu öğrencilerle iletişim becerilerini geliştirme, bu öğrenciler için uygun öğretim malzemeleri plânlama ve uygun öğretim malzemeleri sağlama, bu öğrenciler için, öğrenme ortamını yeniden düzenleme ve uygun öğretim tekniklerini uygulama, bu öğrencilerin gelişimini izleme ve değerlendirme, bu öğrencilerin sınıf arkadaşları tarafından benimsenmesini özendirme, bu öğrencilerin meslekî geleceklerini plânlama becerilerini geliştirmelerine yardım etme, bu öğrencilere kişisel ve sosyal problemleri konusunda rehberlik yapma yeterlilikleri gösterir.⁷⁷

2.2.1.10. Yetişkinleri Eğitme

Okulun görevi, yalnızca örgün eğitimle sınırlı değildir. Okul, ilgi alanı içinde çevrenin her türlü eğitim gereksinimini karşılamakla yükümlü olan bir toplumsal kurumdur. Bu nedenle okul, örgün eğitim kadar, yaygın eğitim kapsamındaki görevleri de yürütmekle yükümlüdür. Bu konuda öğretmen, kendisini yetişkinlerle birlikte çalışmaya hazırlama, yetişkin eğitim gereksinimini saptama, bireysel eğitim gereksinimlerini belirleme, yetişkin eğitimi programlarını tanıtmaya, yetişkinler için öğretimi plânlama, yetişkinler için aktif öğrenme ortamı oluşturma, eğitim sürecini yönetme yetişkinlerin performansını değerlendirme yeterlilikleri gösterir.⁷⁸

2.2.1.11. Ders Dışı Etkinliklerde Bulunma

Öğretmen, ders dışı eğitsel etkinliklerin amaca uygun bir biçimde yürütülebilmesini sağlamak üzere, okul yönetimi ile ilişki kurarak öğrencilere eğitim danışmanlığında bulunur. Öğrencinin gelişimini sağlamaya yönelik çeşitli toplantı,

⁷⁷ Erişim: (http://oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ogrt_yeterl.htm)Erişim Tarihi 13.01.2005

⁷⁸ Aynı.

kurs, seminer ve diğer etkinlikler yoluyla öğretim sürecinin geliştirilmesine çaba gösterir. Öğretmen, okulun bir toplumsal sistem olduğunu bilir ve çevresel ilişkilerinin düzenlenip yürütülmesinde etkin rol üstlenir. Öğretim rollerinin gereği olan ders dışı eğitim etkinliklerini tanır. Bu kapsamda anılan etkinlikleri plânlara yönetir ve değerlendirir. Öğretmen, ders dışındaki davranışları ile okul kurallarına uymaya katkı sağlayıcı bir yönelim gösterir. Sınıf süreci kadar, okul sürecini geliştirmenin de görev alanının bir parçası olduğunun bilincindedir. Bu amaçla, okul yönetimiyle yakın iş birliğinin, öğretim sürecini daha verimli kılabilmesinin farkındadır. Bu çerçevede öğretmen, eğitsel kol etkinliklerine rehberlik etme, okul ve zümre kurullarına katılma, öğrenci velileriyle görüşme yapma, okul-aile birliği/veli toplantılarına katılma, öğrenci hakkında meslektaşlarıyla iş birliği yapma, satın alma ve benzeri komisyonlara katılma, bayrak törenini yönetme, ders dışı etkinlikleri düzenleme, ilgi alanına göre kurs ve seminerler düzenleme, okulda nöbet tutma gibi yeterlilikleri gösterir.⁷⁹

2.2.1.12. Kendini Geliştirme

Bilgi, eğitim alanında her geçen gün yapılan araştırmalar sonucu artmakta ve çoğalmaktadır. Öğretmen mesleğini uygularken sürekli olarak bu gelişmeleri izlemeli, yeni durumlara uyum sağlayabilmek için kendisini bu bilgiler ışığında yenilemelidir. Çünkü öğretmen bilginin ve bilmenin yetmediğini görebilmeli, meslekte teori ve pratik ikilemine düşmemesi gerektiği bilincine ve kendini gelişmeler ışığında aydınlatan yeterliğe sahip olmalıdır.⁸⁰ Yine öğretmen üstlendiği görevin önemini bilerek sahip olduğu yeterliklerin farkında olmalı, eksikliklerini giderme çabası göstermelidir.⁸¹

Bütün bunlarla birlikte öğretmen, verdiği kararların ve gerçekleştirdiği etkinliklerin öğrenciler, veliler, öğretmenler ve diğer profesyoneller üzerindeki etkisini sürekli değerlendirir. Meslekî bakımdan üst öğrenim de dâhil, kendini geliştirmek için gerekli fırsat ve olanakları araştırır, değerlendirir. Bu bağlamda öğretmen, uygulamalarına yansıtılabileceği çeşitli kendi kendini değerlendirme ve problem çözme stratejilerini sağlayan araştırma ve soruşturma yöntemlerini, onların öğrenci gelişimi ve öğrenmesi üzerindeki etkilerini ve karmaşık ilişkilerini anlar. Öğretme ile ilgili başlıca araştırma alanlarını ve mevcut meslekî öğrenme kaynaklarını bilir. Eğitimin tarihi ve felsefî temellerini anlar. Kendini geliştirmek için bütün fırsatları kullanır. Bu çerçevede öğretmen, meslekî yayınları izleme, bilimsel etkinliklere (kurs, seminer, sempozyum, konferans vb.) katılma, eğitim-öğretim mevzuatını izleme, deneyimlerini başkaları ile paylaşma, yönetici ve müfettişlerle meslekî gelişim konusunda iş birliği yapma, meslekî kuruluşlara aktif olarak katılma, mesleği dışındaki sosyal ve kültürel etkinliklere katılma, öğrencilerden ve meslektaşlarından kendi performansıyla ilgili geri bildirim alma, yeterlilikleri gösterir.⁸²

⁷⁹ Erişim: (http://oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ogrt_yeterl.htm)Erişim Tarihi 13.01.2005

⁸⁰ DEĞİRMENCİOĞLU, Coşkun “Felsefeci Gözüyle Öğretmenlik”, *KUÇÜKAHMET, Leyla ve bşk. Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Nobel Yayın, Ankara, 2000, s.26

⁸¹ KURAN, Kezban, “Öğretmenlik Mesleği”, *TÜRKOĞLU, Adil, Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Mikro Yayın, Ankara, 2002 s.271

⁸² Erişim: (http://oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ogrt_yeterl.htm)Erişim Tarihi 13.01.2005

2.2.1.13. Okulu Geliştirme

Öğretmen eğitimi, liderlik ruhu kapsayan bir süreç olarak da kabul edilir. Öğretmen bulunduğu okulla okulun çevresindeki insanların görüşlerini birleştirerek daha iyi bir eğitim için yeni olanaklar yaratır.⁸³

Öğretmen, eğitim sisteminin ve okul örgütünün yapı ve işleyişini bilir. Okulun gelişimine katkı sağlama çabası içinde bulunur. Yönetsel etkinliklerin amaca uygun bir biçimde gerçekleşmesini sağlama yönünde, okul yönetimine destek olur.

Öğretmen, okulu çalışanları ile bir bütün olarak düşünmeli ve okulun toplum merkezli olması için çaba göstermelidir. Kişisel gelişimi ile okul gelişimine katkı sinacağına bilincinde olmalıdır.⁸⁴

Böyle düşünen bir öğretmen, okul işleyişine ilişkin görüş ve öneriler geliştirmeye yatkınlık gösterir. Bir yandan, okulun sorunlarına ilgi duyarken, bir yandan da eğitim öğretim etkinliklerinin yürütülmesinde, okul yönetimi ile iş birliği yapmanın bilinci içindedir. Görev, yetki ve sorumluluklarını eksiksiz bir biçimde yerine getirmede duyarlıdır. Bu anlamda, okula karşı taşıdığı meslekî sorumlulukların, salt konu alanına ilişkin sorumluluklarından hiç de az olmadığına bilincindedir. Bu konuda öğretmen okuldaki fiziksel kaynakları verimli kullanma, okul-çevre etkileşimini sağlamada yönetime yardımcı olma, öğretmen adaylarına uygulama öğretmenliği yapma, aday öğretmenlere rehberlik yapma, mezunları izleme çalışmalarına katılma, okulun programları hakkında geri bildirim sağlama, okul büro yönetim hizmetlerine yardımcı olma, okul-işyeri koordinatörlüğü yapma, fon/kaynak yaratma, yönetimle iş birliği yapma, okulun işleyişi ile ilgili görüş ve önerilerde bulunma, okul sistemiyle ilgili sorunların çözümüne katılma yeterlilikleri gösterir.⁸⁵

2.2.1.14. Okul-Çevre İlişkilerini Geliştirme

Öğretmen, öğrencilerin öğrenmesini ve bireysel gelişimini desteklemek için öğrenci velileri, okuldaki meslektaşları ve sivil toplum örgütleri ile ilişkiler kurar, bu ilişkileri geliştirir. Aynı zamanda eğitim sisteminin temel ilkeleri, amaçları, sorunları ve geleceği hakkında duyarlılık gösterir. Öğretmen, kişisel özellikleri bakımından eleştiri, öneri ve başka görüşlere açıktır. Öğrenci ve veli haklarına saygılı, ırk, din, cinsiyet, sosyo ekonomik konum, yaş ve politik ilişkileriyle ilgili önyargılardan kaçınan bir tutum benimser. Öğrencinin bireysel gelişimiyle yakından ilgilidir. Bu bağlamda, öğrencinin eğitimi ve gelişimi konusunda veli ve diğer ilgili kişilerle iş birliği yapmayı önemser. Öğrenci ve velisinin özel hayatına ve bilgilerin gizliliğine saygılıdır. Bu çerçevede öğretmen, okul çevresini tanıma, okulu çevreye tanıtmaya,

⁸³ WARD, Ted, "An Expanding Role", *Teacher Education*, U.S.A, 1961, s.102

⁸⁴ MEB, Temel Eğitime Destek Programı, "Öğretmen Eğitimi Bileşeni" Öğretmenlik Mesleğinin "Genel Yeterlikleri" ve "Özel Alan Yeterlikleri" Taslakları, Haziran, 2004, s.14

⁸⁵ Erişim: (http://oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ogr_yeterl.htm)Erişim Tarihi: 13.01.2005

meslek kuruluşları ile iş birliği yapma, okul-aile iş birliğine katkıda bulunma, toplumsal gelişmeye önderlik etme, yeterlilikleri gösterir.⁸⁶

2.2.2. Genel Kültür Bilgi ve Becerileri

Genel kültür alanı, öğretmenin eğitim sürecindeki genel kazanımlarının bir bileşkesi olup, öğretmenin mesleğini uygularken bir sorunla karşılaştığında alan bilgisi ve eğitime-öğretme becerisine ek olarak bu sorunun çözümüne/irdelenmesine katkıda bulunan diğer disiplinler arası bilgi ve becerileri kapsamaktadır. Bu bilgi ve becerilerin, alan bilgileri ile ilişkilendirilmesi ve öğretim sürecinde kullanılması önem kazanmaktadır. Genel kültür bilgi ve becerileri, öğretim sürecinde; olay ve olguları farklı disiplinlerin kavramlarını kullanarak açıklayabilme, tanımlayabilme, farklı disiplinlere ilişkin bilgilerin konu alanı ile bağını kurma, öğretim sürecinde öğrenciyi derse hazırlama, güdüleme, öğretim sürecinde örnekleme, benzetme-ayırma etme, analiz ve sentez yapmada diğer disiplinlerin bilgilerinden yararlanma, öğrencileri, genel kültür yaşantılarını geliştirmeye özendirme biçiminde kullanır.⁸⁷

2.2.3. Özel Alan

Öğretmen, öğreteceği alanın temel kavramlarını, araştırma ve inceleme araçlarını ve yapılarını anlayabilmeli ve alanın bu özelliklerini öğrenciye anlamlı gelecek biçimde öğrenme deneyimleri yaratabilmelidir. Böyle olunca öğretmen, alanına ait bilgilerin, gerçeklerin sabit bir bütünü değil; fakat karmaşık, sürekli ve değişen bir yapıda olduğunu fark eder. Farklı perspektifleri kabul ederek ve bilginin nasıl geliştiğini öğrenciye aktarır. Öğrettiği alana ilişkin gelişmelere yakından ilgi duyar ve günlük yaşamla bağını kurar. Sürekli öğrenmeyi alışkanlık haline getirir. Alanla ilgili faaliyetle, alanın öğretimi konusundaki profesyonel etkinliklere aktif olarak katılır. Bu anlayış içinde öğretmen, özel alana ilişkin bilgi ve becerileri; temel bilgileri, kavramları, ilkeleri değişik biçimlerde açıklama, farklı görüş, kurma, öğrenme yolları, araştırma ve inceleme yöntemlerini açıklama, öğretme kaynaklarını ve öğretim malzemelerini değerlendirme ve seçme, alanında araştırmalar yaparak bilgi üretme, öğrencileri alanla ilgili sorular sormaya, düşünceleri farklı perspektiflerden görmeye ve bilgi üretmeye özendirecek programları kullanma ve geliştirme, öğrencinin, gerekli bilgi ve becerileri başka alanlarla ilişkilendirmesine olanak verecek disiplinler arası öğretim deneyimleri yaratma, alana ilişkin problemleri tanıma, çözüm yolları arama, uygun çözüm yolunu seçme, uygulama ve değerlendirme biçiminde kullanır.⁸⁸

Öğretmenin sahip olması gereken yeterlikler sadece bunlarla sınırlı kalmamaktadır. Ergün öğretmenlerde aranan nitelikleri **kişisel** ve **mesleki nitelikler** olarak şu şekilde sıralar.⁸⁹

⁸⁶ Erişim: (http://oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ogrt_yeterl.htm)Erişim Tarihi: 13.01.2005

⁸⁷ Aynı.

⁸⁸ Aynı .

⁸⁹ ERGÜN, Mustafa ve bşk. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ocak Yayınları, Ankara, 1999. s.76–88

1- Kişisel Nitelikler: Sevgi, hoşgörü, demokratik tutum, öğrenmeye olan derin ilgi, adil ve tarafsız olma, ödüllendirme ve takdir kullanımı, esperi duygusu, insan sorunlarıyla ilgilenme, hoş bir görünüm ve tavır olarak belirtilmiş özelliklerdir.

2- Mesleki Nitelikler: Genel kültür, alan bilgisi, öğretim becerileri, program geliştirme, değerlendirme, rehberlik olarak belirtilmiş özelliklerdir.

Kuran, başarılı bir öğretmenin mesleki açıdan sahip olması gereken yeterlikleri ve bu yeterlikler içinde sahip olması gereken kişilik özelliklerini şu şekilde sıralar:⁹⁰

- İyi huylu olmak, başkalarını düşünmek,
- İşbirliğine açık olmak,
- Duygusal yönden dengeli ve ahlaklı olmak,
- Ahlaklı olmak, kendini yönetmede başarılı olmak,
- Bağımsız olmak, kendi kendine yeterli olmak,
- Zeki olmak,
- Objektif olmak,
- Kişisel olarak çekici olmak (giyim, görüntü)
- Başarılı olmak için istekli olmak,
- Güvenilir ve dürüst olmak,
- Alanı ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmak.

2.3. ÖĞRETMEN BECERİLERİ

Mustafa Ergün ise Sands ve Özçelik'in öğretmen becerilerini şöyle sıraladığını belirtir:⁹¹

2.3.1. Alan Bilgisi Açısından

- Alanına ilişkin temel bilgi ve becerileri ve bu bilgileri ele alma yollarını anlama.
- Gereklikçe alanındaki bilgileri daha üst düzeylere çıkarma.
- Alanıyla ilgili öğretim programları üzerinde bilgi sahibi olma.

⁹⁰ KURAN, Kezban, "Öğretmenlik Mesleği", *TÜRKOĞLU, Adil, Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Mikro Yayın, Ankara, 2002, s.274

⁹¹ ERGÜN, Mustafa ve bşk. a.g.e. s.91-92

2.3.2. Öğretme- Öğrenme Sürecini Yönetme Açısından

- Hedef davranışları açıkça ifade etme.
- Çalışmaları öngörüldüğü şekilde planlama.
- Öğrencilerin yaşına, öğrenme düzeylerine ve yeteneklerine uygun yöntem ve tekniklerden yararlanma.
- Sınıftaki bütün bireyler ve gruplarla etkileşim kurma.
- Zamanında ve etkili sorular sorma.
- Sesini etkili şekilde kullanma ve gerektiğinde değiştirme.
- Öğrencilerden gelen dönütlere duyarlı olma ve bunlardan yararlanma.
- Derslerini zamanında ve etkili bir şekilde başlatma ve yine aynı şekilde bitirme.
- Öğrencilerin dikkatini çekme, onları öğrenmeye hazırlama, onların ilgilerini devam ettirme.
- Ceza ve övgüyü uygun ve etkili kullanma.
- Kesinti ve müdahaleler karşısında uygun önlemler alma.
- Sınıfta, öğrencilerin kendilerini ifade edebilmelerine imkân sağlayacak demokratik ortam oluşturma.
- Yapılan etkinliklerin ve sağlanan gelişmelerin kayıtlarını tutma.

2.3.3. Öğrenci Kişilik Hizmetleri Açısından

- Okul yönetimi ile ilgili ilke ve işlemleri bilme.
- Bireysel ihtiyaçlara ve grup ihtiyaçlarına duyarlı olma.
- Kendi grubundaki öğrencilerle güven verici ilişkiler kurma ve onların sağlıklı ve dengeli birer kişilik geliştirmelerinden sorumluluk duyma.
- Okuldaki öğrenci kişilik hizmetlerine katkıda bulunma.

2.3.4. Kişisel ve Mesleki Özellikler Açısından

- Zamanı iyi kullanma,
- Danışma ve önerilerden yararlanma,
- Diğer öğretmenlerle iş ilişkileri kurma,
- Toplantı, hizmetiçi eğitim, araç gereç hazırlama gibi okul etkinliklerine katılma,
- Öğrenci velileriyle iyi ilişkiler kurma
- Okulun tümünü ilgilendiren etkinliklere katılma,
- Mesleki davranış ve görünüm standartlarına uyma.

Kısacası iyi bir öğretmen; kendi alanında en son bilgilere sahip, kendini yetiştirmiş ve bu bilgilerini en iyi biçimde kullanabilen, yaşadığı dünyayı ve toplumu doğru tanımlayabilecek genel kültüre sahip ve en önemlisi işinin gerektirdiği tüm bilgi ve becerileri özümsemiş kimsedir.

Öğretmenin yeterliklerini geliştirmesi ve eğitim bilimi alanında gelişmesi için; kendisini objektif biçimde değerlendirmesi, sorunları çözmek için çaba harcaması, çevresindeki başarılı öğretmenlerle görüşüp tartışarak, onların derslerini izleyerek bilgi ve deneyimlerinden yararlanması gerekmektedir. Yine öğretmenin, öğrencilerle iyi ilişkiler kurması, onların kişiliklerinin oluşumunda önemli bir yere sahip olduğunu bilmesi ve kendini her alanda yenilemesi, yeni deneyimlere açık olması, meslektaşları ve insanlarla işbirliği yapması mesleki gelişiminde önemlidir.⁹²

Öğretmenlik mesleği, dinamik, sürekli gelişen, teknolojik gelişmelerden etkilenen bir meslek olduğu için niteliklerinin sürekli geliştirilmesi gerekmektedir. Her geçen gün daha karmaşık ve zorlayıcı bir meslek haline gelen öğretmenlik mesleğinde, nitelik artırma çalışmalarında teorik ve pratik dersler daha da güçlendirilmelidir. Bunlar içinde öğretmen yetiştiren kurumların programlarının kalite açısından daha da normlaştırılması gereklidir. Bu yüzden eğitim fakültelerinde akreditasyona geçilmesi olumlu bir yaklaşımdır. Hatta mesleğe yeni başlayanlar için sınavlar gibi belli kriterler konması öğretmenlik mesleğinin profesyonelleşmesine olumlu katkılar yapabilir.⁹³

2.4. ÖĞRETMEN ROLLERİ

Rol, toplumda bir yer, bir mevki, bir pozisyon veya bir statüye sahip bir kişi, grup veya kuruluştan beklenen davranışlardır.⁹⁴ Bir rolün iyi oynanması, o rolü oynayacak kişinin o rolün gereklerine uygun olarak yetiştirilmesiyle mümkündür.

Pekçok ülke, kendi insanını yetiştirmek için milli bütçelerinden önemli miktarda pay ayırmaktadır. Bu durum eğitim kurumunun statüsünün yüksekliğinden ziyade, toplumda oynadığı rolden ileri gelmektedir. Çünkü eğitim, “bir toplumu ayakta tutan ve onu insanca yaşatarak ebedileştiren faktörlerin başında gelmektedir.”⁹⁵

Aşağıda öğretmene yüklenen bazı roller kısaca açıklanmıştır.⁹⁶

1-Temsilcilik: Öğretmen içinde yer aldığı ve üyesi olduğu öğretmen grubunu ve topluluğunu temsil eden kişidir.

⁹² ALICIGÜZEL, İzzettin, *Çağdaş Okulda Eğitim ve Öğretim*, Sistem Yayıncılık, İstanbul,1999, s.404

⁹³ KORKMAZ, İsa “Öğretmen Yetiştirmede Yapısal ve Kavramsal Alternatifler”,*SÜNBUİL, Ali, Murat (Editör), Eğitime Yeni Bakışlar I*, Mikro yayıncılık, Ankara, 2002, s.464

⁹⁴ FİDAN, Nurettin-ERDEM, Münire; *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara, 1988, s.82

⁹⁵ AKYÜZ, Hüseyin, *Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma*, MEB yayınları, İstanbul, 1991, s.207

⁹⁶ ŞİŞMAN, Mehmet, *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Pegem Yayın, Ankara, s.13

2- Liderlik: Öğretmen, gerek içinde yer aldığı öğretmen grubunda, gerekse birlikte olduğu öğrenci grubu içinde liderlik rolü üstlenmek durumundadır.

3-Bilgi Kaynaklığı: Öğretmen, uzmanlık alanıyla ilgili bilgileri yayan, öğreten, aktaran biridir.

4- Arabuluculuk: Öğretmen, bireyler ve gruplar arası çatışmalarda, zaman zaman bir arabuluculuk rolü üstlenmek durumundadır.

5- Hakemlik: Öğretmen, okul ve sınıf ortamında okul ve eğitimle ilgili belirlenen bir takım kuralların uygulayıcısıdır.

6- Yargıçlık: Öğretmen, çeşitli durumlara haklıyı haksızı, iyiyi kötüyü, suçluyu suçsuzu ayırt eden biridir.

7- Eğiticilik/ Disiplincilik: Öğretmen, eğitim ve okulun amaçlarında öngörülen davranışları (bilgi, tutum, alışkanlık) öğrencilere kazandırmakla yükümlüdür.

8- Ana- Babalık: Öğretmen özellikle okul öncesi eğitim ve ilköğretimde, yerine göre öğrenciler için bir ana-baba konumunda olarak onların her türlü sorunlarıyla ilgilenmek durumundadır.

9- Rehberlik/ Sırdaşlık: Öğretmen, öğrencilerinin çeşitli sorunlarını bilip onların sırlarını korumak, sorunlarını çözebilmelerine yardımcı olmak durumundadır.

10- Danışmanlık/ Nasihatçılık: Öğretmen çeşitli durumlarda ve konularda öğrencilerine öğütler vererek onların iyi bir aile ve toplum üyesi (vatandaş) olabilmelerini sağlamak için çaba göstermek durumundadır.

Elsayed'in hazırladığı *21.yy temel öğretim aşamasında öğretmen rollerinin listesini* genel olarak şu şekilde sıralayabiliriz:⁹⁷

- Dinamik ve aktif bir kişiliği vardır.
- Açık fikirlidir.
- Kendi öğretim teorisi vardır.
- Müfredatın geliştirilmesine ve planlanmasına katılır.
- Eğitimin nihai ürününün, öğrencilerin davranışlarının değiştirilmesi olduğuna inanır.
- Toplumun sorunlarını çözmeye önemli rol oynar.
- Öğrenmeyi kolaylaştırır.
- İyi davranışları vardır.
- Toplumsal ve uluslar arası barışın gerekliliğine inanır.
- Okul ve toplum işlerini birleştirir.

⁹⁷ ELSAYED, Mostafa, "Yirmibirinci Yüzyılda Öğretmenin Rolü Konusunda Geleceğe Yönelik Bir Bakış Açısı" *Uluslar arası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı (27 Ağustos–2 Eylül 1995)*, MEB Basımevi, Ankara, 1997, s.71–73

- Ebeveynlerin, çocuklarını okulla bütünleştirmeleri konusundaki önemli rolüne inanır.
- Çocukların davranış tarzlarını değiştirmeye öncelik verir.
- Öğretimde iyi öğrenim kaynakları kullanır.
- Sorun çözebilen ve hızlı değişimlere uyum sağlayabilen bireyler yetiştirir.
- Öğrencileri için iyi bir model olur.
- Konusunda bilgilerini ve toplum hakkındaki bilgilerini güncelleştirir.
- Konusunun içeriğini, öğrencilerin ortamına uydurur.
- Yeni eğitim teknolojisini kabul etme ve onları kullanabilme konusunda esnektir.
- Öğrencilerin, yeteneklerini açığa çıkarmalarına ve geliştirmelerine yardımcı olur.
- Öğretim stratejilerinde yaratıcıdır.
- İnsan gücünü geliştirmekte kendi rolünün gerekliliğine inanır.
- Yabancı kültürlerin adapte edilmesinde seçicidir.
- Eleştirel düşünme becerileri vardır.
- Öğretimde yeniliklere açıktır.
- Ülkenin ekonomik gelişmesi için üretken eğitimin gerekliliğine inanır.
- Öğrencileriyle ve meslektaşlarıyla ilişkilerinde adildir.
- Şiddeti reddeder ve insan vicdanının, davranışları denetleme yönündeki gerekliliğine inanır.
- En azından bir yabancı dili yeterince bilir.
- İnsan haklarına inanır.
- Büyük sınıflarda öğretimde etkindir.
- Yetenekli öğrencileri ortaya çıkarmada ve eğitimde etkindir.
- Estetik değerleri takdir eder.
- Özürlü çocuklarla ilgilenmede başarılıdır.
- Öğretimde farklı bilgi sahalarını kullanır.
- Eğitim alanında karar alınmasına katılır.

Sonuç olarak öğretmen, toplum değerlerini bilmeli, mevcut problemlerin çözümüne katkı sunabilmeli, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerinin gelişimine faydalı olabilmeli, insanlarla ve meslektaşlarıyla iletişim kurabilmeli, öğrencileriyle uzun yıllar varolabilmelidir.

2.5. OKUL DENEYİMİ VE ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI

Öğretmenler kişisel ve mesleki gelişimleri için iş birliği ve takım halinde çalışma yapmalıdırlar. Öğretmen adaylarına da bu yaklaşım içinde katkı sunabilmelidirler. Çünkü öğrenci eğitimi bütün dinamiklerin ötesinde bir takım ruhu içerisinde yapılmalıdır. Günümüzde artık öğrencinin iş birliğine dayalı bir sistem içerisine dâhil olarak eğitilmesi açıkça ortadadır.⁹⁸ Bu nedenle de fakülte okul işbirliği içerisinde öğretmen adaylarının uygulamalarına önem verilmektedir. Yine öğretmenlerin eğitimdeki algılama farklılıkları onların birlikte çalışma metotlarını da etkiler. Birliktelik ve bunun eğitime sağlayacağı katkılar göz önünde

⁹⁸ SABATH, Mildred and MOORE, Elenora, "Team Teaching in Teacher Education", *Teacher Education*, U.S.A, 1961, s.86

bulundurulmalıdır.⁹⁹ Bundan dolayı öğretmen adayının mesleki açıdan yetişmesinde uygulama rehber öğretmeni ile birlikteliği önem taşır.

Uygulama öğretmeni, öğretmen adayı için rehber öğretmen görevindedir. Haines, rehber öğretmenin materyallerin doğru kullanımında, kendinden küçük olanlara yardım etme konusunda ve diğer öğrencilerle iş birliği içerisinde çalışma konusunda, öğrencilerin hazır oluşu, amaçları ve ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak doğru yönlendirme yapacağını ifade eder.¹⁰⁰

Kiraz, Morin'e dayanarak, öğretmen adaylarına okulda ihtiyaç duydukları program bilgisini vermeyi, öğretim stratejileri ile ilgili bilgilerini geliştirmeyi, üniversitelerin öğretmen yetiştirme programlarının ortak amacı olarak belirtir.¹⁰¹ Bu amacı gerçekleştirmek için öğretmen adaylarına uygulama yapma olanağı sağlanmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmenliğe hazırlanmaları sırasında öğretmen ve öğrencilerle uygulama yapmaları esastır. Okullarda yapılacak iki ayrı uygulama çalışması vardır. Bunlar, Okul Deneyimi I ve II ile Öğretmenlik Uygulamasıdır.¹⁰²

2.5.1. Okul Deneyimi I ve II

Okul Deneyimi uygulamaları, hizmet öncesi öğretmen eğitiminde çok önemli bir yere sahip olup, nitelikli öğretmen yetiştirmede mutlaka gerekli olan bir süreçtir. Bu süreç içinde öğretmen adaylarının uygulamalardan en üst düzeyde faydalanmaları yetişmelerinde büyük bir önem taşır.

2.5.1.1. Okul Deneyimi I

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin hizmet öncesi yapması gereken ilk uygulama olan bu dersin temel amacı; mesleği tercih edenlerin mesleği yakından tanıyarak kendi ilgi, beceri, beklentileriyle karşılaştırarak mesleğe uyumunu belirlemek ve mesleki seçim kararını yeniden gözden geçirmelerini sağlamaktır.¹⁰³

Bu dersi tamamlayan öğretmen adayı;

— Okulun yapısını, işleyişini ve öğretmenliği sistemli bir yaklaşımla tanımış olma,

⁹⁹ HAINES, Aleyne, "A Role Perception: The Student Teacher", *Teacher Education*, U.S.A, 1961, s.64

¹⁰⁰ HAINES, a.g.e s.59

¹⁰¹ KIRAZ, Ercan, "Aday öğretmen-Rehber Öğretmen etkileşimi: Mesleki Gelişimde Diğer Boyut" *Eğitim Bilim Dergisi*, Ekim 2001, sayı 5, s.85

¹⁰² YÖK, Fakülte Okul İşbirliği, Öğretmen Eğitimi Dizisi, YÖK/ Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara, 1998, s. 33

¹⁰³ KORKMAZ, İsa, AKBAŞLI, Sait, "Okul Deneyimi I Çalışmalarının Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi" *Eğitim Bilim Dergisi*, Ekim 2001. s.1

— Okulun yönetimi ve okuldaki işler ile okulda bulunan kaynaklara ilişkin bilgi sahibi olma,

— Sınıf ortamındaki ve okuldaki diğer etkinlikleri gözlem yoluyla tanıma gibi yeterlilikleri kazanmış olur.¹⁰⁴

2.5.1.2. Okul Deneyimi II

Okul Deneyimi II öğretmen adayının uygulama yapacağı okulda, öğrenme-öğretme süresinde gözlem, uygulama ve değerlendirme yapmak amacıyla planlanmış bir derstir.

Bu dersi tamamladığında öğretmen adayı;

— Sınıf içi öğretimde kullanılabilecek kısa süreli etkinlikler planlayabilme ve uygulayabilme,

— Öğrenme ve gelişme açısından öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları tanıyabilme,

— Okulda diğer öğretmenlerle verimli ve uyumlu çalışabilmek için gerekli becerileri kazanma gibi özellikleri edinmiş olurlar.¹⁰⁵

2.5.2. ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI

Öğretmenlik uygulaması öğretmen adayının lisans dönemi boyunca edinmiş olduğu bilgi, beceri ve davranışları, kuramsal bilgileri okul ortamı içinde uygulamaya koyup, deneyebilmesi ve mesleğinin gerektirdiği özellikleri kazanabilmesi için hazırlanan bir derstir.

Öğretmenlik uygulaması, öğretmen adaylarının meslek yaşamları süresince yararlanacakları ilk deneyimleri kazanmaları açısından önemli bir dönem olarak görülebilir. Öğretmenlik uygulaması, ancak gerçek ortamda yapıldığında öğretmen adayına hedeflenen deneyimleri kazandırır. Bunun için öğretmenlik uygulamasının gerçek ortamı okuldur. Öğretmen adayları, becerilerini geliştirmek ve mesleğinin inceliklerini kavrayabilmek için bu ortamda bulunmalıdır.¹⁰⁶

Öğretmenlik, gelişmiş bir bilim ve kültür ortamında uzunca bir süre yaşanarak kazanılan bir meslek olduğu için, öğretmen adaylarının içinde yetişecekleri havanın, ortamın sosyal, kültürel ve eğitsel özelliklerinin öğretmen eğitiminde önemli bir yeri vardır.¹⁰⁷

¹⁰⁴YÖK, Fakülte Okul İşbirliği, A.g.e, s. 33

¹⁰⁵ A.g.e. s. 35

¹⁰⁶YÖK, Fakülte –Okul İşbirliği A.g.e, s. 1.

¹⁰⁷ YILMAN, Mustafa, a.g.e, s.66

Başgöz Baltacıoğlu'nun gerçek meslek adamının ancak gerçek iş ve çalışma çevresi içinde yetiştiğini savunduğunu ve eğitimin görevinin bu gerçek çevreyi hazırlamak ve kişiliklerin bu çevre içinde oluşturulması olduğuna inandığını belirtir. Baltacıoğlu'na göre gerçek bir iş ve toplum hayatının oluşması için aşağıda sıralanan ilkelerin okula sokulması gereklidir.¹⁰⁸

- 1- Kişilik İlkesi:** Toplumsal kişiliğin oluşması eğitimin amacıdır.
- 2- Çevre İlkesi:** Eğitimin çevresi gerçek toplum ve dünyadır.
- 3- İş ve Çalışma İlkesi:** Eğitimin aracı toplumsal çalışmadır.
- 4- Verim İlkesi:** Eğitimin amacı toplumsal verimdir.
- 5- Alıştırma İlkesi:** Eğitim bir çeşit işe alıştırmadır.

Bu ilkeleri göz önünde bulundurarak öğretmen eğitiminde öğretmenlik uygulamasının önemini daha iyi anlamış oluruz. Çünkü bu uygulamalar ile kişiliğin oluşması, gerçek ortamda eğitim, toplumsal çalışma, toplumsal verim ve işe alıştırma durumlarının gerçekleştirilme olanağının olduğunu görebiliriz.

Esasında öğretmenlik yapacak kişilerin yetişmesinde bireyin etkin şekilde uygulama içinde yer alması ve kendini incelemesi, sorgulaması, kuramsal bilgilerini uygulama deneyimleriyle paylaşması ancak hizmet öncesi öğretmen eğitim programlarının temel parçası olan uygulama süreci içinde gerçekleşmektedir.¹⁰⁹ Bu da uygulama dersinin önemini bir kez daha vurgulamış olur.

Alkan, Flowers'a dayanarak eğitimde ki uygulama çalışmalarının öğretmen adaylarına olan katkısını üç alanda ele alır ve şöyle sıralar:¹¹⁰

- 1- Kuramı uygulama olanağı sağlama.
- 2- Çalışmalarını yöneltmek için öğrenciye ihtiyaçlarını ve eksikliklerini görme fırsatı verme.
- 3- Gerçek öğretme-öğrenme durumunu yönetirken öğrenci ile çalışma olanağı sağlama ve etkin biçimde fonksiyonel olma kabiliyeti geliştirmesidir.

Yine Alkan, Andrews'e dayanarak, öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarına, aşağıdaki katkıları sağlayacağını belirtmiştir:¹¹¹

- Mesleki hazırlıklarını geliştirir.
- Olgun mesleki kararları geliştirir.
- Kuram ve kavramlarla ilgili anlayışlar geliştirir.
- Kavram ve kuram anlayışlarını geliştirir.
- Mesleki tekniklerin uygulanmasında becerilerinin gelişmesine yardım eder.
- Sezgi ve muhakemelerini geliştirir.

¹⁰⁸ BAŞGÖZ, İlhan, *Türkiye' nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk*, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1995- s.131-132

¹⁰⁹ ATAY, Derin, *Öğretmenlik Eğitiminin Değişen Yüzü*, Nobel Yayın, Ankara, 2003, s.95

¹¹⁰ ALKAN, Cevat, *Öğretmenlik Uygulamaları El Kitabı*, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara, 1987 s.9

¹¹¹ A.g.e, s.10

Öğretmenlik uygulamasının faydaları sadece öğretmen adayıyla sınırlı değildir. Uygulama sırasında öğretmen adayının sınıf yönetimini örnek alan, sınıfında uygulama dersi süresinde daha iyi gözlem yapabilme şansı olduğuna inanan, uygulama anında öğretmen adayından çeşitli öğretim becerileri öğrenen, ders planlamasının önemini görebilen uygulama rehber öğretmenleri de bulunmaktadır.¹¹²

Öğretmenlik uygulaması tamamlandığında öğretmen adayları aşağıdaki nitelikleri kazanmış olmalıdır.¹¹³

- Uygulama okulunda değişik sınıflarda öğretmenlik yaparak, mesleğinin yeterliklerini geliştirebilme.
- Kendi alanının ders programını anlayabilme, ders kitaplarını değerlendirebilme, ölçme ve değerlendirme yapabilme.
- Öğretmenlik uygulaması sırasında kazanmış olduğu deneyimleri arkadaşları ve uygulama öğretim elemanı ile paylaşarak kendisini bu yönde geliştirme.

2.5.2.1. Öğretmenlik Uygulamasının Kapsamı ve Yapısı

Eğitim fakültelerinde, öğretmenlik uygulaması esasları, "Öğretmenlik Uygulaması Yönergesi" hazırlanarak yürütülür. Bu yönerge ile öğretmenlik uygulama çalışmalarından sorumlu kişilerin görevleri belirtilmiştir. Öğretmenlik uygulaması sürecinden geçen öğretmen adaylarının sorumlulukları, uyacakları kurallar ve değerlendirilme biçimleri yönerge maddeleri arasında yer almaktadır.

Öğretmenlik uygulamasında kısaca, öğretmen adaylarından istenen çalışmalar şunlardır:¹¹⁴

- Özellikle o gün öğreteceği konu ile ilgili son hazırlıkları yapmak,
- Tepegöz, fotokopi, çalışma yaprakları ve diğer görsel araçlar gibi ders araçlarını hazırlamak,
- Verdiği derslerle ilgili olarak uygulama öğretmeni ile görüşmek,
- O gün verdiği dersle ilgili kendi değerlendirmesini yapmak.

2.5.2.2. Öğretmenlik Uygulamasının Zamanı, Süresi ve Yeri

Sınıf öğretmenliği programında yer alan öğretmenlik uygulaması dersinin önemli bir yeri vardır. Dolayısıyla öğretmenlik uygulamasının zamanı, süresi ve yeri Milli- Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim-öğretim kurumlarında, konuya ilişkin olarak

¹¹² KİRAZ, Ercan, "Aday öğretmen-Rehber Öğretmen etkileşimi: Mesleki Gelişimde Diğer Boyut" *Eğitim Bilim Dergisi*, Ekim 2001, sayı 5, s.85-89

¹¹³ YÖK Fakülte Okul İşbirliği, Öğretmen Eğitimi Dizisi, Yök/ Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara, 1998, s. 37.

¹¹⁴ YÖK, Fakülte Okul İşbirliği A.g.e. s. 37.

yapılan yönergede şu şekilde ifade edilmektedir.¹¹⁵

Lisans ve yüksek lisans düzeyinde öğretmen yetiştiren programlarda öğretmenlik uygulaması, son dönemde haftada bir tam ya da iki yarım gün olmak üzere en az bir yarıyıl süre ile yapılır. Öğretmen adayları, bu sürenin en az yirmi dört ders saatini bizzat ders vererek değerlendirir. Öğretmen adayları ikiye bölünüp her iki yarıyıl da öğretmenlik uygulamaları sürdürülebilir.

Öğretmenlik uygulamaları, fakültenin bulunduğu il veya ilçelerdeki uygulama okulları ile ilgili kurumlarda yapılır. İlköğretim kurumlarında görev yapacak sınıf ve branş öğretmenleri, olanak ve koşullar elverdiği ölçüde uygulamalarının bir kısmını köy okullarında yaparlar.

2.5.2.3. Öğretmenlik Uygulamasına Katılan Tarafların Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Öğretmenlik uygulamasının düzenli olarak yürütülmesi için, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi kapsamında detaylı bir yönerge hazırlanmıştır. Bu yönerge belirtildiği üzere tarafların görev, yetki ve sorumlulukları şöyledir:¹¹⁶

2.5.2.3.1. Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

1. Yükseköğretim Kurulu ile Milli Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu ile Fakülteler ve diğer ilgili kurumlar arasındaki bilgi ve iletişim akışını sağlar.
2. Öğretmen yetiştirilmesi ve eğitiminin en önemli boyutlarından biri olan fakülte-okul iş birliği konusunda gerekli görülen model ve alt yapı çalışmalarını gerçekleştirir.
3. Ülkenin ihtiyaçları ve öncelikleri ile alanındaki çağdaş gelişmeler ve araştırma bulguları doğrultusunda hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen yetiştirme sürecini etkin ve verimli hale getirir.
4. Ülkenin önceliklerini ve öğretmen açığı olan bölgeleri saptar, her branş için gerekli olan öğrenci sayısının dağılımını yapar. Ve öğretmenlerin temini ve istihdamı ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı ile iş birliği ve koordinasyon içerisinde çalışır.
5. Öğretmen yetiştirme ve eğitimi programlarını ve derslerini oluşturup, güncelleştirir.
6. Öğretmen yetiştirme ve eğitimi derslerine ilişkin ulusal ölçütleri geliştirir ve uygulamayı değerlendirir.

¹¹⁵ MEB Öğretmen Adaylarının, Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim-Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge, MEB, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Temmuz, 1998, s.10

¹¹⁶ A.g.e, s.6-9

2.5.2.3.2. Fakülte Yönetiminin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

1. Bölümlerden gelen önerileri dikkate alarak uygulama öğretim elemanını belirler.
2. İl- İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama koordinatörünün iş birliği ile uygulama okullarını belirler.
3. Uygulama okullarındaki etkinliklerin, etkili ve verimli bir biçimde yürütülüp, denetlenmesini sağlar.
4. Uygulama sürecinde, Eğitim Fakültesi-uygulama okulu iş birliğinin gerçekleştirilmesi için her yıl belirli zamanlarda uygulama çalışmalarına ilişkin toplantı, kurs ve seminerler düzenler.

2.5.2.3.3. Fakülte Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları

1. Bölüm uygulama koordinatörü ve Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama koordinatörü ile işbirliği yaparak uygulama okullarını belirler, öğretmen adaylarının bu okullara dağılımını sağlar.
2. Uygulama çalışmalarını, fakülte adına denetler ve izler.
3. Öğretmenlik uygulaması çalışmalarını değerlendirir ve geliştirilmesi için gerekli önlemleri alır.

2.5.2.3.4. Bölüm Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları

1. Bölümle ilgili uygulama çalışmaları konusunda, bölüm uygulama öğretim elemanları arasındaki koordinasyon ve işbirliğini sağlar.
2. Uygulama öğretim elemanlarının ve her uygulama öğretim elemanının sorumluluğuna verilen öğretmen adaylarının listesini hazırlar. Fakülte uygulama koordinatörüne iletir.
3. Uygulama okullarının seçiminde fakülte uygulama koordinatörüne yardım eder.

2.5.2.3.5. Uygulama Öğretim Elemanının Görev ve Sorumlulukları

1. Öğretmen adaylarını, öğretmenlik uygulaması etkinliklerine hazırlar.
2. Öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları kapsamındaki etkinliklerini, uygulama okulu koordinatörü ve uygulama öğretmeni ile birlikte planlar.
3. Öğretmen adayının çalışmalarını, uygulama öğretmeni ile birlikte düzenli olarak izler, denetler.
4. Uygulamanın her aşamasında öğretmen adayına gerekli rehberliği ve danışmanlığı yapar.
5. Uygulama sonunda öğretmen adayının çalışmalarını, uygulama öğretmeni ile birlikte değerlendirir ve sonucu not olarak fakülte yönetimine bildirir.

2.5.2. 3. 6. İl- İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları

1. Öğretmenlik uygulaması yapılacak illerde İl Milli Eğitim müdür yardımcılardan birini, merkez ilçeler dışındaki ilçelerde İlçe Milli Eğitim şube müdürlerinden birini "Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama Koordinatörü" olarak görevlendirir.

2. Fakülte uygulama koordinatörünün işbirliği ile sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi farklı kent ve köy uygulama okullarını ve her okulun uygulama kontenjanını öğretmenlik alanları itibariyle belirler, kontenjanların fakültelere dağıtımını yapar.
3. Fakültenin düzenlediği uygulama çalışmalarına ilişkin toplantı, seminer ve kurslara; Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama koordinatörü, uygulama okulu koodinatörleri ile uygulama öğretmenlerinin katılımını sağlar.
4. Eğitim fakülteleri ve uygulama okulları arasında koordinasyonu ve işbirliğini kolaylaştırıcı önlemler alır.
5. Uygulama okullarını izler ve denetler.

2.5.2.3.7. Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları

1. Fakülte ve okul uygulama koordinatörleri ile işbirliği yaparak uygulama okullarını belirler.
2. Uygulama okullarının, uygulama kontenjanlarını öğretim alanları itibariyle belirler, fakültelere dağıtımını sağlar.
3. Öğretmenlik uygulamalarını denetler, değerlendirir, etkili bir biçimde yürütülmesi için gerekli önlemleri alır.

2.5.2.3.8. Uygulama Okulu Müdürlüğünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları

1. Uygulama Okulu koordinatörünü belirler.
2. Uygulama öğretim elemanlarının işbirliği ile uygulama öğretmenlerini belirler.
3. Uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarıyla toplantı yapar, kendilerine görev ve sorumluluklarını bildirir.
4. Uygulama çalışmalarının etkili ve verimli bir biçimde yapılabilmesi için gerekli eğitim ortamını sağlar.
5. Uygulama öğretmenlerinin uygulama çalışmalarını denetler.

2.5.2.3.9. Uygulama Okulu Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları

1. Milli Eğitim Müdürlüğü, okul yönetimi ve fakülte arasındaki koordinasyon ve iş birliğini sağlar.
2. Uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni ile işbirliği yaparak öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları kapsamındaki etkinlikleri planlar.
3. Uygulama çalışmalarını izler, değerlendirir ve sağlıklı yürütülmesi için gerekli önlemleri alır.

2.5.2.3.10. Uygulama Öğretmeninin Görev ve Sorumlulukları

1. Uygulama öğretim elemanı ve uygulama okulu koordinatörü ile işbirliği yaparak öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları kapsamındaki etkinlikleri hazırlar.
2. Uygulama programının gerektirdiği etkinliklerin yürütülmesini sağlar, uygulama etkinliklerinin başarılı bir biçimde yerine getirilmesi için öğretmen adayına rehberlik eder, bu etkinlikleri izler ve denetler.
3. Uygulama sonunda öğretmen adayının uygulama çalışmalarını değerlendirir, uygulama okulu koordinatörüne teslim eder.

2.5.2. 3. 11. Öğretmen Adayının Görev ve Sorumlulukları

1. Uygulama programının gereklerini yerine getirmek için planlı ve düzenli çalışır. Uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve diğer öğretmen adayları ile iş birliği içinde planlı bir şekilde çalışır.
2. Uygulama programının gereklerini yerine getirirken okul yönetimi, uygulamadan sorumlu öğretim elemanı, öğretmenler ve diğer görevlilerle işbirliği yapar.
3. Öğretmenlik uygulaması etkinlikleri kapsamında, yaptıkları çalışmaları ve raporları içeren bir dosyayı uygulama öğretim elemanına teslim eder.
4. Kişisel ve mesleki yeterliliğini geliştirmek için sürekli çaba gösterir.

2.5.2.4. Uygulamaya Yönelik Beklentiler

Fakülte-Uygulama Okulu modeli içerisinde yer alan öğretmen adayının, uygulama okulunun ve eğitim fakültesinin beklentilerini şu şekilde sıralayabiliriz:¹¹⁷

2.5.2.4.1. Öğretmen Adayının Beklentileri

- 1- Öğretmen adayına öğretmenlik becerilerini öğreneceği, deneyeceği, geliştireceği ve öğretmenlik mesleğinin tüm sorumluluklarını üstlenme fırsatı bulacağı bir okul ortamı sağlanması
- 2- Öğretmen adayının uygulama sürecinde okulda yaptıkları etkinlikleri de içeren bir çalışma programının yapılması
- 3- Öğretmen adayına değişik sınıf düzeylerinde gözlem ve uygulama yapma olanağı sağlanması
- 4- Öğretmen adayına fakültede uygulama öğretim elemanlarının, okulda da uygulama öğretmenin destek ve rehberliğinin sağlanması,
- 5- Öğretmen adaylarına okul deneyimi sırasında uygulama öğretim elemanı ile haftada bir kez gözlem raporu üzerinde görüşme olanağı sağlanması,
- 6- Öğretmen adayının çalışmalarının programda belirtilen zamanlarda ilgililerce düzenli olarak gözlenmesi,
- 7- Öğretmen adaylarına değerlendirme ile ilgili dönüt verilmesi,
- 8- Öğretmen adayına değerlendirme üzerinde uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı ile gerektiğinde görüşme fırsatının verilmesi,
- 9- Öğretmen adaylarına uygulamalar ile ilgili işlemlerin önceden bildirilmesi gibi beklentilerinin olduğu görülmektedir.

Bunlara ilave olarak bu araştırma yapılırken, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının uygulamadan beklentileri yönünde görüşleri alınmıştır. Adayların yukarıda sıralanan beklentilere ek olarak, uygulama okulunda bulunan idareci ve öğretmenlerin kendilerini geleceğin öğretmenleri olarak görmelerini ve buna uygun tavır ve davranışlar göstermelerini, tecrübe ve deneyimlerini paylaşmaları, buldukları ortamı kendileriyle

¹¹⁷ YÖK, Fakülte-Okul İşbirliği A.g.e, s.13-14

paylaşmaları istemi içinde oldukları görülmüştür.

2.5.2.4.2. Uygulama Okulunun Beklentileri

- 1- Eğitim Fakültesi- Uygulama Okulu işbirliğinde çalışmak,
- 2- Öğretmen adaylarının uygulama okuluna gönderilmeleri, yerleştirilmeleri ve uygulamalar konusunda okul yönetiminin görüşlerinin alınması ve uygulama öncesinde okul uygulama öğretmenine bilgi verilmesi,
- 3- Uygulama program takviminin hazırlanmasında uygulama okul koordinatörü ile bölüm uygulama koordinatörünün işbirliğinde bulunması,
- 4- Uygulama öncesinde uygulama öğretmenlerine öğretmen adaylarına ilişkin bilgi verilmesi,
- 5- Uygulama öğretmenin, uygulama öğretim elemanları ile düzenli aralıklarla bir araya gelerek öğretmen adayının gelişim ve uygulamalara ilişkin bilgi alışverişinde bulunması,
- 6- Uygulama öğretmenin öğretmen adayının değerlendirilmesinde ve dönüt verme sürecinde yer alması,
- 7- Eğitim Fakültesi- Uygulama Okul işbirliğinde yer alan uygulama öğretmenlerinin ve okul uygulama koordinatörlerinin rollerine hazırlanmaları için hizmet içi eğitim verilmesi,
- 8- Uygulama öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak için fakülte ortamında akademik etkinliklere (ders, seminer, konferans vb) katılımının fakültece sağlanması.
- 9- Öğretmen adaylarının uygulama okulu kurallarına uymalarının sağlanması gibi beklentileri vardır.

Ancak yapılan araştırmalar öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin akademik personel yönünden sorunlu olduğunu göstermektedir. Öğretim elemanı sayıları ile öğrenci sayıları, ders yükü oranlandığında eğitim fakültelerinde görev yapan akademik personelin büyük iş yükü altında olduğu görülür. Doğu Anadolu Bölgesinde bir öğretim elemanına düşen öğrenci sayısı 42, profesöre düşen öğrenci sayısı 940, doçente düşen öğrenci sayısı 106, yardımcı doçente düşen öğrenci sayısı ise 114 olarak belirlenmiştir. Bu da eğitimin niteliğini olumsuz yönde etkilemektedir.¹¹⁸ Bu durumda yukarıda sıralanan beklentilerin gerçekleşmesinde sorunlar yaşanabilmektedir.

2.5.2.4.3. Eğitim Fakültesinin Beklentileri

Fakülte- Okul İşbirliği modeli içinde yer alan eğitim fakültelerinin beklentileri ise şöyledir:¹¹⁹

- 1- Okulların fakültenin göndermiş olduğu öğretmen adayını kabul etmesi ve adayların uygulama öğretmenlerine dağılımlarının sağlanması,
- 2- Okulların öğretmen adayları için hazırlanan uygulama takvimine uymaları

¹¹⁸ *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası Dergisi*, "Peki, Öğretmen Yetiştiren Eğitim Fakültelerinin Niteliği Nasıldır?" 23 Ocak 1995, s.15-17

¹¹⁹ YÖK, Fakülte-Okul İşbirliği, A.g.e, s.14

- 3- Uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adayının gelişim ve uygulama etkinlikleri konusunda bilgi alışverişinde bulunabilmesi için düzenli aralıklarla yapacağı toplantılara uygulama öğretmenlerinin ve Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama koordinatörlerinin katılması,
- 4- Uygulama öğretimince doldurulan öğretmenlik uygulaması değerlendirme formunun ilgili öğretim elemanınca zamanında teslim edilmesi beklentileri bulunmaktadır.

Bu beklentilerin karşılanmaması ya da karşılanmasında yaşanan güçlükler öğretmenlik uygulamasında sorun olarak ortaya çıkacaktır.

Uygulamalarda bir takım engellerin olduğu da düşünülmektedir. Bunları sıralayacak olursak;¹²⁰

- * Öğretmenlik uygulaması ve okul deneyimi derslerinin ayrı zaman dilimleri içerisinde verilmesinin uygun olmadığı,
- * İlk sınıfta yapılan gözlem çalışmalarından elde edilen bilgilerin son sınıfa gelinceye kadar unutulma ihtimali olduğu,
- * Ayırık olarak verilen eğitim sürecindeki pratik uygulamaların aralıklı olması,
- * Öğrencilerin sadece belirli saatlerde uygulama yaptıkları okulda bulunmaları onların gerçek sınıf ve okul ortamını görmesini engellediği yönündedir.

Türkiye’de her mesleğin olduğu gibi öğretmenlik mesleğinde de bir takım sorunları olması doğaldır. Ancak bilinmesi gereken öğretmenlik mesleğinin kendisinin bir sorun olmadığıdır. Sorun, mesleğin kazanılmasında, uygulanmasında ve geliştirilmesinde karşılaşılan bir takım aksaklık, eksiklik ve yetersizliklerdir. Bunların olması da normaldir. Ancak normal sayılmayacak şey bunların temel nitelikte olanlardan bazılarının çözülmenden devam etmesidir. Öğretmenlik herkesi ilgilendiren bir meslek olması nedeniyle sorunlarına eğilmek, çözüm aramak gereklidir. Öğretmenlik mesleği doğası gereği duyarlılık gerektiren bir meslektir.¹²¹ Bundan dolayı öğretmen eğitiminde oldukça önemli yeri olan uygulama dersleri sırasında yaşanan problemlerin çözümü de araştırmada yer almaktadır. Problem kaynaklarının tesbiti ve bu doğrultuda yapılabilecekler nitelikli ve yeterli sahibi öğretmenlerin yetiştirilmesinde önemli bir adım olacaktır.

¹²⁰ METE, Yar Ali ve ORAN, Necibe “Avrupa Birliğinin Eski ve Yeni Üyeleri ile Türkiye’deki Öğretmen Yetiştirme Politikalarının Karşılaştırılması”, *II. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi*, 26–28 Mayıs 2005 Van Tebliğler, Yayınlanmamış Kongre Metinleri.

¹²¹ UÇAN, Ali, Ankara, 2001, s.93–94

2.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde, öğretmen ve uygulama dersleriyle ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış bazı araştırmalara yer verilmiştir.

Ersan Sözer'in "Türk Üniversitelerinde Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Öğretmenlik Davranışlarını Kazandırma Yönünden Etkililiği" adlı doktora çalışmasının¹²² evrenini Türkiye' de 15 üniversitede fen bilimleri ve beşeri bilimler dalında öğrenim yapan 16 eğitim fakültesinin 4.sınıflarına devam eden öğrenciler ile 11 fakültede sürdürülen öğretmenlik sertifikası programlarını bitirme aşamasına gelmiş olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise; Anadolu, Hacettepe ve Uludağ Üniversitelerine bağlı Eğitim Fakültelerinde, fen ve beşeri bilimler dallarında, öğretmen olmak üzere lisans eğitimi gören 4.sınıf öğrencileri ile Anadolu ve Hacettepe üniversitelerinin eğitim fakülteleri ile Ankara üniversitesinin eğitim bilimleri fakültesindeki öğretmenlik sertifikası programlarına katılarak öğretmenlik meslek bilgisi derslerini bitirme aşamasına gelmiş olan bu fakültelerin fen ve beşeri bilimler dalları lisans öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın amacı; Türk üniversitelerinde öğretmen yetiştirme sistemlerinin öğretmenlik davranışlarını kazandırmadaki katkısını belirlemektir. Araştırma bulguları, eğitim fakültesine devam eden öğretmen adaylarına meslek dersleri boyutunda gerekli görülen temel ve ortak bilişsel davranışlar yeterince kazandırılmadığı ve öğretim hizmetlerinin yeterli düzeyde verilmediği yönündedir. Ayrıca araştırmada, üniversitelerde nitelikli öğretmen yetiştirmenin sağlanabilmesi için, meslek eğitimi gören öğretmen adaylarının meslek bilgisi düzeylerinin yükseltilmesi konusunda önlemler alınması gerektiği belirtilmiştir.

Nurtuğ Barışeri "İlköğretim Öğretmen Adaylarının İlkokul Müzik Eğitimine Karşı Olan Tutumlarının ve Müzik Öğretiminde Kendilerine Olan Güvenlerinin Gelişmesinde Okul Uygulamalarının Önemi" adlı araştırmasını 1997- 1998 yılında gerçekleştirmiştir.¹²³ Araştırmanın amacı, okul uygulamalarının, ilköğretim aday öğretmenlerinde müziğe karşı olan tutum ve müzik öğretmede kendilerine olan güvenlerini geliştirmede ne kadar etkisi olduğunu bulmaya çalışmaktır. Araştırmanın İngiltere'de ki örneklemini için iki farklı yapıdaki öğretmen yetiştiren kurumlardaki öğretmen adayları kullanılmıştır. Birincisi Leicester Üniversitesi öğrencileridir. Bu öğrencilerin özelliği üç yıllık normal üniversite eğitimlerinden sonra sınıf öğretmeni olmaya karar vermiş ve bir yıllık sınıf öğretmenliği programına katılmış, toplam müzik eğitimleri 12 saat olan bireyler olmasıdır. Örneklem için seçilen ikinci öğretmen yetiştiren kurum Cambridge Üniversitesi Homerton Koleji'dir. Buradaki öğrenciler dört yıllık sınıf öğretmenliği eğitimi almaktadırlar. Fakat bununla birlikte yan alan olarak müziği seçen ve seçilen öğrenciler dört sene boyunca sıkı bir müzik eğitiminden geçmektedirler. Araştırmanın Türkiye'deki örneklemini için Konya Selçuk Üniversitesi 3. ve 4. sınıf sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adayları

¹²² SÖZER, Ersan, Türk Üniversitelerinde Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Öğretmenlik Davranışlarını Kazandırma Yönünden Etkililiği, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir, 1991.

¹²³ Erişim: http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/tez_ozetleri/nurtug.html.

Erişim Tarihi: 10.02.2006

seçilmiştir. Buradaki örneklem grubunda araştırmaya katılan hiçbir öğrenci müziği yan alan olarak seçmemiştir. Araştırma sonucunda; 3.ve 4. sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir fark bulunmadığı ancak 3. sınıf öğrencilerinin hem müzik derslerinde, hem de aktivitelerinde kendilerine daha fazla güvendikleri görülmüştür. Bunun sebebi olarak, okul uygulamalarına çıkan 4.sınıf öğrencilerinin üniversite sıralarındaki teorik bilgilerden gerçek hayata yani ilköğretim sınıflarına geçince gerçek bir şok yaşayabilmelerinde görülmüştür. Araştırmada eğitim fakültelerinde teorik bilgilere, pratik bilgilere nazaran daha fazla önem verildiği ve öğretmen adaylarının geleceğe tam olarak hazırlanmadığı sonucuna da varılmıştır.

YÖK¹²⁴ tarafından, Türk öğretmen eğitiminde kalitenin geliştirilmesi amacıyla, öğretmen yetiştirme standartlarının oluşturulmasına yönelik bir proje çalışması gerçekleştirilmiştir. Projenin amacı, Türk öğretmen eğitiminde standartların oluşturulması ve buna bağlı olarak öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliklerin, öğretmen yetiştirme programı sürecinde öğrenciye sunulan kuramsal ve uygulamalı çalışmalar aracılığıyla oluşturulması ve istenen düzeye erişmesini sağlamaktır. Bu amaçla öğretmen yetiştirme programlarına uygulanabilir nitelikte aşağıdaki şekilde 4 temel yeterlik alanından oluşan bir öğretmen yeterlikleri listesi verilmiştir:

- 1- Konu alanı ve bu alan eğitimine ilişkin yeterlikler
 - Konu alanı bilgisi
 - Alan eğitimi bilgisi
- 2- Öğretme-Öğrenme sürecine ilişkin yeterlikler
 - Planlama
 - Öğretim Süreci
 - Sınıf Yönetimi
 - İletişim
- 3-Öğrencilerin öğrenmelerini izleme, değerlendirme ve kayıt tutma
- 4-Tamamlayıcı mesleki yeterlikler.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan araştırmada¹²⁵ 21. yüzyıla girerken Türk eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu çağdaş öğretmenlerin nitelikleri ile mevcut öğretmenlerin nitelikleri arasında fark olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini; her ilden 200 öğretmen, 100 lise son sınıf öğrencisi, 33 okul yöneticisi, 55 öğrenci velisi oluşturmuştur. Araştırma sonucunda; uygulamaya katılan tüm grupların çağdaş öğretmen olabilmek için öğretmen niteliklerini önemli buldukları saptanmıştır. Yine araştırma sonucunda öğretmen yetiştiren kurumlarda verilen eğitimin niteliği, öğretmenlik mesleğine atamalarda planlama ve koordinasyon eksikliği ve mesleğe alındıktan sonra verilmesi gereken hizmetiçi eğitimlerin yetersizliğine bağlı olarak öğretmenlerin çağdaş öğretmen niteliklerine sahip olmadıkları görülmüştür.

¹²⁴ YÖK, Türkiye’de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon, Ankara: YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Öğretmen Eğitimi Dizisi, 1999.

¹²⁵ MEB, Çağdaş Öğretmen Profili, Ankara 1999, s.605,606

“Tezsiz Yüksek Lisans Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlikleri Üzerine Değerlendirmeleri” adlı araştırma¹²⁶ öğretmen adaylarının arkadaşlarını, okul uygulama öğretmenlerini, kendilerini ve fakülte öğretim elemanlarını öğretmenlik yeterlikleri açısından değerlendirmeleri üzerine odaklanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2003–2004 eğitim öğretim yılında Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri Enstitüsü tezsiz yüksek lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında; öğretmen adayları kendilerini, okul uygulama öğretmenlerini ve arkadaşlarını öğretmen yeterliklerinde yeterli görmektedirler. Bununla birlikte bayan öğretmen adaylarının bay öğretmen adaylarına göre kendilerini daha yeterli algılamakta, Orta öğretim Sosyal veya Fen-Matematik alanlarında öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmen yeterlik değerlendirmeleri arasında fark görülmemektedir. Araştırmada her iki alanda öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmen yeterliklerinde olumlu değerlendirmelere sahip oldukları belirlenmiştir.

Erol Karaca “Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Yeterliklerine İlişkin Algıları” adlı araştırmasını¹²⁷ 19 Eylül 2003 tarihinde Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı (Ölçme ve Değerlendirme Programı)’ na doktora tezi olarak sunmuştur. Araştırmanın genel amacı, geliştirilen bir yeterlik algısı ölçeği yoluyla öğretmen adaylarının kendi algılarına dayalı olarak öğretimin amacına ve hedef davranışlara uygun ölçme ve değerlendirme yeterlik düzeylerini saptamaktır. Bu amaç için araştırmacının çalışma grubunu Sınıf öğretmenliği, Fen Bilgisi öğretmenliği ve Sosyal bilgiler öğretmenliği programlarının bir arada bulunduğu yedi devlet üniversitesinin (Süleyman Demirel Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi) eğitim fakültesinde bu programlara 2001–2002 öğretim yılında devam eden 4.sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme yeterliklerine sahip olma düzeyleri; kayıtlı oldukları programlara girişteki tercih sıralamalarına, cinsiyete, lise türüne, lise bölümüne göre farklılık göstermediği ancak kayıtlı oldukları programlara, üniversitedeki genel başarı not ortalamasına ve kayıtlı oldukları programdan memnun olup olmamalarına göre farklılık gösterdiği yönündedir.

Çavuş Şahin’in “Eğitim Fakültelerindeki Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğrenme- Öğretme Süreci Açısından Değerlendirilmesi” adlı doktora çalışmasının¹²⁸ amacını, eğitim fakültelerindeki sınıf öğretmenliği eğitimi programında yer alan öğretmenlik uygulaması dersinin öğrenme-öğretme sürecinin değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini Türkiye’deki üniversitelerin eğitim fakültelerinin ilköğretim bölümü sınıf öğretmenliği anabilim dalı 4.sınıf öğrencileri, öğretmenlik uygulamasını yürüten öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri

¹²⁶ ŞEKER Hasan, DENİZ Sabahattin, GÖRGEN İzzet “Tezsiz Yüksek Lisans Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlikleri Üzerine Değerlendirmeleri”, KARİP, Emin (Editör), Eğitim Yönetimi; Pegem yayın, Yıl:11 sayı:42, Bahar 2005 s.237–253.

¹²⁷ KARACA, Erol, Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Yeterliklerine İlişkin Algıları, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2004

¹²⁸ ŞAHİN, Çavuş, Eğitim Fakültelerindeki Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğrenme- Öğretme Süreci Açısından Değerlendirilmesi, yayınlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Erzurum. 2003

oluşturmaktadır. Örneklemini ise her coğrafi bölgenin karakteristik özelliğini taşıyan 7 üniversitedeki (Atatürk Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi) ,Eğitim Fakülteleri ve o ilde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan ilköğretim okullarındaki uygulama öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarına genel olarak bakıldığında, öğretmenlik uygulaması dersinin öğrenme öğretme süreci ile ilgili öğretmen adaylarının görüşleri arasında cinsiyete göre, planlama, hazırlık ve öğretim yöntemi boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuş, iletişim, sınıf yönetimi, değerlendirme ve kayıt tutma, boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğretim elemanlarının görüşleri arasında ve uygulama öğretmenlerinin görüşleri arasında cinsiyete göre, iletişim, değerlendirme ve kayıt tutma boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuş, planlama, hazırlık, öğretim yöntemi, sınıf yönetimi ve değerlendirme boyutlarında ise anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yine öğretmenlik uygulaması dersinin öğrenme-öğretme süreci ile ilgili öğretmen adaylarının görüşleri arasında üniversitelere göre farklılık gösterdiği, öğretim elemanlarının buldukları üniversitelere göre, planlama, öğretim yöntemi ve değerlendirme boyutlarında farklılık gösterdiği; diğer boyutlarda (hazırlık, iletişim, sınıf yönetimi ve değerlendirme ve kayıt tutma) farklılık göstermediği, uygulama öğretmenlerinin buldukları illere göre farklılık gösterdiği görülmüştür. Yine öğretim elemanlarının kadro ünvanlarına göre, öğretmenlik uygulaması dersinin öğrenme-öğretme sürecinin değerlendirmesiyle ilgili hazırlık ve öğretim yöntemi boyutlarında farklılık gösterdiği görülmüştür. Uygulama öğretmenlerinin mesleki kıdemleri ile öğretmenlik uygulaması dersinin öğrenme-öğretme sürecinin değerlendirilmesiyle ilgili sadece iletişim boyutunda farklılık görülmüştür. Öğretmen adayları, öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması dersinin öğrenme öğretme sürecinin değerlendirilmesiyle ilgili görüşleri arasında fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İsa Korkmaz ve Sait Akbaşlı'nın yaptığı "Okul Deneyimi I Çalışmasının Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi" adlı çalışmada¹²⁹ öğretmenlik mesleğini seçmiş olan eğitim fakültesi öğrencilerinin ilerideki mesleklerini ilk defa gerçek ortamda daha yakından tanımaları sonucunda oluşan duygu, düşünce ve bakış açıları incelenmiştir. Bu nedenle 13 sorulu likert ölçeğine göre hazırlanmış anket Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi 2. sınıfta okuyan ve okul deneyimi 1 etkinliklerini tamamlamış olan öğrencilere uygulanmıştır. Araştırma sonucu, çalışmaya katılanların çoğunluğunun bu ders ile okulun örgütsel yapısını anladıkları, öğretmenlik mesleğinin Türk Milli Eğitim sistemindeki yerini kavradıkları, öğretmenin sınıf içindeki rolünü algılamalarında etkili olduğu, öğrenci psikolojisini daha iyi anladıkları, farklı öğretim metotları gözlediklerine katkı sunduğu yönündedir.

"Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde 'Okul Deneyim' Uygulaması ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi" adlı çalışmada¹³⁰ okul deneyimi uygulamasının

¹²⁹ KORKMAZ, İsa, AKBAŞLI, Sait, "Okul Deneyimi I Çalışmasının Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi", Eğitim Bilimleri Dergisi, sayı 5, Ekim 2001.

¹³⁰ HARMANDAR, Mansur, BAYRAKÇEKEN, Samih, KINCAL, Remzi, BÜYÜKKASAP, Erdoğan, KIZILKAYA, Salahattin, "Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde 'Okul Deneyim' Uygulaması ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi", Milli Eğitim, Sayı 148, 2002, Ankara, s.3-6.

öğretmen adaylarında meydana getirdiği davranış değişikliklerini belirlemek amacıyla 9.haftanın sonunda uygulamanın yapıldığı 40 okula gidilerek uygulamadan sorumlu koordinatör öğretmen ve rehber öğretmenlerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde koordinatör ve rehber öğretmenler uygulamanın başladığı süreç içinde adaylarda meslek bilgisi açısından ne gibi davranış değişiklikleri gözledikleri sorusu yöneltilmiş ve uygulama hakkındaki görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Alınan cevaplarla okul deneyimi uygulamasının öğretmen eğitiminde önemli bir yere sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca uygulama süresince, fakülte'deki derslerin yoğunluğunun öğretmen adaylarının etkinliklerine olumsuz etki yaptığı ve köy okullarının da uygulamaya dâhil edilmesinin faydalı olacağı yönünde önerilerde bulunulmuştur. Öğretmen adaylarının uygulamaya ilişkin görüşlerinin olumlu olduğu birçok bakımdan görüşlerin koordinatör öğretmen ve rehber öğretmenlerin görüşleriyle örtüştüğü sonucuna varılmıştır. Her iki kesimde bazı aksaklıklara dikkat çekmekle birlikte bu uygulamanın öğretmenlik bilgi ve becerisinin kazandırılması açısından son derece yararlı olduğu noktasında birleştikleri görülmüştür.

Ali Azar'ın "Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşlerin Yansımaları" adlı araştırmasının¹³¹ amacı, fakülte uygulama okulu işbirliği modeli içerisinde yer alan okul deneyimi derslerine (okul deneyimi 1, 2 ve ilköğretim okullarında uygulama çalışması) öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin ve fakülte öğretim elemanlarının bakış açılarının neler olduğunu tespit etmek ve gelecek öneriler doğrultusunda bu dersleri daha etkin bir yapıya kavuşturabilmek için neler yapılması gerektiği konusunda çözüm önerileri belirlemektir. Araştırmanın örneklemini; 2002-2003 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında Batı Karadeniz Bölgesinde Zonguldak ili Karadeniz Ereğli ilçesinde yer alan ilköğretim okulları içerisinde seçilen görevli 42 uygulama öğretmeni, 46 öğretmen adayı ve 12 öğretim elemanı olmak üzere 100 kişi üzerinde yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, fakülte-okul işbirliği programına katılan taraflar okul deneyimi I,II ve okullarda uygulama çalışmalarının faydalı olduğu noktasında görüş birliğinde oldukları görülmüştür. Yine bu derslerin sağlıklı yapılabilmesi için tarafların daha fazla koordinasyonunun zorunlu olduğunu ve bunun için bu konularla ilgili hizmetiçi eğitim veya seminer düzenlenmesinin faydalı olacağı sonucu ortaya çıkmıştır.

İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterliliklerini kazanmaları üzerindeki etkisi adlı araştırmanın yukarıda değinilen araştırmalardan farkı, öğretmen adaylarının öğretmen yeterliklerini kazanmasında öğretmenlik uygulamasının etkisini incelemede yoğunlaşması ve bu süreç içinde uygulamada yaşanan sorunları belirlemesidir. Alanda yapılan araştırmalar ya öğretmen adaylarının sahip olması gereken öğretmen yeterlikleri boyutlarından sadece bir boyuta ait yeterliği ele almakta, ya öğretmen yeterliklerinin bir anabilim dalı açısından incelenmesi, ya da sadece öğretmenlik uygulaması, okul deneyimi I ve II derslerinin incelenmesi yönünde yapılmış çalışmalardır.

Bu araştırma da ise, öğretmenlik uygulaması dersinin, ilköğretim bölümüne bağlı beş anabilim dalında öğrenim gören son sınıf öğretmen adaylarının, YÖK'ün

¹³¹ AZAR, Ali, Okul Deneyimi Ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşlerin Yansımaları, Milli Eğitim, Sayı: 159, Yaz, 2003, s.181-194

belirlediği öğretmen yeterliklerinin tüm boyutlarındaki yeterlilikleri kazanmalarındaki etkisi cinsiyet ve anabilim dalı değişkenlerine göre incelenmiş ve adayların öğretmenlik uygulaması süresi içinde karşılaştıkları sorunlar ele alınmıştır.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmen yeterliliklerini kazanmasındaki etkisini belirlemeyi amaçlayan araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın yöntemi kapsamında; model, evren ve örneklem, veri toplama yöntemi, verilerin çözümü ve yorumlanmasında yararlanılan istatistiksel yöntem ve teknikler üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada belirlenen hedeflere ulaşmak için, araştırmanın kavramsal temeli literatür tarama yönteminden yararlanılarak hazırlanmıştır. Ayrıca öğretmenlik uygulamasının etkililik derecesinin ve uygulamada karşılaşılan sorunların belirlenmesinde öğretmen adaylarının görüşlerini toplamak amacıyla anket tekniğinden yararlanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, ülkemiz üniversiteleri Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü öğrencileridir.

Araştırmanın örneklemini ise, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümüne bağlı anabilim dallarının 4. sınıflarının random yöntemi ile seçilen öğrencileridir.

Tablo 1. Araştırmanın Örneklemine İlişkin Sayısal Veriler

Anketler	Gönderilen Anket	Dönen Anket	Dönüş Yüzdesi	Değerlendirilen Anket
Uygulama öncesi anket	310	301	97	301
Uygulama sonrası anket	310	301	97	301
Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Anketi	315	311	98	311

Araştırmanın örneklemini olarak seçilen Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümüne bağlı anabilim dallarının son sınıf öğretmen adaylarına, gönderilen ve dönen anket sayıları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 2. Örneklem Olarak Seçilen İlköğretim Bölümüne Bağlı Anabilim Dalları

Anabilim dalı	Anket	Gönderilen Anket	Dönen Anket
İ.Ö. SOSYAL BİL. ÖĞR	Uygulama öncesi	35	30
	Uygulama sonrası	35	30
	Uygulamada karş. sorunlar	35	30
İ.Ö. FEN BİL. ÖĞR	Uygulama öncesi	90	53
	Uygulama sonrası	60	53
	Uygulamada karş. sorunlar	100	82
İ.Ö.MATEMATİK ÖĞR	Uygulama öncesi	50	40
	Uygulama sonrası	50	40
	Uygulamada karş. sorunlar	50	37
İ.Ö. SINIF ÖĞR	Uygulama öncesi	140	132
	Uygulama sonrası	140	132
	Uygulamada karş. sorunlar	140	109
İ.Ö.OKULÖNCESİ ÖĞR	Uygulama öncesi	60	46
	Uygulama sonrası	60	46
	Uygulamada karş. sorunlar	60	53
Toplam		1105	913

Örneklem olarak seçilen İlköğretim bölümüne bağlı anabilim dalları ve bu anabilim dallarına gönderilen ve dönen anketlere ilişkin veriler Tablo 2’de verilmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılacak anketi hazırlamak amacıyla, alanla ilgili kitap, yönetmelik ve makaleler incelenmiş, internet taraması yapılmış, uzman görüşüne başvurulmuş ve konu ile ilgili araştırmalar ve bunların veri toplama araçları incelenmiştir.

Araştırmada amaca ulaşabilmek için iki tür anket hazırlanmıştır:

- 1-Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği
- 2-Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Anketi

Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği, öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterliklerini kazanmasındaki etkisini ölçmek için hazırlanmıştır. Bu amaçla YÖK/ Dünya Bankası ile Milli Eğitim Geliştirme Projesi programında belirlenen öğretmen yeterlikleri profilinde yer alan yeterlik ifadeleri soru maddesi olarak hazırlanmış ve soru maddesine dönüştürülen ifadeler, ifade ve içerik yönünden Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi’ndeki alan uzmanlarına ve bir grup öğretmen görüşüne sunulmuştur. Belirtilen görüşler doğrultusunda sorular düzenlenerek Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Orta Öğretim Bölümü son sınıfında okuyan 130 öğrenciye ön deneme yapılmıştır. Yapılan ön deneme sonucunda ölçeğin geçerlik derecesinin (Alpha= ,9661) yüksek olduğu SPSS

programıyla belirlenmiştir (Bkz.Ek.3). 6. maddede yer alan ifadenin katsayısı 30'un altında olunca, ifade uzman görüşü doğrultusunda yeniden düzenlenerek ölçeğe konulmuştur.

Likert tipi ölçeğe göre düzenlenen Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği, 55 madde olup, *Alan Bilgisi, Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme, Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik), Kişisel ve Mesleki Özellikler* boyutu olmak üzere 4 yeterlik alanından oluşmaktadır. Ölçek öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmen yeterliklerini kazanmasındaki etkisini belirlemeyi amaçladığı için, öğretmen adaylarına öğretmenlik uygulaması öncesi ve sonrası olmak üzere iki kez uygulanmıştır.

Uygulama öncesi 301, uygulama sonrası 301 öğretmen adayının ankete katılımı gerçekleşmiştir.

Ankette yer alan soruların yeterlik düzeyleri “Çok Yetersiz”, “Yetersiz”, “Kısmen Yeterli”, “Yeterli” ve “Çok Yeterli” olarak derecelendirilerek ankete katılanların görüşlerini bu derecelendirme doğrultusunda belirtmeleri istenmiştir. Soruların yeterlik düzeyleri “Çok Yetersiz” 1, “Yetersiz” 2, “Kısmen Yeterli” 3, “Yeterli” 4, ve “Çok Yeterli” 5, rakamları ile kodlanmıştır.

Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Anketi hazırlanırken literatür taraması yapılmış, “Öğretmen Adaylarının, Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim-Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge” doğrultusunda soru havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan soru havuzundaki ifadeler, ifade ve içerik yönünden Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi’ndeki alan uzmanlarının görüşüne sunulmuştur. Belirtilen görüşler doğrultusunda sorular düzenlenerek ön deneme yapılmıştır. Yapılan ön deneme sonucunda anketin geçerlik derecesinin (Alpha= ,8635) yüksek olduğu SPSS programıyla belirlenmiştir (Bkz Ek.4).

Anket 20 maddeden ve 4 boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; Uygulama Öğretmeni, Uygulama Öğretim Elemanı, Uygulama Okul Koordinatörü ve Öğretmen Adayı boyutlarıdır ve bu boyutlarda karşılaşılan problemleri ölçmeye yönelik olarak hazırlanmıştır.

Anket Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümüne bağlı anabilim dallarının random yöntemiyle seçilen son sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Öğretmenlik uygulaması sonunda uygulanan ankete 311 öğretmen adayının katılımı gerçekleşmiştir.

Anketteki sorulara katılım düzeyleri “Hiçbir Zaman”, “Nadiren”, “Bazen”, “Çoğu Zaman” ve “Her Zaman” olarak derecelendirilerek ankete katılanların görüşlerini bu derecelendirme doğrultusunda belirtmeleri istenmiştir. Sorulara katılım düzeyleri, “Hiçbir Zaman” 1, “Nadiren” 2, “Bazen” 3, “Çoğu Zaman” 4 ve “Her Zaman”5, rakamları ile kodlanmıştır.

3.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Öğretmen yeterlikleri ölçeğinden elde edilen verilerin analizinde önce her soruya verilen cevapların ortalama değeri bulunmuş daha sonra da ortalama puanlar üzerinden, ilişkili iki örneklem ortalaması arasındaki farkın birbirinden anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığını test etmek için ilişkili t testi uygulanmıştır. Yine farklı işlem gruplarındaki deneklerin bağımlı değişkene ilişkin puanlarının karşılaştırılmasında Ancova testi ve farkın kaynağını belirlemek için Bonferroni testleri uygulanmıştır.

Öğretmenlik uygulamasında karşılaşılan sorunlar anketinde ise, iki kategorik değişken arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını test eden ve parametrik olmayan Kay-kare testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda beklenen değeri beşten küçük olan kategori sayısının, toplam kategori sayısının %20'sini aştığı görülmüş ve kategoriler arası birleştirmeler yapılmıştır. Uygulamada karşılaşılan sorunların anabilim dalları arasındaki farklılığın kaynağını bulmak için iki ilişkisiz örneklemeden elde edilen puanların birbirinden anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test eden Mann Whitney U- Testi'nden yararlanılmıştır. Ayrıca uygulamada karşılaşılan sorunların neler olduğunu belirlemek için frekans yüzdelerine de bakılmıştır.

Ortalamalar arası farkların önem dereceleri test edilirken tüm analizlerde birinci tip hata yapma olasılığı $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

Ölçekte belirtilen yeterliklerin aritmetik ortalamalarının karşılaştırılmasında aşağıdaki puanlama kullanılmıştır.

Öğretmen Yeterlikleri Anketi

Çok Yetersiz	: 1.00- 1.80
Yetersiz	: 1.81- 2.60
Kısmen Yeterli	: 2.61- 3.40
Yeterli	: 3.41- 4.20
Çok Yeterli	: 4.21- 5.00

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde ankete ve ölçeğe katılan deneklerin özellikleri ve bu uygulamaların sonucunda elde edilen veriler ve buna ilişkin yorumlar yer almaktadır. Veri çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulguların sistematik olarak ifade edilebilmesi için, tablolar hazırlanmıştır. Hazırlanan her tabloda, veriler üzerinde yapılan testler için gerekli bulunan ve yorumlamaları kolaylaştıracak değerlere yer verilmiştir.

Tabloların içinde yer alan, ‘%’, yüzde değerini; ‘n’, denek sayısını; ‘f’, frekansını; ‘ \bar{x} ’, aritmetik ortalamayı; ‘p’, farkın anlamlılık düzeyini; ‘sd’, serbestlik derecesini; ‘ss’, standart sapmayı; ‘F’, varyans değerini; ‘t’, t testi değerini; ‘KO’, kareler ortalamasını; ‘KT’, kareler toplamını, ifade etmektedir.

4.1. Deneklerin Özellikleri

Araştırmaya katılan öğretmen adayları cinsiyet ve anabilim dalı değişkenlerine göre gruplandırılmıştır. Öğretmen yeterlikleri ölçeğine **uygulama öncesi ve uygulama sonrası** katılan deneklerin özelliklerine ilişkin sayısal veriler *Tablo 3*’te, **Uygulamada karşılaşılan sorunlar anketine** katılan deneklerin özelliklerine ilişkin sayısal veriler ise *Tablo 4*’te belirtilmiştir.

Tablo 3: Öğretmen Yeterlikleri Ölçeğine uygulama öncesi ve sonrası katılan deneklerin özelliklerine ilişkin sayısal veriler

Değişken	Uygulama Öncesi			Uygulama Sonrası		
	Grup	n	%	Grup	n	%
Cinsiyet	Kız	93	31	Kız	93	31
	Erkek	208	69	Erkek	208	69
	Toplam	301	100	Toplam	301	100
Anabilim Dalı	İÖ SBÖ	30	10	İÖ SBÖ	30	10
	İÖ MÖ	40	13	İÖ MÖ	40	13
	İÖ FBÖ	53	18	İÖ FBÖ	53	18
	İÖ SÖ	132	44	İÖ SÖ	132	44
	İÖ OÖÖ	46	15	İÖ OÖÖ	46	15
	Toplam	301	100	Toplam	301	100

Tablo 3’te görüldüğü üzere, cinsiyet değişkenine göre araştırmaya katılan 301 öğretmen adayının %31’i kız, % 69’u da erkektir. Bu adaylar uygulama öncesi ve sonrası olmak üzere araştırmaya iki kez katılmışlardır. Her iki uygulamada da deneklerin sayısal özellikleri aynıdır.

Anabilim dalı değişkenine göre araştırmaya İlköğretim bölümüne bağlı 5 anabilim dalında okuyan son sınıf öğretmen adayları katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %10'u **Sosyal Bilgiler Öğretmenliği** anabilim dalında, %13'ü **Matematik Öğretmenliği** anabilim dalında, %18'i **Fen Bilgisi Öğretmenliği** anabilim dalında, %44'ü **Sınıf Öğretmenliği** anabilim dalında, %15'i de **Okul Öncesi Öğretmenliği** anabilim dalında okumaktadır.

Tablo 4: Uygulamada karşılaşılan sorunlar anketine katılan deneklerin özelliklerine ilişkin sayısal veriler

Değişken	Grup	n	%
Cinsiyet	Kız	90	29
	Erkek	221	71
	Toplam	311	100
Anabilim dalı	İ.Ö. Sosyal Bil. Öğr.	30	10
	İ.Ö. Matematik Öğr.	37	12
	İ.Ö. Fen Bil. Öğr.	82	26
	İ.Ö. Sınıf Öğr.	109	35
	İ.Ö. Okul Öncesi Öğr.	53	17
	Toplam	311	100

Tablo 4'te görüldüğü gibi, cinsiyet değişkenine göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %29' u kız, %71'i de erkektir.

Anabilim dalı değişkenine göre araştırmaya İlköğretim bölümüne bağlı 5 anabilim dalında okuyan son sınıf öğretmen adayları katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %10'u **Sosyal Bilgiler Öğretmenliği** anabilim dalında, %12'si **Matematik Öğretmenliği** anabilim dalında, %26'sı **Fen Bilgisi Öğretmenliği** anabilim dalında, %35'i **Sınıf Öğretmenliği** anabilim dalında, %17'si de **Okul Öncesi Öğretmenliği** anabilim dalında okumaktadır.

4.2. KONU İLE İLGİLİ BULGULAR VE YORUMLAR

4.2.1. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi

Tablo 5: Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Yeterlik Düzeyleri

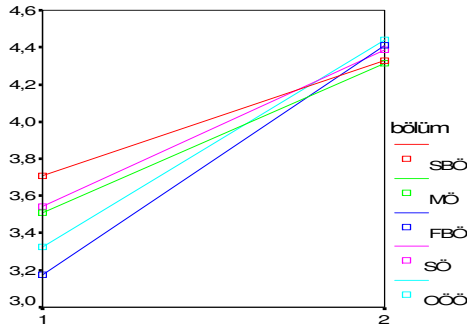
Grup	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Uygulama öncesi	301	3,45	0,6010	300	-23,181	0,000
Uygulama sonrası	301	4,38	0,2988			

Tablo 5'te öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası yeterlik düzeylerini gösteren ilişkili t testi sonuçlarına ait bulgular verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi sonunda araştırmaya yönelik yeterlik düzeyleri, uygulama sonrası lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(300)} = -23,181$, $P < 0.05$]. Öğretmen adaylarının

uygulama öncesi yeterlik düzeyleri $\bar{x}=3,45$ (yeterli) iken, uygulama sonrasında $\bar{x}=4,38$ (çok yeterli)'e ulaşmıştır. Bu bulgu ile öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitiminde öğretmenlik uygulaması dersinin katkısının büyük olduğu ve adayların uygulama derslerinden olumlu yönde etkilendikleri söylenebilir.

4.2.2. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi

Şekil 11. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Yeterlik Düzeyleri

Tablo 6: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Yeterlik Düzeyleri

Anabilim dalı	Uygulama Öncesi			Uygulama Sonrası		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	ss
İÖ SBÖ	30	3,70	0,668	30	4,32	0,209
İÖ MÖ	40	3,51	0,566	40	4,31	0,153
İÖ FBÖ	53	3,17	0,573	53	4,30	0,238
İÖ SÖ	132	3,54	0,566	132	4,38	0,385
İÖ OÖÖ	46	3,32	0,592	46	4,43	0,195
TOPLAM	301	3,45	0,601	301	4,38	0,298

Tablo 6 ve şekil 1' de İlköğretim Bölümüne bağlı farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası yeterlik düzeylerine ilişkin bulgular verilmiştir. Bu bulgulara göre, uygulama öncesi **Sosyal Bilgiler Öğretmenliği** anabilim dalı öğretmen adaylarının (*Bundan sonraki metinlerde Sosyal Bilgiler öğretmen adayları olarak geçecektir*) yeterlik düzeyleri $\bar{x}=3,70$ (yeterli) iken, uygulama sonrasında $\bar{x}=4,32$ (çok yeterli)' ye yükselmiştir. **Matematik Öğretmenliği** anabilim dalı öğretmen adaylarının (*Bundan sonraki metinlerde Matematik öğretmen adayları olarak geçecektir*) uygulama öncesi yeterlik düzeyleri $\bar{x}=3,51$ (yeterli) iken, uygulama sonrasında $\bar{x}=4,31$ (çok yeterli)'e yükselmiştir. **Fen Bilgisi Öğretmenliği** anabilim dalı öğretmen adaylarının (*Bundan sonraki metinlerde Fen Bilgisi öğretmen adayları olarak geçecektir*) uygulama öncesi yeterlik düzeyleri $\bar{x}=3,17$ (kısmen yeterli) iken, uygulama sonrasında $\bar{x}=4,30$ (çok yeterli)'a ulaşmıştır. **Sınıf Öğretmenliği** anabilim dalı öğretmen adaylarının (*Bundan sonraki metinlerde Sınıf Öğretmenliği öğretmen adayları olarak geçecektir*) uygulama öncesi yeterlik düzeyleri $\bar{x}=3,54$ (yeterli) iken, uygulama sonrasında

$\bar{x}=4,38$ (çok yeterli)' e ulaşmıştır. **Okul Öncesi Öğretmenliği** anabilim dalı öğretmen adaylarının (*Bundan sonraki metinlerde Okul Öncesi öğretmen adayları olarak geçecektir*)uygulama öncesi yeterlik düzeyleri $\bar{x}=3,3$ (kısmen yeterli) iken, uygulama sonrasında $\bar{x}=4,43$ (çok yeterli)'e ulaşmıştır. Bu bulgu ile tüm anabilim dalındaki öğretmen adaylarının yeterliklerini artırdıkları söylenebilir. Bununla birlikte uygulama öncesinde **Sosyal Bilgiler Öğretmenliği** anabilim dalı öğretmen adaylarının anabilim dalları arasında en yüksek ortalamaya ($\bar{x}=3,70$) sahip olduğu, ancak uygulama sonrasında **Okul Öncesi Öğretmenliği** anabilim dalı öğretmen adaylarının en yüksek ortalamaya ($\bar{x}=4,43$) ulaştığı görülmektedir.

Tablo 6.1: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğretmenlik Mesleği Yeterliklerine İlişkin ANCOVA Sonuçları

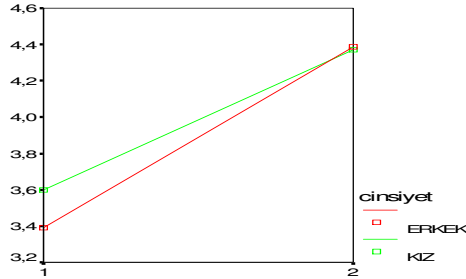
Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Farkın kaynağı (Bonferroni testi)
Gruplar arası						
Grup	2,957	4	0,739	3,643	0,006	İ.Ö.SBÖ- İ.Ö.FBÖ
Hata	60,060	296	,203			
Gruplar içi						İ.Ö.SÖ - İ.Ö. FBÖ
Ölçüm	100,078	1	100,078	444,319	,000	
GrupxÖlçüm	5,489	4	1,372	6,093	,000	
Hata	66,671	296	0,225			
Toplam	172,238	301				

Tablo 6.1'de görüldüğü üzere, farklı anabilim dallarında uygulamaya katılan öğretmen adaylarının sahip oldukları öğretmen yeterlikleri uygulama öncesi ve sonrasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir [$F_{(4,296)}=6,093$, $p<0,05$].

Yine yapılan bonferroni testi ile farklı anabilim dalları arasındaki öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası yeterlik düzeyleri arasındaki farkın kaynağı tespit edilmiştir. Bu bulguya göre, **Fen Bilgisi** öğretmen adayları ile **Sosyal Bilgiler** öğretmen adayları arasında, **Fen Bilgisi** öğretmen adayları ile **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adayları arasında uygulama zamanı değişkenine göre **Fen Bilgisi** öğretmen adayları lehine anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir.

4.2.3. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi

Şekil 12. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Yeterlik Düzeyleri

Tablo 7: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Yeterlik Düzeyleri

CİNSİYET	Uygulama Öncesi			Uygulama Sonrası		
	n	\bar{x}	SS	n	\bar{x}	SS
KIZ	208	3,39	0,603	208	4,38	0,308
ERKEK	93	3,60	0,573	93	4,36	0,277
TOPLAM	301	3,45	0,601	301	4,38	0,298

Tablo 7 ve şekil 2’de kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterlik düzeyleri belirtilmiştir. Buna göre, uygulamaya katılan 208 erkek öğretmen adayının uygulama öncesi yeterlik düzeyi $\bar{x}=3,39$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,38$ (çok yeterli)’e yükselmiştir. Uygulamaya katılan 93 kız öğretmen adayının yeterlik düzeyi uygulama öncesinde $\bar{x}=3,60$ (yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,36$ (çok yeterli)’ya yükselmiştir. Bu bulgudan da anlaşıldığı gibi kız ve erkek öğretmen adaylarının öğretmen yeterliklerini kazanmalarında uygulama derslerinin önemli etkisi vardır.

Tablo 7.1: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğretmenlik Mesleği Yeterlik Düzeylerine İlişkin ANCOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar arası					
Grup	1,166	1	1,166	5,637	0,018
Hata	61,851	299	0,207		
Gruplar içi					
Ölçüm	100,262	1	100,262	425,274	0,000
GrupxÖlçüm	1,668	1	1,668	7,073	0,008
Hata	70,492	299	0,236		
Toplam	172,422	301	102,166		

Kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası yeterlilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin ANCOVA (*Analysis of Covariance*) sonuçları tablo 7.1’ de verilmiştir. Buna

göre, kız ve erkek öğretmen adaylarının öğretmen yeterliklerine sahip oluş düzeyleri uygulama öncesi ve sonrasında erkek öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir [$F_{(1,299)} = 7,073$, $p < 0,05$].

“Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Anketi” verilerine de dayanarak erkek öğretmen adaylarının kız öğretmen adaylarına göre uygulama öğretmeninden sınıf dışı etkinliklerde daha fazla yararlanması, uygulama öğretim görevlisinden uygulamaya yönelik değerlendirmeler hakkında daha fazla bilgi alması, gibi faktörlerin uygulama sonrası yeterliklerini artırmalarında etken olduğu düşünülebilir.

4.2.4. Öğretmen Adaylarının “Öğretmen Yeterlilikleri” Ölçeğinin Farklı Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığının İncelenmesi

Öğretmen yeterlilikleri ölçeğinde bir öğretmenin sahip olması gereken dört yeterlik kategorisi bulunmaktadır. Bunlar;

- 1- Alan Bilgisi Yeterliği,
- 2- Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme Yeterliği,
- 3- Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik) Yeterliği,
- 4- Kişisel ve Mesleki Özelliklere ait yeterliklerdir. Araştırma sorusu doğrultusunda bu dört yeterlik kategorisine yönelik bulgu ve yorumlar aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 8: Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Farklı Kategorilerdeki Yeterlilik Düzeyleri

Kategori	Uygulama	N	\bar{x}	ss	sd	t	p
Alan Bilgisi	Önce	301	3,56	0,769	300	-14,806	0,000
	Sonra	301	4,34	0,494			
Öğretme-Öğrenme Sürecini yönetme	Önce	301	3,50	0,617	300	-21,529	0,000
	Sonra	301	4,39	0,315			
Rehberlik	Önce	301	3,36	0,849	300	-16,718	0,000
	Sonra	301	4,31	0,482			
Kişisel ve Mesleki Özellikler	Önce	301	3,26	0,689	300	-24,551	0,000
	Sonra	301	4,38	0,384			

Tablo 8’de öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası öğretmenlik mesleğine ilişkin farklı kategorilerdeki yeterlilik düzeylerine ilişkin bulgular verilmiştir. Buna göre ankete katılan 301 öğretmen adayının, uygulama öncesi **alan bilgisi** yeterlilik düzeyi $\bar{x} = 3,56$ (yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x} = 4,34$ (çok yeterli) e yükselmiştir. Öğretmen adaylarının alan bilgisine ait yeterlilik düzeyleri uygulama sonrası lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir [$t_{(300)} = -14,806$, $P < 0,05$].

Öğretmen adayların **öğretme-öğrenme sürecini yönetme** yeterliğine ait yeterlik düzeyi uygulama öncesi $\bar{x}=3,50$ (yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,39$ (çok yeterli)'a ulaşmıştır. Öğretmen adaylarının öğrenme-öğretme sürecini yönetmeye yönelik yeterlik düzeyleri, uygulama sonrası lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir [$t_{(300)} = -21,529$, $P<0.05$].

Öğretmen adaylarının **rehberlik** yapabilme yeterliği uygulama öncesi $\bar{x}=3,36$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,31$ (çok yeterli) düzeye ulaşmıştır. Öğretmen adaylarının rehberlik yapabilme yeterlik düzeyleri, uygulama sonrası lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir [$t_{(300)} = -16,718$, $P<0.05$].

Yine öğretmen adaylarının **kişisel ve mesleki özelliklere** ait yeterlik düzeyi uygulama öncesi $\bar{x}=3,26$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,38$ (çok yeterli)'e yükselmiştir. Öğretmen adaylarının kişisel ve mesleki özelliklere ait yeterlik düzeyleri, uygulama sonrası lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir [$t_{(300)} = -24,551$, $P<0.05$].

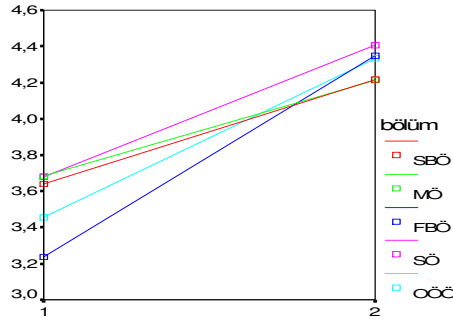
Tablo 8'e genel olarak bakıldığında elde edilen bulgulardan öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası öğretmenlik mesleğine ilişkin farklı kategorilere ait yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Tablo 8'de görüldüğü üzere öğretmen adayları uygulama sonrasında en fazla **kişisel ve mesleki özelliklere** ait yeterliklerini artırmışlardır.

4.2.5. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Öğretmen Yeterlilikleri” Ölçeğinin Farklı Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi

Araştırma sorusuna yönelik olarak farklı anabilim dalındaki öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası yeterlik düzeylerinin **alan bilgisi, öğretme-öğrenme sürecini yönetme, öğrenci kişilik hizmetleri, kişisel ve mesleki özellikler** kategorilerinde istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla, her kategori ayrı ayrı ele alınarak incelenecektir.

4.2.5.1. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Alan Bilgisi Kategorisindeki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Şekil 13. : Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Alan Bilgisi Yeterlik Düzeyleri

Tablo 9: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Alan Bilgisi Yeterlik Düzeyleri

BÖLÜM	Uygulama Öncesi			Uygulama Sonrası		
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss
İÖ SBÖ	30	3,64	0,852	30	4,21	0,386
İÖ MÖ	40	3,68	0,684	40	4,21	0,418
İÖ FBÖ	53	3,23	0,858	53	4,34	0,431
İÖ SÖ	132	3,67	0,728	132	4,40	0,559
İÖ OOÖ	46	3,45	0,695	46	4,33	0,462
TOPLAM	301	3,56	0,769	301	4,34	0,494

Tablo 9 ve şekil 3'te farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası **alan bilgisi** yeterlik düzeylerine ait bulgular verilmiştir. Buna göre; ankete katılan **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının uygulama öncesi alan bilgisi yeterlik düzeyi $\bar{x} = 3,64$ (yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x} = 4,21$ (çok yeterli)'e ulaşmıştır. **Matematik** öğretmen adaylarının uygulama öncesi alan bilgisi yeterlik düzeyi $\bar{x} = 3,68$ (yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x} = 4,21$ (çok yeterli)' e ulaşmıştır. **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının uygulama öncesi alan bilgisi yeterliği $\bar{x} = 3,23$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x} = 4,34$ (çok yeterli)' e yükselmiştir. **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının uygulama öncesi alan bilgisi yeterliği $\bar{x} = 3,67$ (yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x} = 4,40$ (çok yeterli)' a yükselmiştir. **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının uygulama öncesi alan bilgisi yeterlik düzeyi $\bar{x} = 3,45$ (yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x} = 4,33$ (çok yeterli)' e ulaşmıştır. Bu bulguda da görüldüğü gibi tüm anabilim dallarındaki öğretmen adayları uygulama sonrasında yeterlik düzeylerini yükseltmişlerdir. Bununla birlikte **alan bilgisi** yeterliğini uygulama sonrasında en fazla artıran öğretmen adayları **Fen Bilgisi** öğretmen adayları iken, **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adayları da uygulama sonunda alan bilgisi yeterliği en yüksek düzeyde olan öğretmen adayları olmuştur.

Tablo 9.1. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Alan Bilgisi Yeterlik Düzeylerine İlişkin ANCOVA Sonuçları

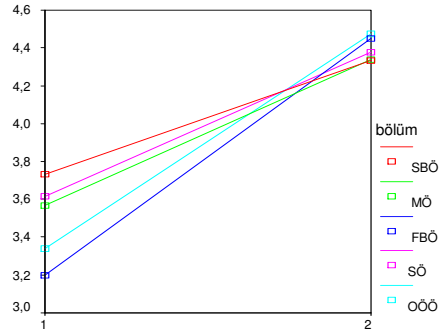
Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Farkın kaynağı (Bonferroni testi)
Gruplar arası						
Grup	5,209	4	1,302	3,183	0,014	İ.Ö.FBÖ- İ.Ö.SÖ
Hata	121,082	296	0,409			
Gruplar içi						
Ölçüm	68,629	1	68,629	170,286	0,000	
GrupxÖlçüm	5,187	4	1,297	3,218	0,013	
Hata	119,293	296	0,403			
Toplam	193,109	301				

Tablo 9.1’de belirtilen ANCOVA sonuçlarına göre; farklı anabilim dallarında uygulamaya katılan öğretmen adaylarının **alan bilgisine** yönelik yeterlik düzeyleri uygulama öncesi ve sonrasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir [$F_{(4,296)}=3,218, p<0,05$].

Yapılan bonferroni testi sonucunda ise **alan bilgisine** ait yeterliklerin hangi anabilim dalları arasında farklılaştığı verilmiştir. Buna göre, **Fen Bilgisi** öğretmen adayları ile **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası **alan bilgisi** yeterlik düzeyleri arasında **Fen Bilgisi** öğretmen adayları lehine anlamlı farklılık görülmektedir.

4.2.5.2. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme Kategorisindeki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Şekil 14. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme Yeterlik Düzeyleri

Tablo 10: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme Yeterlik Düzeyleri

BÖLÜM	Uygulama Öncesi			Uygulama Sonrası		
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss
İÖ SBÖ	30	3,73	0,620	30	4,33	0,226
İÖ MÖ	40	3,56	0,551	40	4,33	0,175
İÖ FBÖ	53	3,19	0,584	53	4,44	0,235
İÖ SÖ	132	3,61	0,592	132	4,37	0,410
İÖ OÖÖ	46	3,33	0,634	46	4,47	0,188

Tablo 10 ve şekil 4'te farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası **öğretme-öğrenme sürecini yönetme** yeterlik düzeylerine ilişkin bulgular verilmiştir. Buna göre; **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının uygulama öncesi öğrenme-öğretme sürecini yönetme yeterlik düzeyi $\bar{x}=3,73$ (yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,33$ (çok yeterli)' e ulaşmıştır. **Matematik** öğretmen adaylarının uygulama öncesi alan bilgisi yeterliği $\bar{x}=3,56$ (yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,33$ (çok yeterli)'e yükselmiştir. **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının uygulama öncesi öğrenme-öğretme sürecini yönetme yeterliği $\bar{x}=3,19$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,44$ (çok yeterli)' e yükselmiştir. **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının uygulama öncesi öğrenme-öğretme sürecini yönetme yeterlik düzeyi $\bar{x}=3,61$ (yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,37$ (çok yeterli)'ye yükselmiştir. **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının uygulama öncesi öğrenme-öğretme sürecini yönetme yeterliği $\bar{x}=3,33$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,37$ (çok yeterli)'ye yükselmiştir. Bu bulguda görüldüğü gibi tüm anabilim dalındaki öğretmen adayları **öğretme-öğrenme sürecini yönetme** yeterliğini uygulama sonunda artırmışlardır. **Öğretme-öğrenme sürecini yönetme** yeterliğini uygulama sonrasında en fazla artıran öğretmen adayları, **alan bilgisi** yeterliğinde olduğu gibi **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarıdır.

Tablo 10.1: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğrenme-Öğretme Sürecini Yönetme Yeterlik Düzeylerine İlişkin ANCOVA Sonuçları

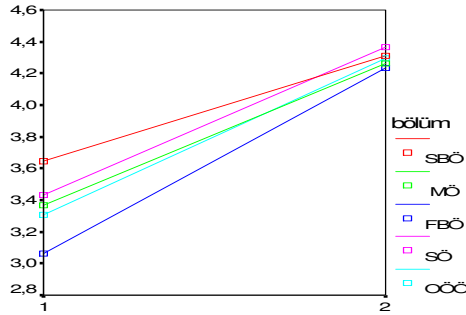
Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Farkın kaynağı (Bonferroni testi)
Gruplar arası						
Grup	2,849	4	0,712	3,293	0,012	İ.Ö.FBÖ- İ.Ö.SÖ
Hata	64,022	296	0,216			
Gruplar içi						
Ölçüm	96,072	1	96,072	406,103	0,000	
GrupxÖlçüm	7,414	4	1,853	7,835	0,000	
Hata	70,025	296	0,237			
Toplam	173,511	301	98,162			

Tablo 10.1’de farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası **öğretme-öğrenme sürecini yönetme** yeterlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin ANCOVA sonuçları verilmiştir. Buna göre; farklı anabilim dallarında uygulamaya katılan öğretmen adaylarının **öğretme-öğrenme sürecini yönetmeye** yönelik yeterlikleri uygulama öncesi ve sonrasında anlamlı farklılıklar göstermektedir [$F_{(4,296)}=7,835$, $p<0,05$].

Yapılan bonferroni testi sonucunda ise **öğretme-öğrenme sürecine** ait yeterliklerin hangi anabilim dalları arasında farklılaştığı verilmiştir. Buna göre, **Fen Bilgisi** öğretmen adayları ile **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası öğrenme-öğretme sürecini yönetme yeterlik düzeyleri **Fen Bilgisi** öğretmen adayları lehine anlamlı farklılık göstermektedir.

4.2.5.3. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik) Kategorisindeki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Şekil 15. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik) Yeterlik Düzeyleri

Tablo 11: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik) Yeterlik Düzeyleri

BÖLÜM	Uygulama Öncesi			Uygulama Sonrası		
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	ss
İÖ SBÖ	30	3,64	1,056	30	4,31	0,377
İÖ MÖ	40	3,36	0,934	40	4,26	0,354
İÖ FBÖ	53	3,06	0,692	53	4,23	0,636
İÖ SÖ	132	3,43	0,799	132	4,36	0,483
İÖ OÖÖ	46	3,30	0,860	46	4,29	0,427

Tablo 11 ve şekil 5’te farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası **öğrenci kişilik hizmetlerine (rehberlik)** ilişkin yeterlik düzeyleri verilmiştir. Buna göre; **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının uygulama öncesi öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik) yeterlik düzeyi $\bar{x}=3,64$ (yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,31$ (çok yeterli)’e yükselmiştir. **Matematik** öğretmen adaylarının uygulama öncesi öğrenci kişilik hizmetleri yeterliği $\bar{x}=3,36$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,26$ (çok yeterli)’ya yükselmiştir. **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının uygulama öncesi öğrenci kişilik hizmetlerine ait yeterlik düzeyi $\bar{x}=3,06$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,23$ (çok

yeterli)’e yükselmiştir. **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının uygulama öncesi öğrenci kişilik hizmetlerine yönelik yeterlik ortalaması $\bar{x}=3,43$ (yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,36$ (çok yeterli)’ya yükselmiştir. **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının uygulama öncesi öğrenci kişilik hizmetleri yeterliği $\bar{x}=3,30$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,29$ (çok yeterli)’a yükselmiştir. Bu bulgulardan tüm anabilim dalındaki öğretmen adaylarının **öğrenci kişilik hizmetlerine** ilişkin yeterlik düzeylerinin uygulama sonrasında arttığı görülmektedir.

Tablo 11.1: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik) Yeterliğine İlişkin ANCOVA Sonuçları

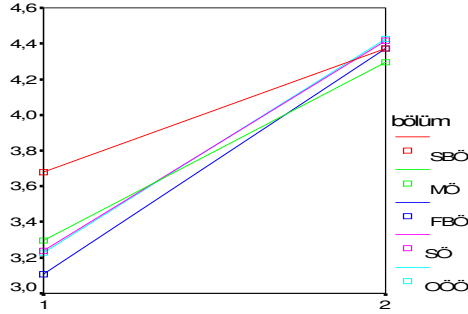
Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Farkın kaynağı (Bonferroni testi)
Gruplar arası						
Grup	6,179	4	1,545	3,406	0,010	İ.Ö.SBÖ-İ.Ö.FBÖ
Hata	134,228	296	0,453			
Gruplar içi						
Ölçüm	101,444	1	101,444	209,623	0,254	İ.Ö.FBÖ-İ.Ö.SÖ
GrupxÖlçüm	2,602	4	0,651	1,344	0,254	
Hata	70,025	296	0,237			
Toplam	174,071	301	102,332			

Tablo 11.1’de farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası **öğrenci kişilik hizmetleri** yeterlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin ANCOVA sonuçları verilmiştir. Buna göre; her ne kadar uygulama öncesi ve uygulama sonrası farklı anabilim dallarında uygulamaya katılan öğretmen adaylarının **rehberlik** yeterliklerine ilişkin ortalamaları arasında farklılık olduğu görülse bile, istatistiksel anlamda anlamlı bir farklılık olduğu söylenemez [$F_{(4,296)}=1,344$, $p>0,05$].

Yapılan bonferroni testi sonucunda ise, **Fen Bilgisi** öğretmen adayları ile **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının, **Fen Bilgisi** öğretmen adayları ile **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının rehberlik yeterlikleri arasında **Fen Bilgisi** öğretmen adayları lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir. **Sosyal Bilgiler** öğretmen adayları ve **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının yeterlik düzeyleri uygulama öncesi “yeterli” iken uygulama sonrasında “çok yeterli” olmuştur. **Fen Bilgisi** öğretmen adayları ise tüm yeterliklerde olduğu gibi rehberlik yeterliğinde de büyük bir gelişme göstermiş ve “kısmen yeterli” olan düzeyini “çok yeterli” düzeye yükseltmiştir. Tüm anabilim dalındaki öğretmen adaylarının, rehberlik yeterliği uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaşmıştır.

4.2.5.4. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Kişisel ve Mesleki Özellikler Kategorisindeki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Şekil 16. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Kişisel ve Mesleki Özellikler Yeterlik Düzeyleri

Tablo 12: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası **Kişisel ve Mesleki Özellikler Yeterlik Düzeyleri**

BÖLÜM	Uygulama Öncesi			Uygulama Sonrası		
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	Ss
İÖ SBÖ	30	3,67	0,816	30	4,37	0,298
İÖ MÖ	40	3,29	0,723	40	4,29	0,363
İÖ FBÖ	53	3,10	0,629	53	4,37	0,367
İÖ SÖ	132	3,23	0,685	132	4,41	0,428
İÖ OÖÖ	46	3,22	0,563	46	4,42	0,334

Tablo 12 ve şekil 6’da farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası **kişisel ve mesleki özellikler** yeterlik düzeylerine ilişkin bulgular verilmiştir. Buna göre; **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının uygulama öncesi kişisel ve mesleki özellikler yeterlik ortalaması $\bar{x}=3,67$ (yeterli) düzeyde iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,37$ (çok yeterli)’ye yükselmiştir. **Matematik** öğretmen adaylarının uygulama öncesi kişisel ve mesleki özellikler yeterliği $\bar{x}=3,29$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,29$ (çok yeterli)’a yükselmiştir. **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının uygulama öncesi kişisel ve mesleki özelliklere ait yeterlik düzeyi $\bar{x}=3,10$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,37$ (çok yeterli)’ye yükselmiştir. **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının uygulama öncesi kişisel ve mesleki özellikler yeterlik ortalaması $\bar{x}=3,23$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,41$ (çok yeterli)’e yükselmiştir. **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının uygulama öncesi kişisel ve mesleki özellikler yeterliği $\bar{x}=3,22$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,42$ (çok yeterli)’ye yükselmiştir. Tüm anabilim dalındaki öğretmen adaylarının **kişisel ve mesleki özelliklere** ait yeterlik düzeylerinin uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaştığı görülmektedir.

Tablo 12.1: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Kişisel ve Mesleki Özellikler Yeterliğine İlişkin ANCOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Farkın kaynağı (Bonferroni testi)
Gruplar arası						
Grup	3,261	4	0,815	2,708	0,030	İ.Ö.SBÖ- İ.Ö.FBÖ
Hata	89,106	296	0,301			
Gruplar içi						
Ölçüm	133,678	1	133,678	435,676	0,000	
GrupxÖlçüm	3,881	4	0,970	3,162	0,014	
Hata	90,821	296	0,307			
Toplam	228,38	301	134,955			

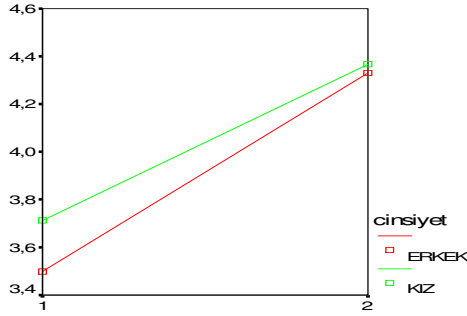
Tablo 12.1’de belirtilen ANCOVA sonuçlarına göre; farklı anabilim dallarında uygulamaya katılan öğretmen adaylarının **kişisel ve mesleki özelliklere** yönelik yeterlikleri uygulama öncesi ve sonrasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir [$F_{(4,296)} = 3,162$, $p < 0,05$]. Bu bulgu farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının kişisel ve mesleki özelliklere ait yeterlikleri kazanmada uygulama derslerinden farklı etkilendiklerini göstermektedir. Yapılan bonferroni testi sonucunda bu bulgunun kaynağı araştırılmıştır. Buna göre; **Sosyal Bilgiler** öğretmen adayları ile **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası kişisel ve mesleki özelliklere ait yeterlik düzeyleri arasında **Fen Bilgisi** öğretmen adayları lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Yine “Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Anketi” verilerine de dayanarak **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının diğer anabilim dallarındaki adaylara göre öğretmenlik becerilerinin gelişiminde uygulama öğretmeninden olumlu yönde daha çok etkilenmeleri, uygulama sürecinde daha çok yardım almaları, uygulamada uyulması gereken kurallara daha çok uymaları gibi faktörlerin adayların kişisel ve mesleki gelişimine ait yeterliklerini diğer anabilim dalındaki adaylara göre daha çok artırmaların da etken olarak düşünülebilir.

4.2.6. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Öğretmen Yeterlilikleri” Anketinin Farklı Kategorilerine İlişkin Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi

Kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası yeterlik düzeyleri ölçeğin farklı kategorilerinde yer alan yeterliklere göre incelenmiştir. Bu yeterlikler sırasıyla; Alan bilgisi, Öğrenme-öğretme sürecini yönetme, öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik), kişisel ve mesleki özellikler yeterlikleridir.

4.2.6.1. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Alan Bilgisi Kategorisine Yönelik Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Şekil 17. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Alan Bilgisi Yeterlilik Düzeyleri

Tablo 13: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Alan Bilgisi Yeterlilik Düzeyleri

CİNSİYET	Uygulama Öncesi			Uygulama Sonrası		
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	Ss
ERKEK	208	3,49	0,786	208	4,32	0,506
KIZ	93	3,71	0,709	93	4,36	0,467
TOPLAM	301	3,56	0,769	301	4,34	0,494

Tablo 13 ve şekil 7’de kız ve erkek öğretmen adaylarının **alan bilgisi** yeterliğine ait ortalama ve standart sapma puanları verilmiştir. Buna göre uygulamaya katılan 208 bay öğretmen adayının alan bilgisine ait yeterlik ortalaması uygulama öncesi $\bar{x} = 3,49$ (yeterli) iken uygulama sonrası $\bar{x} = 4,32$ (çok yeterli)’ye yükselmiştir. Uygulamaya katılan 93 bayan öğretmen adayının alan bilgisine ait yeterlik ortalaması ise uygulama öncesi $\bar{x} = 3,71$ (yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x} = 4,36$ (çok yeterli)’ya yükselmiştir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının **alan bilgisine** ait yeterlik düzeylerinin uygulama sonrasında arttığı görülmektedir.

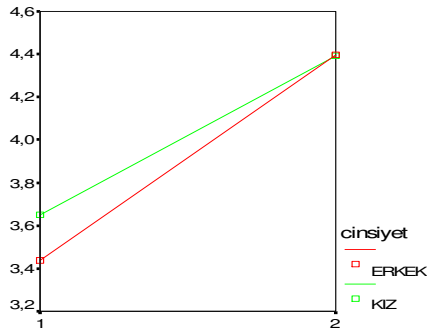
Tablo 13.1: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Alan Bilgisi Yeterliğine İlişkin ANCOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Gruplar arası					
Grup	2,044	1	2,044	4,920	0,027
Hata	124,246	299	0,416		
Gruplar içi					
Ölçüm	70,971	1	70,971	171,904	0,000
GrupxÖlçüm	1,038	1	1,038	2,514	0,114
Hata	123,443	299	0,413		
Toplam	195,452	301			

Kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası **alan bilgisi** yeterlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığına yönelik ANCOVA sonuçları Tablo 13.1’de verilmiştir. Buna göre; uygulamaya katılan kız ve erkek öğretmen adaylarının **alan bilgisine** yönelik yeterlikleri uygulama öncesi ve sonrasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermemektedir [$F_{(1,299)}=2,514$, $p>0,05$].

4.2.6.2. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme Kategorisine Yönelik Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Şekil 18. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme Yeterlilik Düzeyleri

Tablo 14: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası **Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme Yeterlilik Düzeyleri**

CİNSİYET	Uygulama Öncesi			Uygulama Sonrası		
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	Ss
ERKEK	208	3,43	0,604	208	4,39	0,321
KIZ	93	3,65	0,623	93	4,39	0,304
TOPLAM	301	3,50	0,617	301	4,39	0,315

Tablo 14 ve şekil 8’de kız ve erkek öğretmen adaylarının **öğretme-öğrenme sürecini yönetme** yeterlik düzeylerine ilişkin bulgular verilmiştir. Buna göre uygulamaya katılan 208 erkek öğretmen adayının öğretim-öğrenme sürecini yönetmeye ait yeterlik ortalaması uygulama öncesi $\bar{x}=3,43$ (yeterli) iken uygulama sonrası $\bar{x}=4,39$ (çok yeterli)’ a yükselmiştir. Uygulama katılan 93 kız öğretmen adayının öğrenme-öğretim sürecini yönetmeye ait yeterlik ortalaması ise uygulama öncesi $\bar{x}=3,65$ (yeterli) iken uygulama sonrası $\bar{x}=4,39$ (çok yeterli)’a yükselmiştir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının öğretim-öğrenme sürecini yönetmeye ait yeterlik düzeyleri uygulama sonrasında eşitlenmiştir.

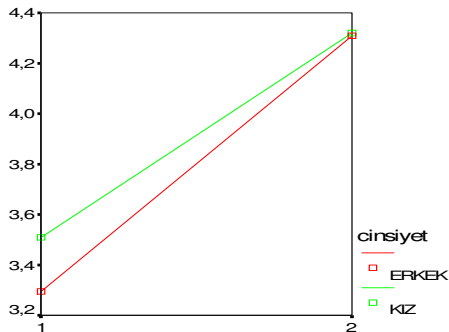
Tablo 14.1: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme Yeterliğine İlişkin ANCOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Gruplar arası					
Grup	1,358	1	1,358	6,200	0,013
Hata	65,513	299	0,219		
Gruplar içi					
Ölçüm	92,777	1	92,777	6,127	0,014
GrupxÖlçüm	1,555	1	1,555	6,127	0,014
Hata	75,884	299	0,254		
Toplam	170,216	301	94,586		

Tablo 12.1’de belirtilen ANCOVA sonuçlarına göre; uygulamaya katılan kız ve erkek öğretmen adaylarının **öğretme-öğrenme sürecini yönetme** yeterlikleri uygulama öncesi ve sonrasında erkek öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir [$F_{(1,299)} = 6,127$, $p < 0,05$].

4.2.6.3. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik) Kategorisine Yönelik Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Şekil 19. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik) Yeterlik Düzeyleri

Tablo 15: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik) Yeterlik Düzeyleri

CİNSİYET	Uygulama Öncesi			Uygulama Sonrası		
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	Ss
ERKEK	208	3,29	0,875	208	4,30	0,486
KIZ	93	3,50	0,771	93	4,32	0,476
TOPLAM	301	3,36	0,849	301	4,31	0,482

Tablo 15ve şekil 9’da kız ve erkek öğretmen adaylarının **öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik)** yeterlik düzeylerine ilişkin bulgular verilmiştir. Buna göre uygulamaya katılan 208 erkek öğretmen adayının öğrenci kişilik hizmetlerine ait

yeterlik ortalaması uygulama öncesi $\bar{x}=3,29$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrası $\bar{x}=4,30$ (çok yeterli)' a yükselmiştir. Uygulama katılan 93 kız öğretmen adayının öğrenci kişilik hizmetlerine ait yeterlik ortalaması ise uygulama öncesi $\bar{x}=3,50$ (yeterli) iken uygulama sonrası $\bar{x}=4,32$ (çok yeterli)'ye yükselmiştir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının öğrenci kişilik hizmetlerine ait yeterlik düzeylerinin uygulama sonrasında arttığı söylenebilir.

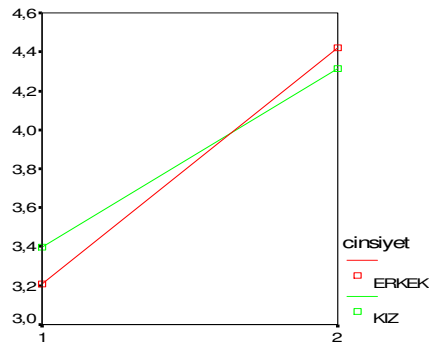
Tablo 15.1: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Rehberlik) Yeterliğine İlişkin ANCOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Gruplar arası					
Grup	1,631	1	1,631	3,514	0,062
Hata	138,775	299	0,464		
Gruplar içi					
Ölçüm	106,818	1	106,818	220,969	0,000
GrupxÖlçüm	1,308	1	1,308	2,706	0,101
Hata	144,538	299	0,483		
Toplam	252,664	301	108,609		

Kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası **öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik)** yeterlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin ANCOVA sonuçları Tablo 15.1'de verilmiştir. Buna göre; uygulamaya katılan kız ve erkek öğretmen adaylarının **öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik)** yeterlik ortalamaları uygulama öncesi ve sonrasında farklılıklar gösterse de istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(1,299)}=2,706$, $p>0,05$].

4.2.6.4. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Kişisel ve Mesleki Özellikler Kategorisine Yönelik Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Şekil 20. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Kişisel ve Mesleki Özelliklere İlişkin Yeterlilik Düzeyleri

Tablo 16: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası **Kişisel ve Mesleki Özelliklere İlişkin Yeterlik Düzeyleri**

CİNSİYET	Uygulama Öncesi			Uygulama Sonrası		
	n	\bar{x}	ss	n	\bar{x}	Ss
ERKEK	208	3,20	0,703	208	4,42	0,394
KIZ	93	3,40	0,643	93	4,31	0,353
TOPLAM	301	3,26	0,689	301	4,38	0,384

Tablo 16 ve şekil 10’da kız ve erkek öğretmen adaylarının **kişisel ve mesleki özellikler** yeterliğine ilişkin bulgular verilmiştir. Buna göre uygulamaya katılan 208 erkek öğretmen adayının kişisel ve mesleki özellikler yeterliğine ait yeterlik ortalaması uygulama öncesi $\bar{x}=3,20$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrası $\bar{x}=4,42$ (çok yeterli)’ye yükselmiştir. Uygulama katılan 93 kız öğretmen adayının kişisel ve mesleki özelliklere ait yeterlik ortalaması ise uygulama öncesi $\bar{x}=3,39$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrası $\bar{x}=4,31$ (çok yeterli)’e yükselmiştir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının kişisel ve mesleki özelliklere ait yeterlik düzeyleri uygulama sonrasında artmıştır.

Tablo 16.1: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası **Kişisel ve Mesleki Özellikler Yeterlik Düzeyine İlişkin ANCOVA Sonuçları**

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Gruplar arası					
Grup	0,214	1	0,214	0,694	0,405
Hata	92,153	299	0,308		
Gruplar içi					
Ölçüm	146,574	1	146,574	476,940	0,000
GrupxÖlçüm	2,813	1	2,813	9,152	0,003
Hata	91,889	299	0,307		
Toplam	241,276	301	149,694		

Tablo 16.1’ de Kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası **kişisel ve mesleki özelliklere** ait yeterlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin ANCOVA sonuçları verilmiştir. Buna göre; uygulamaya katılan kız ve erkek öğretmen adaylarının kişisel ve mesleki özelliklere ait yeterliklerinin uygulama öncesi ve sonrasında erkek öğretmen adayları lehine anlamlı farklılıklar göstermektedir [$F_{(1,299)} = 9,152$, $p < 0,05$]. Yapılan “Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Anketi” verilerine de dayanarak erkek öğretmen adaylarının; uygulama sürecinde uygulama öğretmeninden, uygulama öğretim elemanından, uygulama okul koordinatöründen kız öğretmen adaylarına göre daha fazla yararlanmaları bu farklılığın oluşmasında etken olarak görülebilir.

4.2.7. Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaşılan Sorunların Neler Olduğunun İncelenmesi

Öğretmenlik uygulamasında karşılaşılan sorunlar, uygulamada aktif rol alan *uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, uygulama okul koordinatörü ve öğretmen adaylarından* kaynaklanan sorunlar olarak ele alınmıştır.

4.2.7.1. Uygulama Öğretmeninden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Uygulamada karşılaşılan problemler anketinde yer alan 1–8. sorular *uygulama öğretmeninden* kaynaklanan sorunları ifade etmektedir.

Tablo 17: *Uygulama Öğretmeninden Kaynaklanan Sorunlara Yönelik Frekans Tablosu*

SORULAR	Hiçbir zaman		Bazen		Her Zaman	
	f	%	f	%	f	%
S1. Derse ilişkin kaynak kitapları bulmama yardımcı oldu	185	59,5	68	21,9	58	18,6
S2 Günlük planlarımı hazırlamamda bana yardımcı oldu.	148	47,6	78	25,1	85	27,3
S3. Uygulama süresince benimle beraberdi.	95	30,5	103	33,1	113	36,3
S4. Sınıftan ayrılması gereken durumlarda kolayca ulaşabileceğim yerlerde oldu.	80	25,7	83	26,7	148	47,6
S5. Düzenli olarak uygulamamdaki performansıma ilişkin değerlendirmeler yaptı.	131	42,1	106	34,1	74	23,8
S6. Öğretmenlik becerilerimin gelişimini olumlu yönde etkiledi.	98	31,5	87	28	126	40,5
S7. Sınıf dışı etkinliklerde bana rehberlik etti.	131	42,1	68	21,9	112	36
S8. Öğrencilerle iyi ilişkiler kurmama katkı sundu.	83	26,7	101	32,5	127	40,8

Tablo 17’de *uygulama öğretmeninden* kaynaklanan sorunların frekans ve yüzdelik oranları verilmiştir. 311 öğretmen adayının verdiği cevaplar en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre yorumlandığında şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

“*Derse ilişkin kaynaklar bulmama yardımcı oldu*” ifadesinin yer aldığı 1. soruyu öğretmen adaylarının % 59,5’i “hiçbir zaman” şeklinde yanıtlamıştır. “*Günlük planlarımı hazırlamamda bana yardımcı oldu*” ifadesinin yer aldığı 2. soruyu ise öğretmen adaylarının %47,6’ sını “hiçbir zaman” şeklinde yanıt vermiştir. 3.soruda yer alan “*Uygulama süresince benimle beraberdi*” ifadesini öğretmen adaylarının %36,3’ü “bazen” şeklinde yanıtlamıştır. “*Sınıftan ayrılması gereken durumlarda kolayca ulaşabileceğim yerlerde oldu*” ifadesinin yer aldığı 4. soruya öğretmen adaylarının % 47,6’sını “her zaman” yanıtını vermiştir. “*Düzenli olarak uygulamamdaki performansıma ilişkin değerlendirmeler yaptı*” ifadesinin geçtiği 5. soruya adayların %42,1’i “hiçbir zaman” yanıtını vermiştir. “*Öğretmenlik becerilerimin gelişimini olumlu yönde etkiledi*” ifadesinin geçtiği 6.soruya öğretmen adaylarının 40,5’i “her zaman” yanıtını vermiştir. “*Sınıf dışı etkinliklerde bana rehberlik etti*” ifadesinin yer aldığı 7.soruyu ise öğretmen adaylarının % 42,1’i

“hiçbir zaman” yanıtını vermiştir. “Öğrencilerle iyi ilişkiler kurmama katkı sundu” ifadesinin geçtiği 8. soruya adayların % 40,8’i “her zaman” yanıtını vermiştir.

Tablo 17’ye genel olarak bakıldığında Uygulama öğretmeninden kaynaklanan en büyük problemlerin 1.soru (*Derse ilişkin kaynaklar bulmama yardımcı oldu*), 2.soru (*Günlük planlarımı hazırlamamda bana yardımcı oldu*) ve 5.soru (*Düzenli olarak uygulamamdaki performansım ile ilişkin değerlendirmeler yaptı*) olduğu görülmektedir.

4.2.7.2. Uygulama Öğretim Elemanından Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Uygulamada karşılaşılan problemler anketinde yer alan 9–14. sorular *uygulama öğretim elemanından* kaynaklanan sorunları ifade etmektedir.

Tablo18: *Uygulama Öğretim Elemanından* Kaynaklanan Sorunlara Yönelik Frekans Tablosu

SORULAR	Hiçbir zaman		Bazen		Her Zaman	
	f	%	f	%	f	%
S9. Öğretmen yeterlilikleri hakkında bilgilendirdi	81	26	108	34,7	122	39,2
S10. Uygulamaya yönelik değerlendirmeler hakkında bilgi verdi.	93	29,9	101	32,5	117	37,6
S11. Uyulması gereken kurallar hakkında bilgi verdi.	91	29,3	113	36,3	107	34,4
S.12.Rehberlik ve danışmanlık yaptı.	85	27,3	87	28	139	44,7
S.13.Uygulama dersimi dinledi.	95	30,5	138	44,4	78	25,1
S.14.Uygulama öğretmeni ile görüşerek başarıyı artırıcı önlemler almamı sağladı.	111	35,7	124	39,9	76	24,4

Tablo 18’de *uygulama öğretim elemanından* kaynaklanan sorunların frekans ve yüzdeler oranları verilmiştir. 311 öğretmen adayının verdiği cevaplar en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre yorumlandığında şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

“*Öğretmen yeterlilikleri hakkında bilgilendirdi*” ifadesinin geçtiği 9.soruya adayların %39,2’si “her zaman” yanıtını vermiştir. “*Uygulamaya yönelik değerlendirmeler hakkında bilgi verdi*” ifadesinin yer aldığı 10. soruyu öğretmen adaylarının %37,6’ sı “her zaman” yanıtını vermiştir. “*Uyulması gereken kurallar hakkında bilgi verdi*” ifadesini ise öğretmen adaylarının %36,3’ü “bazen” şeklinde yanıtlamıştır. 12.soruda yer alan “*Rehberlik ve danışmanlık yaptı*” ifadesine ise adayların %44,7’si “her zaman” yanıtını vermiştir. 13. soruda yer alan “*Uygulama dersimi dinledi*” ifadesini öğretmen adaylarının %44,4’ü “bazen” yanıtını vermiştir. “*Uygulama öğretmeni ile görüşerek başarıyı artırıcı önlemler almamı sağladı*” ifadesinin geçtiği 14. soruya adayların %39,9’u “bazen” şeklinde yanıt vermiştir.

4.2.7.3. Uygulama Okul Koordinatöründen Kaynaklanan Soruna İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Uygulamada karşılaşılan problemler anketinde yer alan 15.soru *uygulama okul koordinatöründen* kaynaklanan sorunu ifade etmektedir.

Tablo 19: *Uygulama Okul Koordinatöründen* Kaynaklanan Sorunlara Yönelik Frekans Tablosu

SORULAR	Hiçbir zaman		Bazen		Her Zaman	
	f	%	f	%	f	%
S15. Farklı uygulama öğretmenlerini gözlemlememize yardımcı oldu.	189	60,8	51	16,4	71	22,8

Tablo 19’da *uygulama okul koordinatöründen* kaynaklanan sorun verilmiştir. Buna göre ankete katılan 311 öğretmen adayının %60,8 ‘inin 15. soruda yer alan “*Farklı uygulama öğretmenlerini gözlememize yardımcı oldu*” ifadesine “hiçbir zaman” yanıtını verdiği görülmektedir.

4.2.7.4. Öğretmen Adayından Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Uygulamada karşılaşılan problemler anketinde yer alan 16–20. sorular öğretmen adayından kaynaklanan sorunları ifade etmektedir.

Tablo 20: *Öğretmen Adayından* Kaynaklanan Sorunlara Yönelik Frekans Tablosu

SORULAR	Hiçbir zaman		Bazen		Her Zaman	
	f	%	f	%	f	%
S.16. Uygulama derslerine düzenli olarak gitmekten zevk aldım.	117	37,6	58	18,6	136	43,7
S.17. Uygulama öğretmeni ile sağlıklı bir iletişimim oldu.	75	24,1	56	18	180	57,9
S.18. Okul yöneticileri ile sağlıklı iletişimim oldu.	78	25,1	100	32,2	133	42,8
S.19. Öğretim elemanı ve uygulama öğretmenin sağlıklı iletişim içinde olduklarını gözlemledim.	50	16,1	109	35	152	48,9
S.20. Uymam gereken okul kurallarına ve yönetmeliklere uymaktan zevk aldım.	89	28,6	82	26,4	140	45

Tablo 20’de öğretmen adayından kaynaklanan sorunların frekans ve yüzdeler oranları verilmiştir. 311 öğretmen adayının verdiği cevaplar en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre yorumlandığında şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

16. soruda yer alan “*Uygulama derslerine düzenli olarak gitmekten zevk aldım*” ifadesini adayların % 43,7’si “her zaman” yanıtını vermiştir. “*Uygulama öğretmeni ile sağlıklı bir iletişimim oldu*” ifadesinin yer aldığı 17. soruya öğretmen adaylarının %57,9’u “her zaman” yanıtını vermiştir. 18. soruda yer alan “*Okul yöneticileri ile sağlıklı iletişimim oldu*” ifadesini öğretmen adaylarının %42,8’i “her zaman” yanıtını vermiştir. “*Öğretim elemanı ve uygulama öğretmenin sağlıklı iletişim içinde olduklarını gözlemledim*” ifadesinin yer aldığı 19. soruyu öğretmen adaylarının %48,9’u “her zaman” yanıtını vermiştir. 20. soruda yer alan “*Uymam*”

gereken okul kurallarına ve yönetmeliklere uymaktan zevk aldım” ifadesine öğretmen adaylarının %45’i “her zaman” yanıtını vermiştir.

4.2.8. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlar Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi

Farklı anabilim dalındaki öğretmen adaylarının karşılaştıkları sorunlar *uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, uygulama okul koordinatörü ve öğretmen adaylarından* kaynaklanan sorunlara yönelik olarak incelenmiştir.

4.2.8.1. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Uygulama Öğretmeninden Kaynaklanan Sorunlarına Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Ankette yer alan 1–8. soruları kapsayan *uygulama öğretmeni* boyutuna ilişkin veriler; farklı anabilim dalı değişkenine göre yorumlanmıştır.

Tablo 21: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni derse İlişkin Kaynak Kitap Bulmama yardımcı Oldu” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S1. Uygulama öğretmeni derse ilişkin kaynak kitapları bulmama yardımcı oldu.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	P
		f	%	f	%	f	%			
	İ.Ö.SBÖ	19	63,3	8	26,7	3	10	8	72,145	0,000
	İ.Ö.M.Ö	17	45,9	10	27	10	27			
	İ.Ö.FBÖ	23	28	25	30,5	34	41,5			
	İ.Ö.SÖ	89	81,7	12	11	8	7,3			
	İ.Ö. ÖÖÖ	37	69,8	13	24,5	3	5,7			

Tablo 21’de farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uygulama öğretmeni derse ilişkin kaynak kitapları bulmaya yardımcı oldu” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Tablo 19 en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre incelendiğinde yukarıdaki ifadeye *Sosyal Bilgiler* öğretmen adaylarının %63,3’ünün, *Matematik* öğretmen adaylarının da % 45,9’unun, *Sınıf Öğretmenliği* öğretmen adaylarının %81,7’sinin ve *Okul Öncesi* öğretmen adaylarının da %69,8’i “hiçbir zaman” yanıtını verdiği görülürken *Fen Bilgisi* öğretmen adaylarının ise %41,5’inin “her zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretmenine yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)} = 72,145$, $p < 0,05$). Tablo 21’e genel olarak bakıldığında *Fen Bilgisi* öğretmen adaylarının kaynak kitap bulmada uygulama öğretmenlerinden çoğunlukla “her zaman” yardım alan öğretmen adayları olduğu görülürken, kaynak kitap bulmada uygulama öğretmenlerinden çoğunlukla “hiçbir zaman” yardım alamayan adayların da *Sınıf Öğretmenliği* öğretmen adayları olduğu görülmektedir.

Tablo 22: Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Günlük Planlarımı Hazırlamada Yardımcı Oldu” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S2. Uygulama öğretmeni günlük planlarımı hazırlamamda bana yardımcı oldu.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	P
		f	%	f	%	f	%			
	İ.Ö.SBÖ	15	50	6	20	9	30	8	30,570	0,000
İ.Ö.MÖ	14	37,8	12	32,4	11	29,7				
İ.Ö.FBÖ	28	34,1	19	23,2	35	42,7				
İ.Ö.SÖ	70	64,2	20	18,3	19	17,4				
İ.Ö. OÖÖ	21	39,6	21	39,6	11	20,8				

Tablo 22’de farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uygulama öğretmeni günlük planlarımı hazırlamamda bana yardımcı oldu” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Tablo 20 en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre yorumlandığında yukarıdaki ifadeye **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %50’sinin, **Matematik** öğretmen adaylarının % 37,8’inin **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının da %64,2’sinin “hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdiği görülmektedir. **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının ise %42,7’sinin “her zaman” şeklinde yanıt verdiği görülmektedir. **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının da %39,6’sının “hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdiği %39,6’sının da “bazen” yanıtını verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretmene yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)}=30,570$, $p<0,05$). Tablo 22 genel olarak incelendiğinde plan hazırlamada öğretmen adaylarına genelde “her zaman” yardımcı olan **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleri olduğu görülmektedir. Plan hazırlamada uygulama öğretmeninden çoğunlukla “hiçbir zaman” yardım alamayan adaylarda **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarıdır.

Tablo 23: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Uygulama Süresince Benimle Beraberdi” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S3. Uygulama öğretmeni uygulama süresince benimle beraberdi.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
	İ.Ö.SBÖ	17	56,7	6	20	7	23,3	8	30,667	0,000
İ.Ö.MÖ	10	27	8	21,6	19	51,4				
İ.Ö.FBÖ	23	28	19	23,2	40	48,8				
İ.Ö.SÖ	29	26,6	52	47,7	28	25,7				
İ.Ö. OÖÖ	16	30,2	18	34	19	35,8				

Tablo 23’te farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uygulama öğretmeni uygulama süresince benimle beraberdi” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Tablo 23 en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre yorumlandığında yukarıdaki ifadeye **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %56,7’sinin “hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdiği görülürken, **Matematik** öğretmen adaylarının %51,4’ünün, **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının %48,8’inin, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının da %35,8’inin “her zaman” şeklinde yanıt verdiği görülmektedir. **Sınıf Öğretmenliği**

öğretmen adaylarının ise %47,7'sinin “bazen” şeklinde yanıt verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretmenine yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)} = 30,667$, $p < 0,05$). Tablo 23'e genel olarak bakıldığında **Matematik** öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleri genelde “her zaman” adaylarla uygulama süresince birlikteyken, **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleri çoğunlukla “hiçbir zaman” adaylarla uygulama süresince birlikte kalmayan öğretmenler olmuştur.

Tablo 24: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Sınıftan Ayrılması Gereken Durumlarda Kolayca Ulaşabileceğim Yerlerde Oldu” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S4. Uygulama öğretmeni sınıftan ayrılması gereken durumlarda kolayca ulaşabileceğim yerlerde oldu.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
	İ.Ö.SBÖ	12	40	7	23,3	11	36,7	8	20,201	0,010
İ.Ö.MÖ	13	35,1	13	35,1	11	29,7				
İ.Ö.FBÖ	12	14,6	21	25,6	49	59,8				
İ.Ö.SÖ	31	28,4	22	20,2	56	51,4				
İ.Ö. ÖÖÖ	12	22,6	20	37,7	21	39,6				

Tablo 24'te farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uygulama öğretmeni sınıftan ayrılması gereken durumlarda kolayca ulaşabileceğim yerlerde oldu” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Tablo 24 en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre yorumlandığında, yukarıdaki ifadeye **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %40'ının “hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdiği görülmektedir. **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının %59,8'i ile **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının %51,4'ünün ve **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının da %39,6'sının “her zaman” şeklinde yanıt verdiği görülmektedir. **Matematik** öğretmen adaylarının da %35,1'i “her zaman” yanıtını verirken %35,1'inin de “bazen” şeklinde yanıt verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretmenine yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)} = 20,201$, $p < 0,05$). Tablo 24'e genel olarak bakıldığında **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin çoğunlukla “her zaman” adayların ulaşabilecekleri yerde oldukları görülürken, **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin ise çoğunlukla “hiçbir zaman” adayların ulaşabilecekleri yerde bulunmadıkları görülebilir.

Tablo 25: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Uygulamamdaki Performansına İlişkin Değerlendirmeler Yaptı” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S5. Düzenli olarak uygulamamdaki performansına ilişkin değerlendirme-ler yaptı.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	P
		f	%	f	%	f	%			
		İ.Ö.SBÖ	14	46,7	10	33,3	6			
İ.Ö.MÖ	14	37,8	11	29,7	12	32,4				
İ.Ö.FBÖ	32	39	20	24,4	30	36,6				
İ.Ö.SÖ	43	39,4	51	46,8	15	13,8				
İ.Ö. ÖÖÖ	28	52,8	14	26,4	11	20,8				

Tablo 25’te farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uygulama öğretmeni düzenli olarak uygulamamdaki performansına ilişkin değerlendirmeler yaptı.” ifadesine verdikleri cevaplar ve anabilim dalları arasındaki farklılıklar gösterilmiştir. Tablo 25 en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre yorumlandığında yukarıdaki ifadeye, **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %46,7’sinin, **Matematik** öğretmen adaylarının %38,7’sinin ve **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının %39’unun, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının da %52,8’inin “hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdiği görülürken Sınıf **Öğretmenliği** öğretmen adaylarının %46,8’inin “bazen” şeklinde yanıt verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretmenine yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)} = 22,468$, $p < 0,05$).

Tablo 26: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Öğretmenlik Becerilerimin Gelişimini Olumlu Yönde Etkiledi” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S6. Uygulama öğretmeni öğretmenlik becerilerimin gelişimini olumlu yönde etkiledi.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	P
		f	%	f	%	f	%			
		İ.Ö.SBÖ	12	40	8	26,7	10			
İ.Ö.MÖ	12	32,4	14	37,8	11	29,7				
İ.Ö.FBÖ	19	23,2	21	25,6	42	51,2				
İ.Ö.SÖ	28	25,7	28	25,7	53	48,6				
İ.Ö. ÖÖÖ	27	50,9	16	30,2	10	18,9				

Tablo 26’da farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uygulama öğretmeni öğretmenlik becerilerimin gelişimini olumlu yönde etkiledi” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Tablo 26 en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre yorumlandığında yukarıdaki ifadeye **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %40’ının, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının da %50,9’unun “hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir. **Matematik** öğretmen adaylarının da %37,8’inin “bazen” şeklinde yanıt verdiği görülürken, **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının %51,2’si ile **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının %48,6’sının “her zaman” şeklinde yanıt verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında

uygulama katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretmenine yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)}=23,458$, $p<0,05$). Tablo 26' ya genel olarak bakıldığında **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adayları ile **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerinin gelişiminde uygulama öğretmeninden diğer adaylara göre çoğunlukla “her zaman” etkilendikleri görülürken, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının ise öğretmenlik becerilerinin gelişiminde uygulama öğretmeninden çoğunlukla “hiçbir zaman” etkilenmeyen adaylar oldukları görülebilir.

Tablo 27: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Sınıf Dışı Etkinliklerde Bana Rehberlik Etti” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S7. Uygulama öğretmeni sınıf dışı etkinliklerde bana rehberlik etti.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		İ.Ö.SBÖ	11	36,7	8	26,7	11			
İ.Ö.MÖ	15	40,5	14	37,8	8	21,6				
İ.Ö.FBÖ	39	47,6	23	28	20	24,4				
İ.Ö.SÖ	31	28,4	17	15,6	61	56				
İ.Ö. ÖÖÖ	35	66	6	11,3	12	22,6				

Tablo 27’de farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uygulama öğretmeni sınıf dışı etkinliklerde bana rehberlik etti” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Tablo 27 en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre yorumlandığında yukarıdaki ifadeye **Matematik** öğretmen adaylarının da %40,5’inin, **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının %47,6’sının, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının da %66’sının “hiçbir zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Yine yukarıdaki ifadeye **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %36,7’sinin “hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdiği görülürken %36,7’sinin de “her zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. **Sınıf Öğretmenliği** anabilim dalı öğretmen adaylarının ise % 56’sı “her zaman” yanıtını vermiştir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulamaya katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretmenine yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)}=43,458$, $p<0,05$). Tablo 27’ ye genel olarak bakıldığında **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının sınıf dışı etkinliklerinde uygulama öğretmenlerinden çoğunlukla “her zaman” rehberlik yardımı alan adaylar olduğu görülürken, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının ise uygulama öğretmenlerinden çoğunlukla “hiçbir zaman” rehberlik yardımı görmeyen öğretmen adayları olduğu görülebilir.

Tablo 28: Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Öğrencilerle İyi İlişkiler Kurmama Katkı Sundu” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S8. Uygulama öğretmeni öğrencilerle iyi ilişkiler kurmama katkı sundu.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		İ.Ö.SBÖ	10	33,3	10	33,3	10			
İ.Ö.MÖ	19	51,4	10	27	8	21,6				
İ.Ö.FBÖ	23	28	24	29,3	35	42,7				
İ.Ö.SÖ	16	14,7	35	32,1	58	53,2				
İ.Ö. ÖÖÖ	15	28,3	22	41,5	16	30,2				

Tablo 28’de farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “*Uygulama öğretmeni öğrencilerle iyi ilişkiler kurmama katkı sundu*” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Buna göre yukarıdaki ifade en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre yorumlandığında, **Matematik** öğretmen adaylarının %51,4’ünün “hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdiği görülürken, **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının %42,7’sinin, **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının % 56’sının “her zaman” şeklinde yanıt verdiği görülmektedir. **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının da %41,5’i “bazen” yanıtını verirken **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %33,3’nün soruyu eşit bir dağılımla cevapladıkları görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretmene yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)} = 26,256$, $p < 0,05$). Tablo 28’e genel olarak bakıldığında **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının öğrencilerle iyi ilişkiler kurma konusunda uygulama öğretmenlerinden çoğunlukla “her zaman” yardım alan adaylar olduğu görülürken, **Matematik** öğretmen adaylarının ise uygulama öğretmenlerinden öğrencilerle iyi ilişkiler kurma konusunda çoğunlukla “hiçbir zaman” yardım göremeyen öğretmen adayları olduğu görülebilir.

4.2.8.2. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Uygulama Öğretim Elemanından Kaynaklanan Sorunlarına Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Ankette yer alan 9–14. soruları kapsayan uygulama öğretim elemanı boyutuna ilişkin veriler; farklı anabilim dalı değişkenine göre yorumlanmıştır.

Tablo 29: Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Bizi Öğretmen Yeterlilikleri Hakkında Bilgilendirdi” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S9. Uygulama öğretim elemanı bizi öğretmen yeterlilikleri hakkında bilgilendirdi.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
	İ.Ö.SBÖ	10	33,3	9	30	11	36,7	8	60,230	0,000
İ.Ö.MÖ	15	40,5	13	35,1	9	24,3				
İ.Ö.FBÖ	18	22	35	42,7	29	35,4				
İ.Ö.SÖ	8	7,3	37	33,9	64	58,7				
İ.Ö.ÖÖÖ	30	56,6	14	26,4	9	17				

Tablo 29’da farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uygulama öğretim elemanı bizi öğretmen yeterlilikleri hakkında bilgilendirdi” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Buna göre yukarıdaki ifade en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre yorumlandığında, **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %36,7’sinin, **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının da % 58,7’sinin “her zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. **Matematik** öğretmen adaylarının %40,5’inin, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının ise %56,6’sının “hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdiği görülürken **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının da %42,7’sinin “bazen” yanıtını verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında

uygulama katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanına yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)} = 60,230$, $p < 0,05$). Tablo 29'a genel olarak bakıldığında **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adayları uygulama öğretim elemanları tarafından öğretmen yeterlikleri hakkında çoğunlukla “her zaman” bilgilendirilen öğretmen adayları olurken, öğretmen yeterlikleri hakkında uygulama öğretmenininden çoğunlukla “hiçbir zaman” bilgi alamayan öğretmen adayları ise **Okul Öncesi** öğretmen adayları olmuştur.

Tablo 30: Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Bize Uygulamaya Yönelik Değerlendirmeler Hakkında Bilgi Verdi” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S10. Uygulama öğretim elemanı bize uygulamaya yönelik değerlendirmeler hakkında bilgi verdi	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
	İ.Ö.SBÖ	12	40	10	33,3	8	26,7	8	90,937	0,000
	İ.Ö.MÖ	16	43,2	9	24,3	12	32,4			
	İ.Ö.FBÖ	13	15,9	37	45,1	32	39			
	İ.Ö.SÖ	12	11	36	33	61	56			
	İ.Ö. ÖÖÖ	40	75,5	9	17	4	7,5			

Tablo 30'da farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uygulama öğretim elemanı bize uygulamaya yönelik değerlendirmeler hakkında bilgi verdi” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Buna göre yukarıdaki ifade en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre yorumlandığında; **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %40'ının, **Matematik** öğretmen adaylarının %43,2'sinin **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının ise %75,5'inin “hiçbir zaman” yanıtını verdiği görülmekte iken, **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının %45,1'inin “bazen” yanıtını verdiği, **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının da % 56'sının “her zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanına yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)} = 90,937$, $p < 0,05$). Tablo 30'a genel olarak bakıldığında **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanları, adalara uygulamaya yönelik değerlendirmeler hakkında çoğunlukla “her zaman” bilgi verirken, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanı ise uygulamaya yönelik değerlendirmeler hakkında çoğunlukla “hiçbir zaman” bilgi vermeyen öğretim elemanı olarak görülmektedir.

Tablo 31: Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Bize Uyulması Gereken Kurallar Hakkında Bilgi Verdi” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S11. Uygulama öğretim elemanı bize uyulması gereken kurallar hakkında bilgi verdi.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		İ.Ö.SBÖ	10	33,3	12	40	8			
İ.Ö.MÖ	18	48,6	9	24,3	10	27				
İ.Ö.FBÖ	12	14,6	46	56,1	24	29,3				
İ.Ö.SÖ	21	19,3	26	23,9	62	56,9				
İ.Ö. OÖÖ	30	56,6	20	37,7	3	5,7				

Tablo 31’de farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uygulama öğretim elemanı bize uyulması gereken kurallar hakkında bilgi verdi” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Buna göre yukarıdaki ifade en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre yorumlandığında, **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %40’ı ile **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının %56,1’inin “bazen” yanıtını verdiği görülmektedir. **Matematik** öğretmen adaylarının %48,6’sı ile **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının %56,6’sının da “hiçbir zaman” yanıtını verdiği görülürken **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının da % 56,9’unun “her zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanına yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)} = 73,747$, $p < 0,05$). Tablo 31’ e genel olarak bakıldığında **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının uyulması gereken kurallar hakkında uygulama öğretim elemanı tarafından çoğunlukla “her zaman” bilgilendirilen adaylar olduğu görülürken, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının ise uyulması gereken kurallar hakkında uygulama öğretim elemanı tarafından çoğunlukla “hiçbir zaman” bilgilendirilmeyen öğretmen adayları olduğu söylenebilir.

Tablo 32: Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “ Uygulama Öğretim Elemanı Bize Rehberlik ve Danışmanlık Yaptı” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S12. Uygulama öğretim elemanı bize rehberlik ve danışmanlık yaptı.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		İ.Ö.SBÖ	11	36,7	13	43,3	6			
İ.Ö.MÖ	18	48,6	9	24,3	10	27				
İ.Ö.FBÖ	13	15,9	30	36,6	39	47,6				
İ.Ö.SÖ	20	18,3	21	19,3	68	62,4				
İ.Ö. OÖÖ	23	43,4	14	26,4	16	30,2				

Tablo 32’de farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uygulama öğretim elemanı bize rehberlik ve danışmanlık yaptı” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Buna göre yukarıdaki ifade en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre yorumlandığında **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %43,3’ünün “bazen” yanıtını verdiği görülürken, **Matematik** öğretmen adaylarının %48,6’sı ile **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının %43,4’ünün “hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdiği görülmektedir. Bununla birlikte **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının %47,6’sı ile **Sınıf**

Öğretmenliği öğretmen adaylarının % 62,4'ünün “her zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanına yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)} = 44,120$, $p < 0,05$).

Tablo 32'ye genel olarak bakıldığında uygulama öğretim elemanından çoğunlukla “her zaman” rehberlik ve danışmanlık yardımı alan adayların **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adayları ile **Fen Bilgisi** öğretmen adayları olduğu görülmektedir. Buna karşın uygulama öğretim elemanın rehberlik ve danışmanlığından çoğunlukla “hiçbir zaman” yararlanamayan adayların da **Matematik** öğretmen adayları ile **Okul Öncesi** öğretmen adayları olduğu görülmektedir.

Tablo 33: Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Uygulama Dersini Dinledi” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S13. Uygulama öğretim elemanı uygulama dersini dinledi.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		İ.Ö.SBÖ	11	36,7	11	36,7	8			
İ.Ö.MÖ	20	54,1	10	27	7	18,9				
İ.Ö.FBÖ	24	29,3	34	41,5	24	29,3				
İ.Ö.SÖ	18	16,5	61	56	30	27,5				
İ.Ö. OÖÖ	22	41,5	22	41,5	9	17				

Tablo 33'te farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uygulama öğretim elemanı uygulama dersini dinledi” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Buna göre yukarıdaki ifade en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre yorumlandığında **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %36,7'sinin “bazen” yanıtını verdiği görülürken, %36,7sinin de “hiçbir zaman” yanıtını verdiği, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının ise %41,5'inin “hiçbir zaman” %41,5'inin de “bazen” yanıtını verdiği görülmektedir. **Matematik** öğretmen adaylarının %54,1'inin “hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdiği, **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının %41,5'inin “bazen” yanıtını verdiği görülmektedir. **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının da %56'sının “her zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanına yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)} = 25,491$ $p < 0,05$).

Tablo 33'e genel olarak bakıldığında **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanları uygulama dersini çoğunlukla “her zaman” dinleyen öğretim elemanları olduğu görülebilir.

Tablo 34: Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Uygulama Öğretmeni İle Görüşerek Başarımı Artırıcı Önlemler Almamı Sağladı” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S14. Uygulama öğretmeni ile görüşerek başarımı artırıcı önlemler almamı sağladı.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		İ.Ö.SBÖ	13	43,3	13	43,3	4			
İ.Ö.MÖ	25	67,6	8	21,6	4	10,8				
İ.Ö.FBÖ	20	24,4	31	37,8	31	37,8				
İ.Ö.SÖ	30	27,5	49	45	30	27,5				
İ.Ö. ÖÖÖ	23	43,4	23	43,4	7	13,2				

Tablo 34’te farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uygulama öğretim elemanı uygulama öğretmeni ile görüşerek başarımı artırıcı önlemler almamı sağladı” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Buna göre yukarıdaki ifade en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre incelendiğinde, **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %43,3’ü ile **Matematik** öğretmen adaylarının %67,6’sının, **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının da %24,4’ünün “hiçbir zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının %45’inin “bazen” yanıtını verdiği görülürken, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının %43,4’ünün “bazen” %43,4’ünün de “hiçbir zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanına yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)} = 34,499$ $p < 0,05$). Tablo 34’e genel olarak bakıldığında **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanları çoğunlukla “her zaman” adayların başarısını arttırmak için uygulama öğretmenleri ile görüşmüştür.

4.2.8.3. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Uygulama Okul Koordinatöründen Kaynaklanan Soruna Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Ankette yer alan 15. soruyu kapsayan uygulama okul koordinatörü boyutuna ilişkin veriler; farklı anabilim dalları değişkenine göre yorumlanmıştır.

Tablo 35: Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Okul Koordinatörü Farklı Uygulama Öğretmenlerini Gözlemlememize Yardımcı Oldu” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S15. Uygulama okul koordinatörü farklı uygulama öğretmenlerini gözlemlememize yardımcı oldu	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		İ.Ö.SBÖ	20	66,7	3	10	7			
İ.Ö.MÖ	25	67,6	5	13,5	7	18,9				
İ.Ö.FBÖ	40	48,8	22	26,8	20	24,4				
İ.Ö.SÖ	56	51,4	17	15,6	36	33				
İ.Ö. ÖÖÖ	48	90,6	4	7,5	1	1,9				

Tablo 35’te farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “*Uygulama okul koordinatörü farklı uygulama öğretmenlerini gözlemlememize yardımcı oldu*” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Buna göre yukarıdaki ifade en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre incelendiğinde, **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %66,7’sinin, **Matematik** öğretmen adaylarının %67,6’sının, **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının %48,8’inin, **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının %51,4’ünün, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının ise %90,6’sının “hiçbir zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının uygulama okul koordinatörüne yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)}=36,157$ $p<0,05$). Bu farklılıkların hangi bölümler arasında olduğunu belirlemek için U testi yapılmıştır. Tablo 35’e genel olarak bakıldığında farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının çoğunluğu özellikle de **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının “hiçbir zaman” farklı öğretmenleri gözlemleyemedikleri görülebilir.

4.2.8.4. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Kendilerinden Kaynaklanan Sorunlarına Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Ankette yer alan 16–20. soruları kapsayan öğretmen adayı boyutuna ilişkin veriler; farklı anabilim dalları değişkenine göre yorumlanmıştır.

Tablo 36: Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Derslerine Düzenli Olarak Gitmekten Zevk Aldım” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S16. Uygulama derslerine düzenli olarak gitmekten zevk aldım.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
	İ.Ö.SBÖ	9	30	5	16,7	16	53,3	8	45,897	0,000
İ.Ö.MÖ	16	43,2	11	29,7	10	27				
İ.Ö.FBÖ	27	32,9	15	18,3	40	48,8				
İ.Ö.SÖ	26	23,9	22	20,2	61	56				
İ.Ö. ÖÖÖ	39	73,6	5	9,4	9	17				

Tablo 36’da farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uygulama derslerine düzenli olarak gitmekten zevk aldım” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Buna göre yukarıdaki ifade en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre incelendiğinde **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %53,3’ünün, **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının %48,8’i ile **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının %56’sının “her zaman” yanıtını verdiği görülür iken, **Matematik** öğretmen adaylarının %43,2’sinin **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının ise %73,6’sının “hiçbir” zaman yanıtını verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının kendilerine yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)}=45,897$ $p<0,05$). Tablo 36’ya genel olarak bakıldığında **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının uygulama derslerine gitmekten çoğunlukla “her zaman” zevk

alan adaylar olduğu görülürken, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının da çoğunlukla “hiçbir zaman” uygulama derslerine gitmekten zevk almayan adaylar olduğu görülebilir.

Tablo 37: Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni İle Sağlıklı Bir İletişimim Oldu” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S17. Uygulama öğretmeni ile sağlıklı bir iletişimim oldu.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		İ.Ö.SBÖ	1	3,3	7	23,3	22			
İ.Ö.MÖ	11	29,7	7	18,9	19	51,4				
İ.Ö.FBÖ	7	8,5	13	15,9	62	75,6				
İ.Ö.SÖ	30	27,5	11	10,1	68	62,4				
İ.Ö. OÖÖ	26	49,1	18	34	9	17				

Tablo 37’de farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uygulama öğretmeni ile sağlıklı bir iletişimim oldu” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Buna göre yukarıdaki ifade en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre incelendiğinde, **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %73,3’ünün, **Matematik** öğretmen adaylarının %51,4’ünün, **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının %75,6’sının **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının da %62,4’ünün “her zaman” yanıtını verdiği görülürken, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının ise %34’ünün “hiçbir zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının kendilerine yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)}=61,955$ $p<0,05$). Tablo 37’ye genel olarak bakıldığında **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının diğer adaylara göre uygulama öğretmenleriyle çoğunlukla “her zaman” iyi bir iletişim içinde oldukları görülmektedir.

Tablo38: Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Okul Yöneticileri İle Sağlıklı İletişimim Oldu” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S18. Okul yöneticileri ile sağlıklı iletişimim oldu.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		İ.Ö.SBÖ	5	16,7	9	30	16			
İ.Ö.MÖ	17	45,9	10	27	10	27				
İ.Ö.FBÖ	11	13,4	23	28	48	58,5				
İ.Ö.SÖ	30	27,5	36	33	43	39,4				
İ.Ö. OÖÖ	15	28,3	22	41,5	16	30,2				

Tablo 38’de farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Okul yöneticileri ile sağlıklı iletişimim oldu” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Buna göre yukarıdaki ifade en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre incelendiğinde **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %53,3’ünün **Fen Bilgisi** öğretmen adaylarının %58,5’inin, **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının da %39,4’ünün, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının ise %30,2’sinin “her zaman” yanıtını verdiği görülürken, **Matematik** öğretmen adaylarının %45,9’unun “hiçbir zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama

katılan öğretmen adaylarının kendilerine yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)} = 24,378$ $p < 0,05$). Tablo 38’ e genel olarak bakıldığında **Fen Bilgisi** öğretmen adayları diğer adaylara göre okul yöneticileriyle çoğunlukla “her zaman” iyi bir iletişim içinde oldukları görülmektedir.

Tablo39: Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Öğretim Elemanı ve Uygulama Öğretmeninin Sağlıklı İletişim İçinde Olduklarını Gözlemledim” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S19. Öğretim elemanı ve uygulama öğretmeninin sağlıklı iletişim içinde olduklarını gözlemledim.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		İ.Ö.SBÖ	4	13,3	6	20	20			
İ.Ö.MÖ	14	37,8	8	21,6	15	40,5				
İ.Ö.FBÖ	10	12,2	28	34,1	44	53,7				
İ.Ö.SÖ	10	9,2	40	36,7	59	54,1				
İ.Ö. OÖÖ	12	22,6	27	50,9	14	26,4				

Tablo 39’da farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Öğretim elemanı ve uygulama öğretmeninin sağlıklı iletişim içinde olduklarını gözlemledim” ifadesine verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Buna göre yukarıdaki ifade en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre incelendiğinde, **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının %66,7’sinin, **Matematik** öğretmen adaylarının %40,5’inin, **Fen Bilgisi Öğretmenliği** anabilim dalı öğretmen adaylarının %53,7’sinin, **Sınıf Öğretmenliği** öğretmen adaylarının da %54,1’inin “her zaman” yanıtını verdiği görülürken, **Okul Öncesi** öğretmen adaylarının %50,9’unun “bazen” yanıtını verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının kendilerine yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)} = 33,162$ $p < 0,05$). Tablo 39’a genel olarak bakıldığında **Sosyal Bilgiler** öğretmen adaylarının, uygulama öğretim elemanı ile uygulama öğretmeninin sağlıklı bir iletişim içinde olduklarını çoğunlukla “her zaman” gözlemledikleri görülebilir.

Tablo 40: Farklı Ana Bilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Uymam Gereken Okul Kurallarına ve Yönetmeliklere Uymaktan Zevk Aldım” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S20. Uymam gereken okul kurallarına ve yönetmeliklere uymaktan zevk aldım.	Anabilim Dalı	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		İ.Ö.SBÖ	7	23,3	8	26,7	15			
İ.Ö.MÖ	14	37,8	2	5,4	21	56,8				
İ.Ö.FBÖ	29	35,4	18	22	35	42,7				
İ.Ö.SÖ	23	21,1	35	32,1	51	46,8				
İ.Ö. OÖÖ	16	30,2	19	35,8	18	34				

Tablo 40’ta farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının “Uymam gereken okul kurallarına ve yönetmeliklere uymaktan zevk aldım” ifadesine

verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Buna göre yukarıdaki ifade en yüksek frekans ve yüzdeliğe göre incelendiğinde, *Sosyal Bilgiler* öğretmen adaylarının %50'sinin, *Matematik* öğretmen adaylarının %56,8'inin, *Fen Bilgisi* öğretmen adaylarının %42,7'sinin, *Sınıf Öğretmenliği* öğretmen adaylarının da %46,8'inin “her zaman” yanıtını verdiği görülürken, *Okul Öncesi* öğretmen adaylarının ise %35,8'inin “bazen” yanıtını verdiği görülmektedir. Yapılan kay-kare testi sonucunda farklı anabilim dallarında uygulama katılan öğretmen adaylarının kendilerine yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($X^2_{(8)} = 17,751$ $p < 0,05$).

4.2.9. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlar Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığının İncelenmesi

Kız ve erkek öğretmen adaylarının karşılaştıkları sorunlar *uygulama öğretmeni*, *uygulama öğretim elemanı*, *uygulama okul koordinatörü* ve *öğretmen adaylarından* kaynaklanan sorunlara yönelik olarak incelenmiştir.

4.2.9.1. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Uygulama Öğretmeninden Kaynaklanan Sorunlara Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Ankette yer alan 1–8. soruları kapsayan *uygulama öğretmeni* boyutuna ilişkin veriler; cinsiyet değişkenine göre yorumlanmıştır.

Tablo 41: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Derse İlişkin Kaynak Kitapları Bulmama Yardımcı Oldu” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.1.Uygulama Öğretmeni derse ilişkin kaynak kitapları bulmama yardımcı oldu.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
	Erkek	123	55,7	52	23,5	46	20,8	2	4,770	,092
Kız	62	68,9	16	17,8	12	13,3				

Tablo 41’de “Uygulama Öğretmeni Derse İlişkin Kaynak Kitapları Bulmama Yardımcı Oldu” ifadesinin geçtiği 1. soruya erkek öğretmen adaylarının %55,7’sinin, kız öğretmen adaylarının da %68,9’unun “hiçbir zaman” şeklinde cevap verdiği görülmektedir. Yine kaynak kitap bulmalarında uygulama öğretmenleri erkek öğretmen adaylarının %20,8’ine, kız öğretmen adaylarının %13,3’üne “her zaman” yardımcı oldukları görülmektedir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemektedir ($X^2_{(2)} = 4,770$ $p > 0,05$).

Tablo 42: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Günlük Planlarımı Hazırlamamda Bana Yardımcı Oldu” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.2.Uygulama Öğretmeni günlük planlarımı hazırlamamda bana yardımcı oldu	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
	Erkek	104	47,1	50	22,6	67	30,3	2	4,372	0,112
Kız	44	48,9	28	31,1	18	20				

Tablo 42’de “Uygulama Öğretmeni günlük planlarımı hazırlamamda bana yardımcı oldu” ifadesinin geçtiği 2. soruya erkek öğretmen adaylarının %47,1’i, kız öğretmen adaylarının da %48,9’unun “hiçbir zaman” şeklinde cevap verdiği görülmektedir. Yine yukarıdaki ifadeye erkek öğretmen adaylarının %30,3’ünün, kız öğretmen adaylarının %20’sinin “her zaman” şeklinde yanıt verdiği görülmektedir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının yukarıdaki ifadeye ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir ($X^2_{(2)}=4,372$ $p>0,05$).

Tablo 43: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Uygulama Süresince Benimle Beraberdi” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.3.Uygulama Öğretmeni uygulama süresince benimle beraberdi.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
	Erkek	71	32,1	69	31,2	81	36,7	2	1,475	0,478
Kız	24	26,7	34	37,8	32	35,6				

“Uygulama Öğretmeni uygulama süresince benimle beraberdi” ifadesinin geçtiği 3. soruya Tablo 43’te görüldüğü gibi erkek öğretmen adaylarının %36,7’si, kız öğretmen adaylarının da %35,6’sı “her zaman” şeklinde cevap vermiştir. Yine yukarıdaki ifadeye erkek öğretmen adaylarının %32,1’i kız öğretmen adaylarının da %26,7’si “hiçbir zaman” şeklinde yanıt vermiştir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir ($X^2_{(2)}=1,475$ $p>0,05$).

Tablo 44: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Sınıftan Ayrılması Gereken Durumlarda Kolayca Ulaşabileceğim Yerlerde Oldu” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.4.Uygulama Öğretmeni sınıftan ayrılması gereken durumlarda kolayca ulaşabileceğim yerlerde oldu.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
	Erkek	60	27,1	51	23,1	110	49,8	2	5,102	0,078
Kız	20	22,2	32	35,6	38	42,2				

Tablo 44’te “Uygulama Öğretmeni sınıftan ayrılması gereken durumlarda kolayca ulaşabileceğim yerlerde oldu” ifadesine kız ve erkek öğretmen adaylarının verdiği cevaplar görülmektedir. Buna göre yukarıdaki ifadeye erkek öğretmen adaylarının %49,8’i, kız öğretmen adaylarının da %42,2’si “her zaman” şeklinde cevap vermiştir. Yine 4. soruda yer alan ifadeye erkek öğretmen adaylarının %27,1’i kız öğretmen adaylarının da %22,2’si “hiçbir zaman” şeklinde yanıt vermiştir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir ($X^2_{(2)}=5,102$ $p>0,05$).

Tablo 45: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Düzenli Olarak Uygulamamdaki Performansına İlişkin Değerlendirmeler Yaptı” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.5.Uygulama Öğretmeni düzenli olarak uygulamamdaki performansına ilişkin değerlendirmeler yaptı	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		Erkek	84	38	83	37,6	54			
Kız	47	52,2	23	25,6	20	22,1				

Tablo 45’te “Uygulama öğretmeni düzenli olarak uygulamamdaki performansına ilişkin değerlendirmeler yaptı” ifadesine kız ve erkek öğretmen adaylarının verdiği cevaplar görülmektedir. Buna göre yukarıdaki ifadeye erkek öğretmen adaylarının %24,4’ünün, kız öğretmen adaylarının da %22,1’inin “her zaman” şeklinde cevap verdiği, erkek öğretmen adaylarının %38’inin, kız öğretmen adaylarının da %52,2’sinin “hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir. Bu bulguya göre yukarıdaki ifadeye ilişkin kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($X^2_{(2)} = 5,901$ $p > 0,05$).

Tablo 46: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Öğretmenlik Becerilerimin Gelişimini Olumlu Yönde Etkiledi” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.6.Uygulama Öğretmeni öğretmenlik becerilerimin gelişimini olumlu yönde etkiledi.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		Erkek	65	29,4	61	27,6	95			
Kız	33	36,7	26	28,9	31	34,4				

Tablo 46’da “Uygulama öğretmeni öğretmenlik becerilerimin gelişimini olumlu yönde etkiledi” ifadesine kız ve erkek öğretmen adaylarının verdiği cevaplar görülmektedir. Buna göre yukarıdaki ifadeye erkek öğretmen adaylarının %43’ü, kız öğretmen adaylarının da %34,4’ü “her zaman” şeklinde cevap verirken erkek öğretmen adaylarının %29,4’ü, kız öğretmen adaylarının da %36,7’si “hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir ($X^2_{(2)} = 2,258$ $p > 0,05$).

Tablo 47: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Sınıf Dışı Etkinliklerde Bana Rehberlik Etti” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.7 Uygulama Öğretmeni sınıf dışı etkinliklerde rehberlik etti.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		Erkek	83	37,6	55	24,9	83			
Kız	48	53,3	13	14,4	29	32,2				

Tablo 47’de “Uygulama öğretmeni sınıf dışı etkinliklerde bana rehberlik etti” ifadesine erkek öğretmen adaylarının %37,6’sının, kız öğretmen adaylarının da %32,2’sinin “her zaman” şeklinde cevap verdikleri, erkek öğretmen adaylarının %37,6’sının, kız öğretmen adaylarının da %53,3’ünün “hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir. Bu bulguya kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel olarak erkek öğretmen adayları lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir ($X^2_{(2)} = 7,474$ $p < 0,05$).

Tablo 48: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni Öğrencilerle İyi İlişkiler Kurmama Katkı Sundu” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.8 Uygulama öğretmeni öğrencilerle iyi ilişkiler kurmama katkısı sundu.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
	Erkek	56	25,3	66	29,9	99	44,8	2	5,058	0,058
Kız	27	30	35	38,9	28	31,1				

Tablo 48’de “Uygulama Öğretmeni öğrencilerle iyi ilişkiler kurmama katkısı sundu” ifadesine erkek öğretmen adaylarının %44,8’i, kız öğretmen adaylarının da %31,1’i “her zaman” şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Yine yukarıdaki ifadeye erkek öğretmen adaylarının %25,3’ünün, kız öğretmen adaylarının da %30’unun “hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir. Tablo 46’da kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($X^2_{(2)}=7,474$ $p>0,05$).

4.2.9.2. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Uygulama Öğretim Elemanından Kaynaklanan Sorunlarına Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Ankette yer alan 9–14. soruları kapsayan uygulama öğretim elemanı boyutuna ilişkin veriler; cinsiyet değişkenine göre yorumlanmıştır.

Tablo 49: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Bizi Öğretmen Yeterlilikleri Hakkında Bilgilendirdi” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.9 Uygulama öğretim elemanı bizi Öğretmen yeterlilikleri hakkında bilgilendirdi.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
	Erkek	47	21,3	89	40,3	85	38,5	2	13,57	0,001
Kız	34	37,8	19	21,1	37	41,1				

Tablo 49’da “Uygulama öğretim elemanı bizi öğretmen yeterlilikleri hakkında bilgilendirdi” ifadesine erkek öğretmen adaylarının %40,3’ünün “bazen” yanıtını verdiği, kız öğretmen adaylarının %41,1’inin de “her zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri erkek öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($X^2_{(2)}=13,57$ $p<0,05$).

Tablo 50: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Bize Uygulamaya Yönelik Değerlendirmeler Hakkında Bilgi Verdi” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.10. Uygulama öğretim elemanı bize uygulamaya yönelik değerlendirmeler hakkında bilgi verdi.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
	Erkek	51	23,1	80	36,2	90	40,7	2	17,116	0,000
Kız	42	46,7	21	23,3	27	30				

Tablo 50’de “Uygulama öğretim elemanı bize uygulamaya yönelik değerlendirmeler hakkında bilgi verdi” ifadesine erkek öğretmen adaylarının

%40,7'sinin "her zaman" yanıtını verdiği görülürken, kız öğretmen adaylarının %46,7'sinin de "hiçbir zaman" yanıtını verdiği görülmektedir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri erkek öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($X^2_{(2)}=17,116$ $p<0,05$).

Tablo 51: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının "Uygulama Öğretim Elemanı Bize Uyulması Gereken Kurallar Hakkında Bilgi Verdi" Karşılaştıkları Sorunlar Arasındaki Farkı Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.11. Uygulama öğretim elemanı bize uyulması gereken kuralları hakkında bilgi verdi.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		Erkek	61	27,6	77	34,8	83			
Kız	30	33,3	36	40	24	26,7				

Tablo 51'de "Uygulama öğretim elemanı bize uyulması gereken kuralları hakkında bilgi verdi" ifadesine erkek öğretmen adaylarının %37,6'sının, kız öğretmen adaylarının da %26,7'sinin "her zaman" yanıtını verdiği görülmektedir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($X^2_{(2)}=3,391$ $p>0,05$).

Tablo 52: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının "Uygulama Öğretim Elemanı Bize Rehberlik ve Danışmanlık Yaptı" İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.12. Uygulama öğretim elemanı bize rehberlik ve danışmanlık yaptı.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		Erkek	61	27,6	63	28,5	97			
Kız	24	26,7	24	26,7	42	46,7				

Tablo 52'de "Uygulama öğretim elemanı bize rehberlik ve danışmanlık yaptı" ifadesine erkek öğretmen adaylarının %43,9'unun, kız öğretmen adaylarının da %46,7'sinin "her zaman" yanıtını verdiği görülmektedir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($X^2_{(2)}=0,208$ $p>0,05$).

Tablo 53: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının "Uygulama Öğretim Elemanı Uygulama Dersimi Dinledi" İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.13. Uygulama öğretim elemanı uygulama dersimi dinledi.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		Erkek	64	29	95	43	62			
Kız	31	34,4	43	47,8	16	17,8				

Tablo 53'te "Uygulama öğretim elemanı uygulama dersimi dinledi" ifadesine erkek öğretmen adaylarının %28,1'inin, kız öğretmen adaylarının da %17,8'inin "her zaman" yanıtını verdiği görülmektedir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($X^2_{(2)}=3,654$ $p>0,05$).

Tablo 54: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretim Elemanı Uygulama Öğretmeni İle Görüşerek Başarımı Artırıcı Önlemler Almamı Sağladı” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.14. Uygulama öğretim elemanı uygulama öğretmeni ile görüşerek başarımı artırıcı önlemler almamı sağladı.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		Erkek	71	32,1	88	39,8	62			
Kız	40	44,4	36	40	14	15,6				

Tablo 54’te “Uygulama öğretim elemanı uygulama öğretmeni ile görüşerek başarımı artırıcı önlemler almamı sağladı” ifadesine erkek öğretmen adaylarının %39,8’inin “bazen” yanıtını verdiği görülürken kız öğretmen adaylarının da %44,4’ünün “her zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında erkek öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar görülmektedir ($X^2_{(2)}=6,808$ $p<0,05$).

4.2.9.3. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Uygulama Okul Koordinatöründen Kaynaklanan Soruna Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Ankette yer alan 15. soruyu kapsayan uygulama okul koordinatörü boyutuna ilişkin veriler; cinsiyet değişkenine göre yorumlanmıştır.

Tablo 55: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Okul Koordinatörü Farklı Uygulama Öğretmenlerini Gözlemlememize Yardımcı Oldu” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.15. Uygulama okul koordinatörü farklı uygulama öğretmenlerini gözlemlememize yardımcı oldu.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		Erkek	125	56,6	41	18,6	55			
Kız	64	71,1	10	11,1	16	17,8				

Tablo 55’te “Uygulama okul koordinatörü farklı uygulama öğretmenlerini gözlemlememize yardımcı oldu” ifadesine erkek öğretmen adaylarının %56,6’sının bayan öğretmen adaylarının da %71,1’inin “hiçbir zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($X^2_{(2)}=5,508$ $p>0,05$).

4.2.9.4. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Kendilerinden Kaynaklanan Sorunlarına Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Ankette yer alan 16–20. soruları kapsayan öğretmen adayı boyutuna ilişkin veriler; cinsiyet değişkenine göre yorumlanmıştır.

Tablo 56: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Derslerine Düzenli Olarak Gitmekten Zevk Aldım” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.16. Uygulama derslerine düzenli olarak gitmekten zevk aldım.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		Erkek	79	35,7	45	20,4	97			
Kız	38	42,2	13	14,4	39	43,3				

Tablo 56’da “Uygulama derslerine düzenli olarak gitmekten zevk aldım” ifadesine erkek öğretmen adaylarının %43,9’unun, kız öğretmen adaylarının da %43,3’ünün “her zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir ($X^2_{(2)}=1,918$ $p>0,05$).

Tablo 57: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uygulama Öğretmeni İle Sağlıklı Bir İletişim Oldu” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.17. Uygulama öğretmeni ile sağlıklı bir iletişimim oldu.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		Erkek	48	21,7	40	18,1	133			
Kız	27	30	16	17,8	47	52,2				

Tablo 57’de “Uygulama öğretmeni ile sağlıklı bir iletişimim oldu” ifadesine erkek öğretmen adaylarının %60,2’sinin, kız öğretmen adaylarının da %52,2’sinin “her zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir ($X^2_{(2)}=2,522$ $p>0,05$).

Tablo 58: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Okul Yöneticileri İle Sağlıklı İletişimim Oldu” İfadesine İlişkin Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.18. Okul yöneticileri ile sağlıklı iletişimim oldu.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		Erkek	64	29	60	27,1	97			
Kız	14	15,6	40	44,4	36	40				

Tablo 58’de “Okul yöneticileri ile sağlıklı iletişimim oldu” ifadesine erkek öğretmen adaylarının %43,9’unun “her zaman” yanıtını verdiği görülürken, kız öğretmen adaylarının da %44,4’ünün “bazen” yanıtını verdiği görülmektedir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında erkek öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($X^2_{(2)}=10,757$ $p<0,05$).

Tablo 59: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Öğretim Elemanı ve Uygulama Öğretmeninin Sağlıklı İletişim İçinde Olduklarını Gözlemledim” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.19. Öğretim elemanı ve uygulama öğretmeninin sağlıklı iletişim olduklarını gözlemledim.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
		Erkek	36	16,3	79	35,7	106			
Kız	14	15,6	30	33,3	46	51,1				

Tablo 59’da “*Öğretim elemanı ve uygulama öğretmeninin sağlıklı iletişim içinde olduklarını gözlemledim*” ifadesine erkek öğretmen adaylarının %48’inin, kız öğretmen adaylarının da %51,1’inin “her zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($X^2_{(2)}=0,257$ $p>0,05$).

Tablo 60: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Uymam Gereken Okul Kurallarına ve Yönetmeliklere Uymaktan Zevk Aldım” İfadesine Yönelik Görüşlerini Gösteren Kay-Kare Testi Sonuçları

S.20: Uymam gereken okul kurallarına ve yönetmeliklere uymaktan zevk aldım.	Cinsiyet	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		sd	X ²	p
		f	%	f	%	f	%			
	Erkek	59	26,7	60	27,1	102	46,2	2	1,381	0,501
Kız	30	33,3	22	24,4	38	42,2				

Tablo 60’ta “*Uymam gereken okul kurallarına ve yönetmeliklere uymaktan zevk aldım*” ifadesine erkek öğretmen adaylarının %46,2’sinin, kız öğretmen adaylarının da %42,2’sinin “her zaman” yanıtını verdiği görülmektedir. Bu bulguya göre kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($X^2_{(2)}=1,381$ $p>0,05$).

V. BÖLÜM

5. ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın özeti, araştırmada ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda sunulan öneriler yer almaktadır.

5.1 Özet

Bu araştırma, ilköğretim kurumlarında yapılan öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmen yeterliliklerini kazanmasındaki etkisini belirlemek ve uygulamada karşılaşılan sorunları tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması öncesi ve sonrası yeterlik düzeylerine ve uygulamada karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerine başvurulmuştur.

Araştırma giriş, literatür taraması, yöntem, bulgular ve yorumlar ve özet-sonuç-öneriler olmak üzere 5 bölümden oluşmuştur.

1. Giriş bölümünde (I.Bölüm), araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları ve araştırmada geçen tanımlara yer verilmiştir.
2. II. Bölümde araştırmanın konusu ile ilgili literatür taramasına yer verilmiştir. Bu bölümde, öğretmen ve öğretmenlik mesleği hakkında bilgi verilmiş, öğretmen yeterlikleri, rolleri, okul deneyimi I, II ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.
3. III. Bölümde araştırmanın yöntem bilgilerine yer verilmiştir.
4. IV. Bölümde araştırmanın bulgu ve yorumlarına yer verilmiştir.
5. V. Bölümde araştırmanın özet, sonuç ve öneri kısmına yer verilmiştir.

Araştırmanın veri toplama aracı olarak anket ve ölçek kullanılmıştır. Ölçek, öğretmen adaylarının yeterlik düzeylerini belirleme amacıyla hazırlanmıştır. Ölçekte yer alan yeterlikler, *alan bilgisi, öğretme-öğrenme sürecini yönetme, öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik), kişisel ve mesleki özelliklere* ait 4 ana yeterlik alanından oluşmaktadır. Uygulamada karşılaşılan sorunlar anketi ise uygulamada aktif rol alan uygulama öğretmeninden, uygulama öğretim elemanından, uygulama okul koordinatöründen ve öğretmen adayından kaynaklanan sorunlara yönelik olarak 4 gruptan oluşmaktadır.

Araştırmada *öğretmen yeterlilikleri ölçeğinden* elde edilen veriler, uygulama zamanı, anabilim dalı ve cinsiyet değişkenlerine bağlı olarak karşılaştırılmış ve yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adayları ile ilgili kişisel bilgiler tablolar halinde verilmiştir. Uygulama zamanı değişkenine göre adayların belirtilen yeterlik düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığına yönelik ilişkili “t” testi

kullanılmıştır. Araştırmaya konu olan öğretmen adaylarının uygulama zamanı-cinsiyet ve uygulama zamanı-anabilim dalı değişkenlerine göre karşılaştırılmasında ise ANCOVA (Kovaryans Analizi) kullanılmıştır. *Uygulamada karşılaşılan sorunlar anketine* yönelik veriler ise cinsiyet ve anabilim dalı değişkenine göre karşılaştırılırken parametrik olmayan Kay-kare testinden faydalanılmıştır. Anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Ankete konu olan ilköğretim öğretmen adaylarının sahip oldukları öğretmen yeterlilikleri *uygulama zamanı, cinsiyet ve anabilim dalı* değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. *Uygulama zamanı* değişkeni açısından bakıldığında tüm adayların uygulama öncesi sahip oldukları öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterlik düzeylerini uygulama sonrasında artırdıkları görülmektedir. *Anabilim dalı* değişkeni açısından bakıldığında, Fen Bilgisi öğretmen adaylarının sahip oldukları yeterlik düzeylerini diğer öğretmen adaylarına göre uygulama sonrasında daha fazla artırdıkları görülmektedir. *Cinsiyet* değişkeni açısından bakıldığında erkek öğretmen adaylarının uygulama dersi sonrasında öğretmen yeterliklerini kız öğretmen adaylarına göre daha fazla artırdıkları görülmektedir. Yine öğretmen adaylarının uygulamada karşılaştıkları sorunlar *anabilim dalı* değişkeni açısından bakıldığında tüm sorularda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar görülmektedir. *Cinsiyet* değişkeni açısından bakıldığında kız ve erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında birkaç soru dışında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmemiştir. Bununla birlikte farklılığın olduğu sorularda erkek öğretmen adaylarının, uygulama öğretmeninden, uygulama öğretim elemanından daha fazla yararlandıkları görülmüştür.

5.2. Sonuçlar

Araştırmanın sonuçlar kısmında, araştırmadaki bulgulardan ulaşılan sonuçlar verilmiştir.

5.2.1. Öğretmenlik Uygulamasına Katılan Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeyleri

Uygulama zamanı değişkenine göre ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının sahip olduğu öğretmen yeterlikleri uygulama öncesi “yeterli” düzeyde iken uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye yükselmiştir. Bu bulgudan da anlaşıldığı gibi ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi ile sahip oldukları öğretmenlik yeterlikleri de artmıştır.

5.2.2. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Yeterlilik Düzeyleri

Farklı anabilim dalı değişkenine göre uygulamaya katılan beş ilköğretim anabilim dalı öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası yeterlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak fark olduğu ortaya çıkmıştır.

- İ.Ö. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, İ.Ö. Matematik Öğretmenliği, İ.Ö. Sınıf Öğretmenliği ve İ.Ö. Okul Öncesi Öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının uygulama öncesi sahip oldukları öğretmen yeterlikleri “yeterli” düzeyde iken, uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaşmıştır.

- İ.Ö. Fen Bilgisi Öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının ise sahip olduğu öğretmen yeterliği uygulama öncesi “kısmen yeterli” düzeyde iken, uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaşmıştır.

5.2.3. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Yeterlik Düzeyleri

Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası yeterlik düzeyleri arasında erkek öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak farklılık olduğu görülmüştür.

- Uygulama öncesi erkek öğretmen adaylarının sahip olduğu yeterlik “kısmen yeterli” düzeyde iken, uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaştığı görülmüştür.

- Uygulama öncesi kız öğretmen adaylarının sahip olduğu yeterlik “yeterli” düzeyde iken, uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaştığı görülmüştür.

5.2.4. Öğretmen Adaylarının “Öğretmen Yeterlilikleri” Ölçeğinin Farklı Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeyleri

Öğretmen Yeterlilikleri Ölçeğinde; *alan bilgisi, öğretme-öğrenme sürecini yönetme, öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik), kişisel ve mesleki özellikler* olmak üzere 4 yeterlik kategorisi bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının bu kategorilere ait uygulama öncesi ve sonrası yeterlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

- Öğretmen adaylarının *alan bilgisi ve öğretme-öğrenme sürecini yönetme* yeterlik düzeyleri uygulama öncesinde “yeterli” düzeyde iken, uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaşmıştır.

- Öğretmen adaylarının *öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik) ve kişisel ve mesleki özelliklere* ait yeterlik düzeyleri uygulama öncesinde “kısmen yeterli” düzeyde iken, uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaşmıştır.

5.2.5. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının “Öğretmen Yeterlilikleri” Ölçeğinin Farklı Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeyleri

▪ İlköğretim bölümüne bağlı farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası *alan bilgisi* yeterlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının uygulama öncesi sahip oldukları *alan bilgisi* yeterlilikleri “yeterli” düzeyde iken, uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaşmıştır. Fen Bilgisi Öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının ise sahip olduğu alan bilgisi yeterliği uygulama öncesi “kısmen yeterli” düzeyde iken, uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaşmıştır.

▪ İlköğretim bölümüne farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası *öğretme-öğrenme sürecini yönetme* yeterlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının uygulama öncesi sahip oldukları *öğretme-öğrenme sürecini yönetme* yeterlilikleri “yeterli” düzeyde iken, uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaşmıştır. Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının ise sahip olduğu *öğretme-öğrenme sürecini yönetme* yeterliği uygulama öncesi “kısmen yeterli” düzeyde iken, uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaşmıştır.

▪ İlköğretim bölümüne bağlı farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası *öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik)* yeterlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının uygulama öncesi sahip oldukları *öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik)* yeterlilikleri “yeterli” düzeyde iken, uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaşmıştır. Fen Bilgisi Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının ise sahip olduğu *öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik)* yeterliği uygulama öncesi “kısmen yeterli” düzeyde iken, uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaşmıştır.

▪ İlköğretim bölümüne bağlı farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve sonrası *kişisel ve mesleki özelliklere* ait yeterlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Fen Bilgisi Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının sahip olduğu *kişisel ve mesleki özelliklere* ait yeterliği uygulama öncesi “kısmen yeterli” düzeyde iken, uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaşmıştır. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının ise sahip oldukları *kişisel ve mesleki özelliklere* ait yeterlikler uygulama öncesi “yeterli” düzeyde iken, uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaşmıştır.

5.2.6. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Öğretmen Yeterlilikleri” Anketinin Farklı Kategorilerine İlişkin Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Yeterlilik Düzeyleri

▪ Kız ve erkek öğretmen adaylarının sahip olduğu *alan bilgisi ve öğretme-öğrenme sürecini yönetme* yeterlik düzeyleri uygulama öncesi “yeterli” düzeyde iken uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye çıkmıştır. Buna rağmen kız ve erkek öğretmen adaylarının her iki kategoriye yönelik yeterlik düzeyleri arasında erkekler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ($p < 0,05$) olduğu bulunmuştur.

▪ Erkek öğretmen adaylarının sahip olduğu *öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik)* yeterliği uygulama öncesi “kısmen yeterli” düzeyde iken uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaşmıştır. Kız öğretmen adaylarının *öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik)* yeterliği ise uygulama öncesi “yeterli” düzeyde iken uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye ulaşmıştır. Buna rağmen kız ve erkek öğretmen adaylarının *öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik)* yeterlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ($p > 0,05$) olmadığı bulunmuştur.

▪ Kız ve erkek öğretmen adaylarının sahip olduğu *kişisel ve mesleki özelliklere* ait yeterlik düzeyleri uygulama öncesi “kısmen yeterli” düzeyde iken uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye çıkmıştır. Buna rağmen kız ve erkek öğretmen adaylarının *kişisel ve mesleki özelliklere* ait yeterlik düzeyleri arasında erkekler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ($p < 0,05$) olduğu bulunmuştur.

5.2.7. Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar

▪ Uygulama öğretmeninden kaynaklanan sorunlara bakıldığında en yüksek “hiçbir zaman” cevabı %59,5 ile 1. soruda bulunmuştur. En yüksek “her zaman” cevabı %47,6 ile 4. soruda bulunmuştur. Uygulama öğretmeninden kaynaklanan sorunların genel olarak 1, 2, 5 ve 7. ifadelerine verilen cevaplarda yer aldığı görülmüştür.

▪ Uygulama öğretim elemanına yönelik olarak verilen cevaplara bakıldığında; en yüksek “hiçbir zaman” değeri % 35,7 ile 14. soruda bulunmuştur. En yüksek “bazen” cevabı %44,4 ile 13. soruda bulunmuştur. En yüksek “her zaman” değeri ise %44,7 ile 12 soruda bulunmuştur. Uygulama öğretmeninden kaynaklanan sorunların genelde 11,13 ve 14. sorulara verilen cevaplar olduğu görülmüştür.

▪ Uygulama okul koordinatörüne yönelik olarak hazırlanan 15. soruya verilen cevaplara bakıldığında en yüksek frekansın % 60,8 ile “hiçbir zaman” cevabına ait olduğu görülmüştür.

▪ Öğretmen adaylarından kaynaklanan sorunlara bakıldığında en yüksek “hiçbir zaman” cevabı % 37,6 ile 16. soruda bulunurken en yüksek “her zaman” cevabı % 48,9 ile 19 soruda bulunmuştur. Öğretmen adaylarından kaynaklanan

sorunların genelde, 16. ve 20. sorularda yer alan ifadelere verilen cevaplar olduğu görülmüştür.

5.2.8. Farklı Anabilim Dallarındaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlar

- Farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının uygulama öğretmeninden kaynaklanan sorunları tüm sorularda istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Öğretmen adaylarının 1, 2, 4 ve 6. maddelerde yer alan ifadelere verdikleri cevaplar Fen Bilgisi öğretmen adayları lehine anlamlı farklılıklar göstermiştir. 6,7 ve 8. sorulara verilen cevaplar ise Sınıf Öğretmenliği öğretmen adayları lehine anlamlı farklılıklar göstermiştir. 3. soruya verilen cevaplar ise Matematik öğretmen adayları lehine anlamlı farklılık göstermiştir.

- Farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanından kaynaklanan sorunları, tüm sorulara verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Öğretmen adaylarının 9, 10,11 ve 12. maddelerde yer alan ifadelere verdikleri cevapların Sınıf Öğretmenliği öğretmen adayları lehine anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmüştür. 13. ve 14. sorulara verilen cevapların ise Fen Bilgisi öğretmen adayları lehine anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmüştür.

- Farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının uygulama okul koordinatöründen kaynaklanan sorunu, istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Öğretmen adaylarının 15. maddede yer alan ifadeye verdikleri cevapların Sınıf Öğretmenliği öğretmen adayları lehine anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmüştür.

- Farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının kendilerinden kaynaklanan sorunları, tüm sorulara verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Öğretmen adaylarının 16. ve 19. maddelerde yer alan ifadelere verdikleri cevapların Sınıf Öğretmenliği öğretmen adayları lehine anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmüştür. 17. ve 18. sorulara verilen cevapların ise Fen Bilgisi öğretmen adayları lehine anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmüştür. 20. soru ise Matematik öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir.

5.2.9. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlar

- Cinsiyet değişkenine göre kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama öğretmeninden kaynaklanan sorunları 7. soruya verilen cevap dışında istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. 7. soruya verilen cevap ise erkek öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir.

- Cinsiyet değişkenine göre kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanından kaynaklanan sorunları 9, 10 ve 14. sorulara verilen cevaplarda erkek öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir. 11, 12 ve 13. sorulara verilen cevaplarda ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmemiştir.
- Cinsiyet değişkenine göre öğretmen adaylarının uygulama okul koordinatöründen kaynaklanan sorunu istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.
- Cinsiyet değişkenine göre öğretmen adaylarının kendilerinden kaynaklanan sorunları 18. soruya verilen cevapta erkek öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterirken 16, 17, 19 ve 20. sorulara verilen cevaplarda ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmemiştir.

5.3. Öneriler

İlköğretim kurumlarında yapılan öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmen yeterliliklerini kazanmaları üzerindeki etkisini ve uygulamada karşılaşılan sorunları belirlemek amacıyla yapılan araştırmanın elde edilen sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- 1- Öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarına daha faydalı olması için Fakülte-Uygulama Okulu işbirliği modeli içerisinde aktif olarak yer alan uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı uygulama okul koordinatörü ve öğretmen adayının birbirleriyle olan iletişimlerini daha da güçlendirmeleri gereklidir (Bkz. Tablo 17,18,19,20). Bununla birlikte Farklı anabilim dallarındaki öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleri uygulama derslerine yönelik olarak bir araya gelerek adayların uygulama derslerine yönelik yeterlik, bilgi ve becerileri üzerinde görüşmeli, uygulama okulu ve uygulama öğretmeni ile ilgili düşüncelerini paylaşmalı, görülen eksiklikleri gidermek için fikir alış verişi yapmalı ve varılan sonuçları raporlaştırmalıdır. Eğitim alanında öğrenim görmüş öğretim elemanları öğretmen adaylarını uygulama derslerinin önemi konusunda bilinçlendirmeli, bu derslere sürekli devamın önemini belirtmelidir (Bkz. Tablo 51, 52, 56).
- 2- Öğretmen adayları öğretmen yeterlikleri hakkında uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı tarafından bilinçlendirilmeli (Bkz. Tablo 49) ve öğretmen adayları uygulama derslerinden daha fazla yararlanmak için, uygulamada aktif rol alan taraflarla sürekli iş birliği içinde olmalıdır. Bununla birlikte uygulama derslerinde yeterliklerini daha fazla artıran erkek öğretmen adayları (Bkz. Tablo7), kız öğretmen adaylarıyla uygulamaya yönelik değerlendirmeler yapmalıdır.
- 3- Uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamasında daha etkin rol oynaması için Hizmet İçi Eğitim Programları düzenlenebilir.

- 4- Uygulama derslerinin daha verimli olabilmesi, uygulamada yaşanan sorunların en aza inmesi Tablo 17 ve 18'deki veriler de göz önünde bulundurularak, uygulama okullarında bir öğretmene düşen öğretmen adayı sayısı ve öğretmenlik uygulaması derslerini yürüten ve uygulamadan sorumlu fakülte öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı daha da azaltılmalıdır.
- 5- Uygulama okullarındaki yöneticiler, öğretmen adaylarının değişik sınıfları gözlemlmelerine olanak sağlamalı, öğretmen adaylarına deneyim sahibi ve onlarla işbirliği içinde olabilecek öğretim kadrosunu sağlamalıdır (Bkz. Tablo 19).
- 6- Uygulamada aktif rol alan, öğretmen adayı, uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, uygulama okul koordinatörü uygulama derslerine yönelik olarak denetim ve teftişe tâbi tutulabilir. Böylece öğretmen adayı uygulamada denetim ve teftişi de görmüş ve öğrenmiş olacaktır. Uygulama öğretmenin, uygulama öğretim elemanının ve uygulama okul koordinatörünün uygulama derslerine yönelik denetim ve teftişi ile uygulama derslerinin daha sistematik işlenmesi, eksikliklerin dönüt verilerek, raporlaştırılarak giderilmesi sağlanmış olabilir.
- 7- Öğretmenlik uygulamasına katılan öğretmen adayları uygulama dersine haftanın belirli bir günü gitmektedir. Dolayısıyla her hafta aynı dersleri görmektedir. Adayların uygulamadan daha fazla yararlanması ve farklı dersleri görmesi için ya derslere dönüşümlü olarak devam etmesi ya da uygulama öğretmenin, öğretmen adayının farklı dersleri görmesi için haftalık ders programının düzenlenmesi daha etkili olabilir.
- 8- Uygulama öğretim elemanları, öğretmen adaylarının uygulama derslerini en az iki kez dinlemeli ve daha sonra buna yönelik değerlendirmesi hakkında adaya bilgi vermelidir (Bkz. Tablo 50, 53).
- 9- Öğretmenlik uygulamasına katılan öğretmen adayları arasında uygulama süresince uyulması gereken okul kurallarına ve yönetmeliklere uyan, uygulamada sürekli devam sağlayan adayların, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının oluru ile fakülte tarafından ödüllendirilmeleri ile adaylar uygulama derslerine daha motive olabilir.

Yapılması Önerilen Araştırmalar

- 1- Bu araştırma ile ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının öğretmen yeterliklerini kazanmada öğretmenlik uygulamasının etkisi incelenmiştir. Benzer araştırmalar ortaöğretim bölümü öğretmen adayları üzerinde yapılabilir.
- 2- İlköğretim bölümü öğretmen adayları ile ortaöğretim bölümü öğretmen adayları öğretmen yeterliklerini kazanmada öğretmenlik uygulamasının etkisi açısından karşılaştırılabilir.

- 3- Okul Deneyimi I ve II derslerinin öğretmen adaylarının öğretmen yeterliklerini kazanmadaki etkisi araştırılabilir.
- 4- Uygulamada aktif rol alan uygulama öğretmeninin ve uygulama öğretim elemanının öğretmen adayının sahip olduğu yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri karşılaştırmalı olarak incelenebilir.
- 5- Fakülte-Uygulama Okulu İşbirliğinde yer alan tarafların görev ve sorumluluklarını bilinç düzeyi araştırılabilir.
- 6- Öğretmenlik uygulaması dersinin, uygulama öğretim elemanına ve uygulama öğretmenine mesleki gelişim açısından etkisi araştırılabilir.

ABSTRACT

This research was prepared to indicate the influence of application of teaching carried out at primary school institutions by candidate teachers in obtaining the capabilities of being teachers and the problems faced by these candidates in doing teaching practice. For this purpose, opinions were taken from the candidates of teacher registered with the primary education department about the level of efficiency and problem that they faced before and after the teaching application.

This research consists of 5 parts, which are literature review, method, data and interpretations, summary- results and recommendations.

1- In the first section introduction part; problem, purpose, importance, limitations of the research and definitions have been given.

2- In the second section, of the research a literature review about the topic of the research has been presented. In this part information has been given about teachers and teaching. In addition, information about capabilities, roles, experiences(I) of teachers, and teaching application has been presented.

3- In the third section; some information about research methodology has been given.

4- In the fourth section, the data and interpretations are included.

5- In the fifth section, summary, result and recommendation parts are included.

Questionnaires and scales were used in order to collect data. The scale was prepared to find out the capabilities of teachers. The capabilities in the scale consists of 4 main capability fields which are field knowledge, managing of teaching and learning period, student services and personal and occupational features. The problem questionnaire which indicates problems faced during the teaching application consists of 4 main groups. These are problems caused by the application-teacher who had an active role, application teaching member, application school and education co-ordinator and candidate of teacher.

In the research, the data obtained from the scale of capabilities of teachers, were compared and interpreted according to application period, department field and sexual variable. The personal information about the candidate teachers participated in the research was presented with the lists. "T" test was used to clarify whether there were capability differences between the indicated capabilities of candidate teachers according to the application period factor. Besides, "ANCOVA" analysis was used to compare the candidate teachers in terms of application period- sexual and application period-department factors. While the data, focused on the questionnaire about the

problems encountered during the application, was being compared according to department section and sexual changes, we made use of “Chi-Square” test. The level of meaningfulness was taken as “.05”.

The capabilities of teachers participated the research show statistical differences according to the application period, sexual and department field variables. When considered in terms of the application period, it was observed that all the candidates increased their capabilities about teaching after the application compared to pre-application period.

When considered in terms of department field variable, it was observed that teachers of science have increased their capabilities more than other teachers. When considered in terms of the sexual variable, it was observed that male candidate teachers have increased their capabilities more than the female teachers.

Furthermore, when the problems encountered by the teachers during the application were evaluated according to the department variable it was observed that there were meaningful differences in all questions.

When evaluated in terms of sexual variable, it was observed that there weren't basic opinion differences apart from few exceptions. moreover, it was noticed that the male candidate teachers got much more help from the application teacher and application teaching member.

KAYNAKÇA

AKYÜZ, Yahya, **Başlangıçtan 2001'e Türk Eğitim Tarihi**, Alfa yayınları, İstanbul 2001.

AKYÜZ, Hüseyin, **Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma**, MEB yayınları, İstanbul, 1991.

ALKAN, Cevat ,“Meslek ve Öğretmenlik Mesleği”, *SÖNMEZ, Veysel (Editör), Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Anı Yayınları, Ankara, 2000.

ALKAN, Cevat, **Öğretmenlik Uygulamaları El Kitabı**, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara, 1987.

ALICIGÜZEL, İzzettin, **Çağdaş Okulda Eğitim ve Öğretim**, Sistem Yayıncılık, İstanbul,1999.

ATASOY, Ali, “Öğretmen Eğitiminde Nitelik ve Pedagojik Formasyon”, **Bilim ve Akıl Aydınlığında Eğitim Dergisi**, yıl:5 sayı 51 Mayıs 2004.

ATAY, Derin, **Öğretmenlik Eğitiminin Değişen Yüzü**, Nobel Yayın, Ankara, 2003.

AZAR, Ali, “Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşlerin Yansımaları” **Milli Eğitim**, Sayı 159, Yaz, 2003.

BAŞAR, Hüseyin, **Sınıf Yönetimi**, Pegem Yayın, Ankara, 2001.

BAŞARAN, İ. Ethem, **Eğitim Yönetimi**, Ankara, 1995.

BAŞARAN, İ.Ethem, **Türkiye Eğitim Sistemi**, Ankara, 1996.

BAŞGÖZ, İlhan, **Türkiye' nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk**, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1995.

BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş, **Program Geliştirme**, Kuzucular Ofset, Konya, 1997.

BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş, “Cumhuriyet Döneminde Öğretmen, Yönetici ve Uzman Yetiştirme Problemi” ,**Milli Eğitim Dergisi**, sayı:106, 1991.

BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş, “Öğretmen Yetiştirme Probleminin Dünü, Bugünü ve Geleceği Hakkında Düşünceler”, **Milli Eğitim ve Kültür**, M.E. Basımevi, İstanbul, 1985

BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş ve Bşk. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Mikro Yayın, Konya, 2003.

BÜYÜKDÜVENÇİ, Sabri, **Felsefe Eğitimi**, A yayınları, Ankara, 2000.

ÇELİKKAYA, Hasan, **Eğitime Giriş**, Alfa Basın Yayın Dağıtım, İstanbul, 1997. s.10

DEMİREL, Özcan –KAYA, Zeki(Editörler)**Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Pegem Yayınları, Ankara, 2002.

DEĞİRMENCİOĞLU, Coşkun “Felsefeci Gözüyle Öğretmenlik”, **KÜÇÜKAHMET, Leyla ve bşk. Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Nobel Yayın, Ankara, 2000.

Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası Dergisi, “Peki, Öğretmen Yetiştiren Eğitim Fakültelerinin Niteliği Nasıldır?” 23 Ocak 1995

ELSAYED, Mostafa, “Yirmi Birinci Yüzyılda Öğretmenin Rolü Konusunda Geleceğe Yönelik Bir Bakış Açısı” **Uluslararası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı (27 Ağustos–2 Eylül 1995)**, MEB Basımevi, Ankara, 1997.

ERGÜL, Turan, “Eğitimde Öğretmen” **İlksan Öğretmen Dergisi** Yıl 10. Sayı:17, Mayıs 2004.

ERGÜN, Mustafa ve bşk. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Ocak Yayınları, Ankara, 1999, s.88

Erişim adresleri:

ERİŞİM :(http://oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ogrt_yeterl.htm)Erişim Tarihi 13.01.2005

ERİŞİM:(<http://www.mef.gazi.edu.tr/yon4.htm>)Erişim Tarihi: 03.04. 2005

ERİŞİM: http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/tez_ozetleri/nurtug.html. Erişim Tarihi: 10.02.2006

ERİŞİM:(http://oyegm.meb.gov.tr/yet/yayinlar/ogretmenlik_standartlari_ulusal_cer%C3%A7eve.htm). Erişim Tarihi:17.06.2005

ERİŞİM: (http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_egitiminde_kalite.htm.) Erişim tarihi: 17.06.2005

ESKİCUMALI, Ahmet, “Eğitim, Öğretim ve Öğretmenlik Mesleği” , **ÖZDEN, Yüksel(Editör), Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2002.

FİDAN, Nurettin-ERDEM, Münire; **Eğitim Bilimine Giriş**, Ankara, 1988.

GORDON, Thomas, **Etkili Öğretmenlik Eğitimi**, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2002.

HAINES, Aleyne, “A Role Perception: The Student Teacher”, **Teacher Education**, U.S.A, 1961.

HARMANDAR, Mansur ve arkadaşları “Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde ‘Okul Deneyim’ Uygulaması ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi”, **Milli Eğitim**, Sayı 148, Ankara, 2002,

KAYA, Y. Kemal, “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme:2000’li Yıllara Doğru Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Sistemine Bir Bakış”, **Amme İdaresi Dergisi**, c.27, s.3, Ankara, 1994.

KARACA, Erol, **Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Yeterliklerine İlişkin Alguları**, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2004

KINCAL, Remzi, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Eser ofset, Erzurum, 2001.

KİRAZ, Ercan, “Aday öğretmen-Rehber Öğretmen Etkileşimi: Mesleki Gelişimde Diğer Boyut” **Eğitim Bilim Dergisi**, Ekim 2001, sayı 5

KOMİSYON, **Örnekleriyle Türkçe Sözlük**, 3.cilt, MEB yayınları, Ankara, 2002.

KORKMAZ, İsa “Öğretmen Yetiştirmede Yapısal ve Kavramsal Alternatifler”, *SÜNBÜL, Ali, Murat (Editör)*, **Eğitime Yeni Bakışlar I**, Mikro yayıncılık, Ankara, 2002.

KORKMAZ, İsa, AKBAŞLI, Sait, “Okul Deneyimi I Çalışmalarının Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi” **Eğitim Bilim Dergisi**, Sayı 5, Ekim 2001.

KURAN, Kezban, “Öğretmenlik Mesleği”, *TÜRKOĞLU, Adil(Editör)*, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Mikro Yayın, Ankara, 2002

KUZGUN, Yıldız, **Rehberlik ve Psikolojik Danışma**, Ösym Yayınları, 1997, Ankara, s.18

KÜÇÜKAHMET, Leyla, **Eğitim Programları ve Öğretim**, Ankara,1997.

KÜÇÜKAHMET, Leyla, “Öğretmen Yetiştirme Programlarının Özellikleri”, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Nobel Yayın, Ankara, 2000.

MALEY, Alan, **Young Learners**, Oxford: OUP, 1993.

Milli Eğitim Bakanlığı, **Çağdaş Öğretmen Profili**, Ankara 1999.

Milli Eğitim Bakanlığı, **Eğitim ve Eğitim Terimleri Sözlüğü**, MEB yayınevi, İstanbul, 2000.

Milli Eğitim Bakanlığı, **Öğretmen Adaylarının, Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim-Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge**, MEB, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Temmuz, 2000.

Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirmede Koordinasyon ve İşbirliği Toplantısı, 26–29 Mayıs 1992 Erzurum, MEB Yayinevi, Ankara, 1992.

Milli Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitime Destek Programı, “Öğretmen Eğitimi Bileşeni” Öğretmenlik Mesleğinin “Genel Yeterlikleri” ve “Özel Alan Yeterlikleri” Taslakları, Haziran, 2004.

METE, Yar Ali- ORAN, Necibe “Avrupa Birliğinin Eski ve Yeni Üyeleri ile Türkiye’deki Öğretmen Yetiştirme Politikalarının Karşılaştırılması”, **Yüzüncü Yıl Üniversitesi II. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi, 26–28 Mayıs 2005 Van Tebliğler**, Yayınlanmamış Kongre Metinleri.

ÖZKAN, Recep, “Öğretmen Yeterlikleri Üzerine Bazı Düşünceler”, **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi**, Yıl:5, sayı:58, Ankara 2004.

RUSSEL, Bertand, **Eğitim Üzerine**, Çev. Nail Bezel, Say Yayınları,1996

SABATH, Mildred and MOORE, Elenora, “Team Teaching in Teacher Education”, **Teacher Education**, U.S.A, 1961.

SENEMOĞLU, Nuray, **Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya**, Gazi Kitapevi, Ankara, 2004.

SOYKAN, Ö. Naci, “Eğip Bükmeyen Bir Eğitim Nasıl Olanaklıdır”, *Türkiye 2.Eğitim Felsefesi Kongresi 23–26 Ekim 1996*, Y.Y.Ü. Eğt. Fak. Van, Kozan Baskı,1997, Ankara

ŞÖZER, Ersan, **Türk Üniversitelerinde Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Öğretmenlik Davranışlarını Kazandırma Yönünden Etkililiği**, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir, 1991.

ŞAHİN, Ali, E. , “Öğretmen Yeterliklerinin Belirlenmesi” **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi** Yıl:5, sayı 58, Aralık, 2004.

ŞAHİN, Çavuş, *Eğitim Fakültelerindeki Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğrenme- Öğretme Süreci Açısından Değerlendirilmesi*, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Erzurum. 2003

ŞEKER Hasan, DENİZ Sabahattin, GÖRGEN İzzet “Tezsiz Yüksek Lisans Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlikleri Üzerine Değerlendirmeleri”, KARİP, Emin (Editör), **Eğitim Yönetimi**; Pegem yayım, Yıl:11 sayı:42, Bahar 2005

ŞİŞMAN, Mehmet, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Pegem Yayın, Ankara 2002

Türk Dil Kurumu, **Türkçe Sözlük**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1988

TURHAN, Mümtaz, **Marifimizin Ana Davaları ve Bazı Hal Çareleri**, İstanbul, 1964.

UÇAN, Ali, “Türkiye’de Öğretmenlik Mesleğine Bakış”, **MEB Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü, Öğretmen Yetiştirmede ve Eğitiminde Kalite Paneli**, Ankara,2001.

YALIN, Meltem, “İlköğretim Birinci Kademe Öğretmenlerinin Problemleri ve Çözüm Önerileri” **Eğitim Araştırmaları** Dergisi, sayı 9, Ekim 2002.

YILDIZ, Rauf (Editör), **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Mikro Yayınları, Ankara, 2002.

YILMAN, Mustafa, **Öğretmenlik Mesleği ve Meseleleri**, Türkiye Milli Kültür Vakfı, İstanbul,1992.

YILMAZ, Hasan.- ÜRE, Ömer, **Rehberlik**, Çizgi Kitabevi, Konya, 2002.

YÖK **Fakülte Okul İşbirliği**, Öğretmen Eğitimi Dizisi, Yök/ Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara, 1998.

YÖK, **Türkiye’de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon**, Ankara: YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Öğretmen Eğitimi Dizisi, 1999.

WARD, Ted, “An Expanding Role”, **Teacher Education**, U.S.A, 1961.

EKLER

EK 1. Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği

Sayın öğretmen adayı,

Elinizdeki bu anket **ilköğretim kurumlarında yapılan öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterliliklerini kazanmasındaki etkisini** araştırmaya yönelik olarak hazırlanmıştır.

Anketi cevaplandırırken sizlerden istenilen, kişisel bilgiler bölümünü doldurduktan sonra, aşağıda maddeler halinde verilmiş olan soruların karşısındaki 5–4–3–2–1 şıklarından birini “×” ile işaretlemektir. Buradaki “5” Çok Yeterli, “4” Yeterli, “3” Kısmen Yeterli, “2” Yetersiz, “1” Çok Yetersiz anlamına gelmektedir.

Vereceğiniz yanıtlar yalnızca bilimsel bir araştırma için topluca kullanılacaktır. Bundan dolayı lütfen yanıtlarınızın içten ve doğru olmasına ve boş madde bırakmamaya özen gösteriniz.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Elif DAVRAN
Yüzüncü Yıl Üniv.
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I: KİŞİSEL BİLGİLER

I.CİNSİYETİNİZ: 1- BAY () 2- BAYAN ()

II. BÖLÜMÜNÜZ:

- 1- İ.Ö SOSYAL BİL. ÖĞR. ()
- 2- İ.Ö. MATEMATİK ÖĞR. ()
- 3- İ.Ö. FEN BİL. ÖĞR. ()
- 4- İ.Ö. SINIF ÖĞR. ()
- 5- İ.Ö. OKUL ÖNCESİ ÖĞR. ()

BÖLÜM II: ÖĞRETMEN YETERLİLİKLERİ ÖLÇEK FORMU

Lütfen her bir ifade için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

5. Çok Yeterli 4. Yeterli 3. Kısmen Yeterli 2. Yetersiz 1. Çok Yetersiz

1. ALAN BİLGİSİ	5	4	3	2	1
1. Konu alanınızı anlama düzeyiniz.					
2. Konu alanınızdaki kavram becerilerini kazanma düzeyiniz					
3. Alan bilginizi gereken şekilde artırabilme düzeyiniz					
4. Alanınızla ilgili öğretim programına aşinalık düzeyiniz					
2. ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNİ YÖNETME					
2.1 Plan yapma ve ders hazırlığı	5	4	3	2	1
5. Hedef davranışları açık olarak yazabilme düzeyiniz					
6. Öğretim programına uygun plan yapabilme düzeyiniz					
7. Hedeflere eriştirecek şekilde plan yapabilme düzeyiniz.					
8. Çeşitli etkinliklerden yararlanma düzeyiniz					
9. Planlama için uygun araç-gereçleri seçebilme düzeyiniz					
10. Ders planınızı tutarlı, yapılandırılmış olarak hazırlayabilme düzeyiniz					
11. Dersin önceki ve sonraki derslerle ilişkisini kurabilme düzeyiniz					
2.2 Öğretim yöntemlerinden yararlanma	5	4	3	2	1
12. Öğrencilerle iletişim kurma düzeyiniz					
13. Çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanma düzeyiniz					
14. Tüm öğrenciler ve gruplarla iletişim kurma düzeyiniz					
15. Öğrenciler için gerçekçi ve onları çabaya özendirerek hedefler belirleme düzeyiniz					
16. Öğretim araç-gereçlerini hedeflere uygun olarak ustaca kullanabilme düzeyiniz					
17. Bilişim teknolojilerinden(bilgisayar, İnternet, vb.) yararlanma düzeyiniz					
2.3 İletişim Kurma	5	4	3	2	1
18. Derslerde açık ve anlaşılır yönergeler verebilme düzeyiniz					
19. Derslerde açık ve anlaşılır açıklamalar yapabilme düzeyiniz					
20. Zamanında ve etkili soru sorabilme düzeyiniz					
21. Ses tonunu etkili değiştirme ve etkili kullanma düzeyiniz.					
22. Öğrencilerden gelen dönütlere duyarlı davranma düzeyiniz					
23. Öğrencilerden gelen dönütlerden yararlanma düzeyiniz					
24. Öğrenci seviyesine uygun bir dil kullanma düzeyiniz					
2.4 Sınıf yönetimi ve Öğrencilerle İlişkiler	5	4	3	2	1
25. Dersi amaçlı ve düzenli biçimde sürdürebilme düzeyiniz.					
26. Derse iyi başlama ve dersi iyi bitirme düzeyiniz					
27. Duruma uygun bireysel çalışma, grup veya sınıf çalışmasından yararlanabilme düzeyiniz					
28. Öğrencilerle yakın ilişki, etkileşim kurabilme düzeyiniz					
29. Öğrencilerin derse ilgisini çekebilme düzeyiniz					
30. Öğrencileri derse güdüleyebilme düzeyiniz					
31. Derse olan ilgiyi ve güdüyü sürdürebilme düzeyiniz					
32. Övgü ve yaptırımları iyi kullanma düzeyiniz					
33. Kesinti ve müdahalelerle başa çıkma düzeyiniz					
34. Gerçekçi hedefler belirleme düzeyiniz					
35. Gelişmeleri değerlendirebilme düzeyiniz					
36. Değerlendirdiğiniz sonuçlardan yararlanma düzeyiniz					
37. Öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine yardım olma düzeyiniz					
38. Sınıfta demokratik ortam oluşturabilme düzeyiniz					
2.5 Değerlendirme ve Kayıt Tutma	5	4	3	2	1
39. Öğrenme ürünlerini çabucak inceleyip sonuçları önerilerle öğrenciye iletme düzeyiniz					
40. Öğrencilerdeki gelişmeleri değişik ölçütlerle değerlendirebilme düzeyiniz					

41. Etkinlikler (sınav,gözlem,ödev)ve sağlanan gelişmelerle ilgili kayıt tutma düzeyiniz					
3. ÖĞRENCİ KİŞİLİK HİZMETLERİ (REHBERLİK)	5	4	3	2	1
42. Okul yönetimi ile ilgili işlemlere aşinalık düzeyiniz					
43. Öğrencilerle ilişki kurma düzeyiniz					
44. Öğrencilerin sağlıklı birer kişilik geliştirmelerine yardımcı olabilme düzeyiniz					
45. Bireysel ihtiyaçlara ve grup ihtiyaçlarına duyarlı davranabilme düzeyiniz					
46. Öğrenci kişilik hizmetlerine katkı sunma düzeyiniz					
5. KİŞİSEL VE MESLEKİ ÖZELLİKLER	5	4	3	2	1
47. Zamanı planlı ve iyi kullanabilme düzeyiniz					
48. Mesleki konularda çevrenizdekilere (rehber öğretmene, öğretim elemanına, okul yöneticisine)danışabilme ve onların önerileri dikkate alma düzeyiniz					
49. Öğretmenlerle etkili iş ilişkileri kurabilme düzeyiniz					
50. Öğretmenlerle bilgi alış verişinde bulunma düzeyiniz					
51. Okul toplantıları ve etkinliklerine katılma düzeyiniz					
52. Öğrenci velileriyle görüşme yapma düzeyiniz					
53. Okul çapındaki etkinliklere katılma düzeyiniz					
54. Kendini geliştirme çabası gösterme düzeyiniz					
55. Mesleki davranış standartlarına uyma düzeyiniz					

EK 2. Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Anketi

Sayın öğretmen adayı,
Elinizdeki bu anket öğretmenlik uygulamasında karşılaştığınız problemleri belirlemeyi amaçladığından lütfen soruları içtenlikle ve doğru olarak yanıtlayınız. Vereceğiniz bilgiler bilimsel bir amaçla kullanılacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Elif DAVRAN
Yüzcüncü Yıl Ün. Sosyal Bil Ens.
Yüksek Lisans Öğrencisi

Bölüm: 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1.CİNSİYETİNİZ: 1- BAY () 2-BAYAN ()

2. BÖLÜMÜNÜZ:

1-i.Ö SOSYAL BİL. ÖĞR. ()

2-i.Ö. MATEMATİK ÖĞR. ()

3-İ.Ö. FEN BİL. ÖĞR. ()

4-SINIF ÖĞR. ()

5-OKUL ÖNCESİ ÖĞR. ()

BÖLÜM: 2. UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR ANKET FORMU

Lütfen her bir ifade için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

1-Hiçbir zaman 2-Nadiren 3-Bazen 4- Çoğu zaman 5- Her zaman

	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
1-UYGULAMA ÖĞRETMENİ (sınıfta uygulama yaptığınız sınıf öğretmeni)	1	2	3	4	5
1-Derse ilişkin kaynak kitapları bulmama yardımcı oldu.					
2-Günlük planlarımı hazırlamamda bana yardımcı oldu.					
3-Uygulama süresince benimle beraberdi.					
4-Sınıftan ayrılması gereken durumlarda kolayca ulaşabileceğim yerlerde oldu.					
5-Düzenli olarak uygulamamdaki performansıma ilişkin değerlendirmeler yaptı.					
6-Öğretmenlik becerilerimin gelişimini olumlu yönde etkiledi.					
7-Sınıf dışı etkinliklerde bana rehberlik etti.					
8-Öğrencilerle iyi ilişkiler kurmama katkı sundu.					
2-UYGULAMA ÖĞRETİM ELEMANI (üniversitedeki öğretim elemanı)					
9-Öğretmen yeterlilikleri hakkında bilgilendirdi.					
10-Uygulamaya yönelik değerlendirmeler hakkında bilgi verdi.					
11-Uyulması gereken kurallar hakkında bilgi verdi.					
12-Rehberlik ve danışmanlık yaptı.					
13-Uygulama dersimi dinledi.					
14-Uygulama öğretmeni ile görüşerek başarıyı artırıcı önlemler almamı sağladı.					
3-UYGULAMA OKUL KOORDİNATÖRÜ (okul yöneticisi)					
15-Farklı uygulama öğretmenlerini gözlemlememize yardımcı oldu.					
4-ÖĞRETMEN ADAYI (Eğitim fakültesi son sınıf öğrencileri)					
16-Uygulama derslerine düzenli olarak gitmekten zevk aldım.					
17-Uygulama öğretmeni ile sağlıklı bir iletişimim oldu.					
18-Okul yöneticileri ile sağlıklı iletişimim oldu.					
19-Öğretim elemanı ve uygulama öğretmenin sağlıklı iletişim içinde olduklarımı gözlemledim.					
20-Uymam gereken okul kurallarına ve yönetmeliklere uymaktan zevk aldım.					

EK 3. Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği Güvenirlik Test Sonuçları

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
S1	196,4077	1017,5612	,1732	,9664
S2	193,7923	999,0961	,4556	,9659
S3	193,9385	999,9187	,4784	,9658
S4	194,1000	987,9512	,5354	,9657
S5	194,2692	996,1363	,4608	,9659
S6	194,2615	1003,4194	,3385	,9662
S7	194,3308	1006,6262	,2754	,9664
S8	194,2462	1003,7684	,3187	,9663
S9	194,3077	991,1604	,5395	,9656
S10	194,2154	993,2866	,5025	,9657
S11	194,1000	991,2535	,5586	,9656
S12	193,9462	981,7568	,6607	,9652
S13	193,8846	981,8703	,6523	,9653
S14	193,9923	989,1240	,5692	,9655
S15	194,1000	985,9977	,6353	,9653
S16	194,3308	989,5719	,5111	,9657
S17	194,3385	993,1559	,4579	,9659
S18	194,5308	1000,8246	,3607	,9662
S19	194,2769	988,1553	,5460	,9656
S20	194,2231	980,4692	,6464	,9653
S21	194,2000	991,5721	,5282	,9657
S22	194,0538	989,0591	,5600	,9656
S23	194,0385	990,1148	,5831	,9655
S24	194,0615	989,8411	,6031	,9655
S25	194,0000	985,3798	,6392	,9653
S26	194,1923	990,7612	,5896	,9655
S27	194,1692	983,3820	,6741	,9652
S28	194,3231	987,9103	,5603	,9656
S29	194,0308	985,0223	,6164	,9654
S30	194,0538	980,2994	,7046	,9651
S31	194,1846	986,3532	,6524	,9653
S32	194,0308	989,6270	,6064	,9654
S33	193,9692	984,9913	,6348	,9653
S34	194,1385	987,2055	,6278	,9654
S35	194,2000	986,9364	,6767	,9653
S36	194,1769	989,5111	,6214	,9654
S37	194,1538	985,8211	,5985	,9654
S38	194,1308	979,8200	,6676	,9652
S39	194,1000	984,7574	,6164	,9654
S40	194,2615	988,9078	,5677	,9655
S41	194,3154	987,8920	,5807	,9655
S42	194,4846	985,8331	,5327	,9657
S43	194,5462	983,0870	,5583	,9656
S44	194,1923	979,4123	,6019	,9654
S45	194,1846	981,1439	,6635	,9652
S46	194,1615	986,5241	,6134	,9654
S47	194,2846	977,9416	,7023	,9651
S48	194,2692	983,8727	,6161	,9654

S48	194,2154	979,5657	,6510	,9653
S49	194,2769	978,3413	,6795	,9652
S50	194,3462	975,1893	,6632	,9652
S51	194,5000	978,6395	,5704	,9656
S52	194,4769	974,2669	,5771	,9656
S53	194,5615	980,1396	,5667	,9656
S54	194,2154	975,2246	,6577	,9652
S55	194,2154	975,5812	,6882	,9651

Reliability Coefficients

N of Cases = 130,0

N of Items = 55

Alpha = ,9661

EK. 4. Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Anketi Güvenirlik Test Sonuçları

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
S1	55,3800	192,8844	,4484	,8904
S2	55,1600	186,5802	,6170	,8853
S3	54,9600	193,1903	,4095	,8917
S4	54,8700	192,0940	,4705	,8897
S5	55,3000	193,0000	,4834	,8893
S6	54,9900	187,3635	,6833	,8839
S7	55,2600	189,1842	,5906	,8863
S8	55,1800	188,1289	,6021	,8859
S9	55,1500	190,7753	,5253	,8881
S10	55,0800	190,0541	,5549	,8873
S11	55,0500	192,8561	,4896	,8892
S12	55,1900	189,9736	,5361	,8878
S13	55,4900	191,0403	,5276	,8881
S14	55,6200	192,4804	,4776	,8895
S15	55,8300	188,1425	,5378	,8878
S16	54,9800	191,3531	,4238	,8916
S17	54,2800	190,1834	,5903	,8865
S18	54,8500	191,1793	,4879	,8892
S19	54,7500	192,4318	,4879	,8892
S20	54,8200	194,1693	,3762	,8928

Reliability Coefficients

N of Cases = 100,0

N of Items = 20

Alpha = ,8935